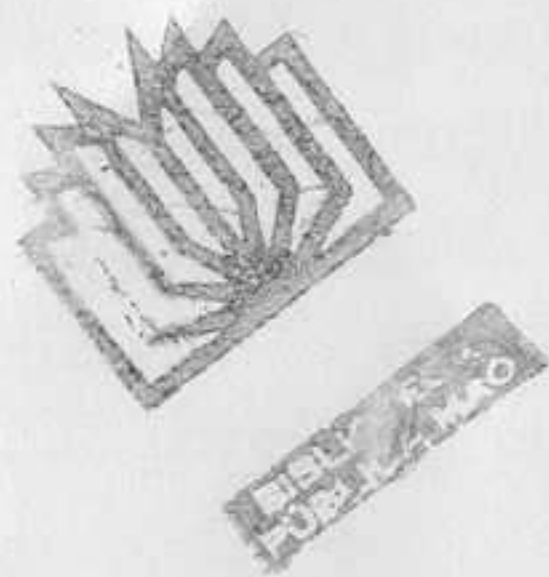

BUTLLETÍ OFICIAL DEL BISBAT DE MENORCA

NOVEMBRE-DESEMBRE
1993

Núm. 5

Butlletí Oficial del Bisbat de Menorca

Novembre-Desembre 1993

Imprimeix: Editorial Menorca, S.A.

Núm. 5

Dipòsit Legal: MH-283/1992

SUMARI

SECCIÓ OFICIAL 355

SANTA SEU

- Carta de la Congregación para las Iglesias Orientales
- Carta de la Secretaría de Estado

PRELAT

- Homilia de la pregària d'Advent per a joves
- Homilia de la Festa de la Immaculada
- Homilia de la Festa de Nadal
- Comunicació sobre el Dia de l'Església Diocesana
- Comunicació sobre el Dia de la Família

VICARIA GENERAL

- Homilia de la festa de Crist Rei i Dia de la Catequesi
- Comunicació sobre el Dia de l'Església Diocesana
- Carta als preveres sobre el recés d'Advent

SECRETARIA GENERAL

- Nomenaments
- Confirmacions

ORGANISMES DIOCESANS

- Consell Pastoral Diocesà
  - Reunió de la Comissió Permanent (2-XI-1993)
  - Propostes entorn de l'objectiu diocesà
- Consell Diocesà d'Economia
  - Convocatòria de reunió (11-XI-1993)
  - Crònica de la reunió (11-XI-1993)
  - Situació, objectius i propostes per al curs 1993-94
  - CPT de pèrdues i guanys. Exercici 1992
- Delegació Diocesana de Catequesi
  - Dia de la Catequesi
- Delegació Diocesana de Missions
  - Relació dels missioners menorquins
- Delegació Diocesana de Litúrgia
  - Curset sobre el sagrament del Matrimoni

- Delegació Diocesana de Joventut
- VIII Jornades de Pastoral Juvenil

SECCIÓ INFORMATIVA	387
— Activitats del Sr. Bisbe	
— Crònica Diocesana	
· Recés vocacional	
· Pregària d'Advent per a joves	
· VIII Jornades de Pastoral Juvenil	
· Assemblea de les Conferències de Sant Vicent Paül	

SECCIÓ DOCUMENTAL 392

- Mensaje del Papa Juan Pablo II para la Jornada Mundial de la Paz (1-I-1994).
- Conferencia Episcopal Española.- La caridad en la vida de la Iglesia.
- Conferencia Episcopal Española.- Declaración sobre el Año Internacional de la Familia.
- Conferencia Episcopal Española.- La Iglesia ante la crisis económico-social.
- Comisión Episcopal de Apostolado Seglar.- Bases Generales de la Acción Católica Española.
- Comisión Episcopal de Apostolado Seglar.- Estatutos de la Federación de Movimientos de Acción Católica.
- La lloança i el goig en l'espiritualitat franciscana.- Conferència pronunciada en el Monestir de Santa Clara de Ciutadella per Mn. Guillem Pons Pons.

Índex any 1993 437

do en Mayo pasado a Jordania e Israel he podido comprobar cómo es utilizada dicha «Colecta». En primer lugar, con las ofertas de ésta, se trata de sostener las escuelas católicas para ofrecer a los jóvenes una buena formación escolar y académica, para que puedan encontrar un trabajo mejor remunerado y conveniente y derrotar las tentaciones que los empujan a abandonar la religión. Otra iniciativa que se financia con esta «Colecta» consiste en la puesta en marcha de programas sociales para la construcción de casas y hospedajes destinados a jóvenes parejas cristianas. Además, con estas ayudas, se asiste a los pobres, a los ancianos, a los enfermos y a los huérfanos.

En esta obra se prodigan los Hijos de San Francisco, que desde hace más de 650 años por voluntad del Papa Clemente VI y de los Pontífices que lo han seguido en la Cátedra de Pedro, son los Custodios de Los Lugares Santos, de los ciclos penitenciales del año y espiritualmente fructífera visita a través del empeño para conservar las antiguas memorias, la erección de nuevos santuarios, la ani-

- Activitats del Sr. Bate
- Crònica Diocesana
- Recés vocacional

SECCIÓ OFICIAL

SANTA SEU

- Carta de la Conferència Episcopal Espanyola
- Carta de la Secretaria d'Estat

SECRETARIAT

- Mensatge del Papa Joan Pau II
- Jornada Mundial de la Pau (1984)
- Conferència Episcopal Espanyola - La caritat en la vida de la Iglesia
- Conferència Episcopal Espanyola - Doctrina sobre el Ano

VICARIA GENERAL

- Conferència Episcopal Espanyola - La Iglesia ante la crisis económico-social
- Comissió Episcopal de Apostolat Seglar - Bases Generals de la Acció Catòlica Espanyola

SECRETARIA GENERAL

- Comissió Episcopal de Apostolat Seglar - Estatuts de la Federació de Moviments de Acció Catòlica
- La llança i el goig en l'espiritualitat franciscana
- Conferència pronunciada en el Monestir de Santa Clara de Ciutadella per Mn. Guillem Pons Boscà

- Delegació Diocesana de Litúrgia
- Delegació Diocesana de Missions
- Delegació Diocesana de Litúrgia
- Delegació Diocesana de Joventut
- VIII Jornades de Pastoral Juvenil

SECCIÓ OFICIAL

SANTA SEU

CONGREGATIO 00193 Roma, 11 de Noviembre de 1993

PRO ECCLESIIIS ORIENTALIBUS Via della Conciliazione, 34

Prot. N. 188/87

Excmo. Sr. Don

Francisco CIURANETA AYMI

Obispo de Menorca

Obispado

Ca'l Bisbe, 8

07760 - CIUTADELLA DE MENORCA

(Baleares), España

Excelencia Reverendísima,

Considero mi deber proponer a la gentil atención de Su Excelencia el problema de los Lugares Santos y las necesidades de nuestros hermanos y hermanas en la fe que viven en Tierra Santa.

Como Usted recordará, mis predecesores han tenido la ocasión de hablarle sobre este argumento rogándole de cuidar un incremento del compromiso en favor de la Colecta «Pro Terra Sancta».

También yo quisiera retomar el argumento porque en la visita que he realizado en Mayo pasado a Jordania e Israel he podido comprobar cómo es utilizada dicha «Colecta». En primer lugar, con las ofertas de ésta, se trata de sostener las escuelas católicas para ofrecer a los jóvenes una buena formación escolar y académica, para que puedan encontrar un trabajo mejor remunerado y conveniente y derrotar las tentaciones que los empujan a abandonar la región. Otra iniciativa que se financia con esta «Colecta» consiste en la puesta en marcha de programas sociales para la construcción de casas y hospedajes destinados a jóvenes parejas cristianas. Además, con estas ayudas, se asiste a los pobres, a los ancianos, a los enfermos y a los huérfanos.

En esta obra se prodigan los Hijos de San Francisco, que desde hace más de 650 años por voluntad del Papa Clemente VI y de los Pontífices que lo han seguido en la Cátedra de Pedro, son los Custodios de Los Lugares Santos, de los cuales permiten una fácil y espiritualmente fructífera visita a través del empeño para conservar las antiguas memorias, la erección de nuevos santuarios, la ani-

mación litúrgica y la acogida de los peregrinos. A todo esto se agrega la fundación de Centros de Estudio de la Palabra de Dios y de divulgación de la rica cultura del Oriente cristiano.

Lo mismo se debe decir de todas las Instituciones pastorales, religiosas, culturales, caritativas y sociales de las Iglesias orientales «sui iuris» así como de los religiosos y las religiosas de rito latino, y en particular, de las Obras pastorales promovidas por el Patriarcado Latino de Jerusalén, que son los beneficiarios —a través de esta Congregación— de los frutos de la «Colecta». Son todas energías eclesiales que, con grandes méritos, operan en Tierra Santa, y es natural que esperen con confianza la solidaridad de toda la Iglesia Católica.

Con el objeto de que la expresión de tal solidaridad de la Iglesia esté siempre viva en cada diócesis, el Santo Padre Juan Pablo II, ha definido la Colecta para Tierra Santa un signo eficaz de la caridad. El Papa ha dicho textualmente: «*No existe ayuda verdadera sin caridad, que es reconocimiento de los beneficios recibidos de Dios y compromiso a vivirlos como respuesta libre, como culto espiritual y perfecto. Signo eficaz es la Colecta de Tierra Santa y la insistencia con la que los Papas, especialmente León XIII, han subrayado la cuestión para que todas las Iglesias católicas tomen parte, por el significado real y simbólico que la Tierra de Jesús reviste para todos los cristianos. Tal significado ha permanecido intacto; más bien ha crecido hoy en día en que esa tierra vive tantas angustias e invoca la paz*». (L'Osservatore Romano, 25 de Junio de 1993, pág. 5: Audiencia a los Miembros de la R.O.A.C.O.).

Tal recomendación ya la expresó León XIII que solicitó que los Patriarcas, los Arzobispos y Obispos así como los otros Ordinarios del mundo entero tuvieran cuidado de recomendar, al menos una vez al año, en cada parroquia de la propia Diócesis, la caridad con los fieles necesitados de Tierra Santa (en: ASS 20 [1887] 422). Tal norma fue confirmada por el Papa Benedicto XV (en: AAS 10 [1918] 439) y fue renovada últimamente por Pablo VI (Adhortatio Apostolica «Nobis in animo» en: AAS 66 [1974] 186).

Deseo exponer a Su Excelencia con viva e insistente plegaria de que se haga intérprete ante sus hermanos en el sacerdocio y ante los fieles entregados a sus cuidados pastorales, para que se llame la atención —porque debida y universal— sobre el uso de la Colecta «Pro Terra Sancta», en acuerdo con la voluntad del Papa y como Signo de vínculo de pertenencia espiritual de todos los católicos a Jerusalén y a la Tierra de Jesús.

Muy agradecido por su comprensión y disponibilidad aprovecho de la circunstancia para expresarle toda mi estima y consideración,

de su Excelencia Reverendísima dev. mo in Domino Achille Card. Silvestrini

Prefecto

Miroslav Marusyn (Segretario)

Excelencia:

El Santo Padre, que sigue con viva solicitud la dramática evolución de la situación en los países de la ex-Yugoslavia, y en particular en Bosnia-Herzegovina, ha decidido convocar a toda la Iglesia a una campaña de oración y penitencia.

Su Santidad ha considerado que la Semana de Oración por la Unidad de los Cristianos es el momento más oportuno para que los cristianos de las otras confesiones puedan asociarse a esta iniciativa espiritual, a fin de que las personas no se resignen a la guerra, sino que imploren con perseverancia al Señor la conversión de los corazones.

Es por ello que el Santo Padre invita a los católicos de todo el mundo a unirse espiritualmente a la Santa Misa que él celebrará en Roma por esta intención el domingo día **23 de enero de 1994**. Desea que dicha celebración vaya precedida por una jornada de ayuno.

Ruego vivamente a Usted tenga a bien comunicar a los miembros de esa Conferencia Episcopal la presente iniciativa, invitándolos a que todas las comunidades locales se unan a la jornada de ayuno, el viernes día 21 de enero, y a la celebración dominical del 23 de enero promovidas por el Papa.

Dicha ocasión será también providencial para incluir en las oraciones por la paz a todos los pueblos que sufren por la tragedia de la guerra y los conflictos en el mundo.

Esta Jornada especial de Oración por la Paz en los Balcanes no ha de disminuir en nada la importancia de la celebración de la Jornada Mundial de la paz, el 1o. de enero próximo, cuyo tema para este año es «De la familia nace la paz de la familia humana».

El Santo Padre, que cuenta con su colaboración, agradece de antemano los gestos de solidaridad eclesial que tendrán lugar en todo el mundo para promover la causa de la paz.

Aprovecho gustoso la oportunidad para reiterarle las seguridades de mi consideración y estima en Cristo.

Angelo Card. Sodano

Secretario de Estado

HOMILIA DE LA PREGÀRIA DE JOVES. ADVENT 1993

(28-XI-1993)

La primera part d'aquesta pregària ha estat dedicada a les benaurances, que són el nucli de la predicació de Jesús. Reflecteixen les condicions per poder acollir en nosaltres el Regnat de Déu; és a dir, per poder aconseguir que realment Déu sigui el nostre Absolut, que doni sentit a la nostra vida, deixant-nos estimar per Ell a fi que nosaltres puguem estimar els altres.

D'entre totes les benaurances, potser la central, perquè d'alguna manera inclou les altres, és la primera: «Feliços els pobres en l'esperit perquè d'ells és el Regne del cel». Només els qui es buiden del seu amor propi, de la seva autosuficiència, de la possessió de les coses, poden omplir-se de l'amor de Déu.

M'agrada la traducció que d'aquesta benaurança fa algun autor. En concret, el P. Juan Mateos tradueix l'expressió «pobres en l'esperit» per «aquells que trien ser pobres». Com? Acceptant les seves limitacions i pecats; no caient en la trampa del consumisme; desprenent-se dels seus béns —diners, temps, cultura...— per a compartir-ho solidàriament; liurant plenament la seva vida per al servei de Déu i dels germans... Aquests poden ser omplerts per l'amor de Déu i són proclamats «feliços».

És la benaurança de la Verge Maria en el moment de l'Anunciació, quan l'àngel li anuncia que ha estat escollida per a ser la Mare de Déu. Ella, en aquell moment, es reconeix pobra davant de Déu —«heus aquí la serventa del Senyor»—; plenament disposada a acceptar la seva voluntat. Ella reconeix que tot ho ha rebut de Déu; ella per si mateixa és no res. Per això Déu pot omplir-la amb la seva gràcia i el seu amor. Ella que ho ha rebut tot està disposada a donar-ho tot, donant-se ella mateixa. Maria era conscient d'allò que més tard dirà sant Pau: «¿Què tens que no ho hakis rebut. I si ho has rebut, ¿per què te'n glories?» Com també hagués pogut dir: «Si ho has rebut tot, ¿per què t'ho guardes només per a tu? ¿Per què no ho poses al servei dels altres?».

És la benaurança que predicà i visquè Joan el Baptista al llarg de tota la seva vida. Com hem escoltat en el fragment evangèlic, ell no era la Llum sinó que havia estat enviat per donar testimoni de la Llum, que era Jesús, i indicar les condicions per a poder rebre aquesta Llum.

I per a donar testimoni de la Llum, de Jesús, Joan Baptista va escollir el camí de la pobresa. Als ulls del poble senzill, Joan Baptista apareix com un pobre: per la seva austeritat, pel seu vestit. Hagués pogut cercar un protagonisme però reconeix la seva missió d'intermediari. Quan apareix Jesús, el Messies, el Salvador enviat per Déu Pare als homes, ell desapareix. Dirà: «Cal que ell creixi i jo

disminueixi». Res d'amor propi, res d'enveja, res d'orgull. Fou humil perquè era intel·ligent. Viu per a Jesús, al seu servei i no es preocupa per res més... Joan Baptista, amb aquesta vida de despreniment, d'oblit de si mateix i amb la seva predicació —«apleneu el camí»— indica la condició bàsica per poder rebre la Llum, per poder acollir Jesucrist com a Llum de les nostres vides.

Perquè, certament, la nostra Llum ha de ser Jesús. «Jo sóc la llum del món; qui em segueix no caminarà en les tenebres sinó que tindrà la llum de la vida» (Jo 8,12). Jesús és la nostra Llum, el nostre Mestre, el nostre Guia... I quin camí va seguir Jesús al llarg de la seva vida, camí que nosaltres hauríem de seguir? Ell, que era el Déu etern, totpoderós, igual al Pare, es va voler fer el «Déu amb nosaltres»; va assumir les nostres pobreses per poder-nos fer partícips de la riquesa de l'amor de Déu.

El qui és Déu i, per tant, sense límits, el qui ho veu tot, el qui ho omple tot, adopta la nostra naturalesa humana per ser vulnerable a la fam, a la fatiga, a la son, al sofriment, a la tristesa... Vol tenir una família amb la seva pròpia història. Hauria pogut escollir uns avantpassats més respectables i una família més ben instal·lada... Però per a salvar els pecadors, per a manifestar-nos l'amor misericordiós del Pare, valia més adoptar la nostra pobra condició. Sense pecat naturalment, perquè no hi pot haver pacte entre Déu i el pecat. A causa del pecat els homes sofrim i morim; per amor, Jesús va voler sofrir i morir... Per amor Jesús, el Fill de Déu, es va fer home, es va desarrelar. Sant Pau, en la seva carta als cristians de Filipis ens diu: «Tingueu en vosaltres els mateixos sentiments que tingué Crist Jesús el qual, subsistent en la condició divina, no cregué haver-se d'aferrar gelosament a la seva igualtat amb Déu, sinó que s'anorrea a si mateix prenent la condició d'esclau, esdevingut conforme al que són els homes; i... s'humilià a si mateix fent-se obedient fins a la mort i una mort de creu» (Fl 2,5-8). Jesús fou realment pobre, assumí la màxima pobresa, que consisteix en la plena donació de si mateix... Tot ho donà com a expressió de la seva obediència filial al Pare i com a servei generós per a tots els homes.

Jesús és la nostra Llum; la nostra vida ha de ser il·luminada per la de Jesús. Ell és el model que hem de cercar fer viu en les nostres conductes. Com Ell hauríem d'assumir la pobresa de la pròpia donació a Déu i als germans. Com Ell ens hauríem de desprendre de les nostres seguretats, d'una vida tranquil·la, lligada i condicionada per un ambient còmode, podríem dir, consumístic... per donar-nos més a Déu i als germans. I si voleu seguir ben aprop Jesús en aquest ideal d'una vida de plena donació, d'un total enamorament de Jesús i del seu estil de vida, penseu en una possible crida de Déu al sacerdoci o a la vida religiosa.

No és fàcil seguir l'ideal de vida que ens proposa Jesús; per això, a més de ser la nostra Llum, Ell vol ser la nostra Vida, la nostra força. Nosaltres tendim

cap a la tenebra, cap a l'egoisme, cap al pecat. Però Jesús, el Senyor Ressuscitat, s'ha quedat en la seva Església i en ella i per mitjà d'ella ens ofereix els mitjans, sobretot els sacraments, que ens fan participar i fan créixer en nosaltres la seva vida d'amor. Jo us recomano, estimats joves, que cerqueu el Crist vivent en l'Església, participant activament en l'Eucaristia dominical, rebent el sagrament del perdó, fent pregària personal davant del sagrari, cercant una persona adulta en la fe que us guiï en el camí del seguiment de Jesús. Només així creixereu en l'amor a Déu i al pròxim. Només així sereu capaços com Jesús d'assumir la pobresa de la plena donació per amor a Déu i als germans.

HOMILIA DE LA FESTA DE LA IMMACULADA (8-XII-1993)

Celebrem la solemnitat de la Immaculada Concepció de la Verge Maria. Totes les festes de la Verge Maria són polides, però potser aquesta és una de les més significatives.

La Paraula de Déu que hem escoltat il·lumina la nostra reflexió per a penetrar en el misteri de la Concepció sens pecat de Maria. En un sentit molt apropiat, l'Església posa avui en llavis de la Verge Maria l'himne d'acció de gràcies de Sant Pau en la seva Carta als cristians d'Efes: «Beneït sigui Déu, Pare de nostre Senyor Jesucrist, que m'ha beneït en ell amb tota mena de benediccions espirituals i celestials dalt del cel, en Crist, d'acord amb l'elecció que ell féu de mi abans de la creació del món per a ser santa i immaculada a la seva presència» (Ef. 1,3-4).

Així predestinada en el pla de Déu, la Verge Maria és la primera entre tots els elegits. Ella certament pertany al Poble de Déu, al Poble dels redimits, però ella n'és la primera.

Maria és en la primera pàgina de la història de la salvació, al costat del Salvador, que serà el seu Fill, el seu llinatge. «Faré que sigueu enemics tu i la dona, i el teu llinatge i el d'ella», hem escoltat en la lectura del Gènesi. Profetitzada per atacar al cap de l'antiga serp, el dimoni, en ella mateixa es va realitzar la primera victòria sobre el pecat.

Maria obre les pàgines de l'Evangeli com la Mare de la qual va néixer Jesús, que salvarà el seu poble dels seus pecats. I ella és la primera redimida amb una salvació anticipada. Ella, des del primer moment de la seva existència, és ja «la plena de gràcia».

Avui mirem la Verge Maria en aquest privilegi de la seva Immaculada Concepció com admirable senyal i prodigi i com a signe d'esperança certa en el nostre pelegrinatge cap a la vida eterna. I en contemplar-la, beneïm per ella al Senyor i la proclamem, amb paraules del prefaci de la missa d'avui, «puríssima,

advocada de la gràcia i exemple de santedat». Ella, puríssima en la seva concepció i en tota la seva existència sobre la terra, representa per a nosaltres l'ideal perfecte de l'alliberament del pecat, de la nova humanitat rescatada per la sang del seu Fill i de la plena disponibilitat per complir els plans de Déu.

Però la Verge Maria no és un ideal estàtic, no és una visió llunyana apta només per alimentar una pietat sentimentalista. El text del Gènesi, que hem escoltat en la primera lectura, ens ha presentat una realitat de lluita entre la dona i la serp, entre el seu llinatge i el de l'enemic. És una lluita, en la qual la Immaculada i el dimoni apareixen com dues realitats incompatibles, com l'aigua i el foc. On ella hi sigui present, l'enemic no podrà vèncer.

Ara bé, aquesta lluita no és una història llunyana. És d'avui i de sempre. El Concili Vaticà II, en la seva Constitució sobre l'Església en el món, ens diu: «Tota la vida humana, la individual i la col·lectiva, se'ns presenta com la lluita, ben dramàtica, entre el bé i el mal, entre la llum i les tenebres... Car una ardorosa lluita contra les forces de les tenebres travessa el llarg de la història humana, i aquesta lluita començada en els orígens del món, perdurarà —com diu el Senyor— fins el darrer dia» (GS 13 i 37).

I aquesta lluita entre el bé i el mal és una realitat present; en la nostra persona i en la història de la humanitat. Les forces del mal, ens ha advertit el Papa, sembla que estiguin més actives que mai. Una ona d'indiferència, materialisme i laïcisme ens envaeix clarament. El pecat més gran del nostre temps és haver perdut el mateix sentit del pecat, perquè s'ha perdut abans el sentit de Déu. Ens trobem realment en un enfrontament de dues concepcions de la vida i del mateix home. Es tracta, de fet, com en el principi de la història del paradís, d'acceptar la primacia de Déu i dels seus manaments o d'ignorar-lo, rebutjant la seva llei.

Recentment el Papa Joan Pau II, en l'exercici de la seva responsabilitat apostòlica, ha fet pública una carta encíclica, —«El resplendor de la veritat»— dirigida directament als Bisbes, amb el desig «d'enunciar els principis necessaris per al discerniment del que és contrari a la «doctrina sana», recordant aquells elements de l'ensenyança moral de l'Església que avui semblen especialment exposats a l'error, a l'ambigüetat i a l'oblit» (VS 30). Concretament en l'encíclica s'enumera el rebutjament, en algunes corrents teològiques, de la doctrina de la llei natural i de la universalitat i validesa permanent dels seus preceptes. Segons aquests corrents, no existirien normes morals universals i immutables. Tot seria relatiu, cambiable segons les circumstàncies de la cultura dominant. Pràcticament es destrueix tot el fonament del comportament moral, i amb ell el fonament de la dignitat de l'home i de la seva llibertat, que no pot realitzar-se contra la veritat i contra Déu. Per tant, una de les preocupacions pastorals més agudes de l'Església en el present procés de secularisme és el divorci entre fe i moral, entre llibertat i veritat (cfr. VS 88).

La crida del Papa a mantenir amb fidelitat els fonaments de la moral cristiana és també una crida a una revitalització moral de la societat. La nova cultura se-

cularista que margina Déu de la vida i vol servir els ídols del diner, del poder i del plaer ha produït greus formes d'injustícia social i econòmica, de corrupció política, que demana «una radical renovació personal i social capaç d'assegurar justícia, solidaritat, honestedat i transparència» (VS 98). I aquesta crida es converteix avui, festa de la Immaculada, en una forta exigència i en un clar missatge. La Puríssima no és només absència de pecat; ella és també fidelitat incondicional a la voluntat de Déu. Viu i realitza la seva pròpia llibertat donant-se a Déu i acollint en si el do de Déu. Ella es converteix en el model dels qui escolten la Paraula de Déu i la compleixen.

Jo us invito, des de l'acceptació generosa i cordial de tota la doctrina moral de l'Església, a fer un treball de rearmament moral de la nostra societat. La seva crisi no és només una crisi econòmica, és també una crisi social i de valors. Cal que els catòlics vivim segons totes les exigències morals de la nostra fe catòlica. La persona autènticament religiosa té motivacions suficients per convertir la seva vida en una força transformadora de la realitat social, capaç també de fecundar èticament totes les esferes de la vida. «La moral, que es fonamenta en la veritat i que a través d'ella s'obre a l'autèntica llibertat, ofereix un servei original, insubstituïble i d'enorme valor no sols per a cada persona i per al seu creixement per al bé, sinó també per la societat i el seu veritable desenvolupament». (VS 101).

La tasca és de tots els cristians. Com diu el Papa, la renovació moral de la societat està encomanda a cada persona, a cada família, a cada grup apostòlic, a cada consciència.

I acabo repetint la mateixa invocació a Maria que el Papa posa al final de l'encíclica: «Maria, Mare de misericòrdia, tingueu cura de tots perquè no esdevingui inútil la creu de Crist, perquè l'home no perdi el camí del bé, no perdi la consciència del pecat i creixi en ell l'esperança en Déu, «ric en misericòrdia» (Ef 2,4), perquè faci lliurement les bones obres que Ell li va assignar i, d'aquesta manera, tota la seva vida sigui «un himne a la seva glòria» (Ef 1,12). Que així sigui.

HOMILIA DE LA FESTA DE NADAL

(25-XII-1993)

No sé quina mena de Nadal heu estat esperant al llarg de l'Advent; no sé si ara us sentiu plens o buits. Déu sempre ens decep, perquè sempre ens dona més del que esperàvem rebre. Nosaltres potser esperàvem que, amb la seva vinguda, canviés les circumstàncies de la nostra vida, i en concret, la crisi econòmica i

social que patim. I heus aquí que Ell ha fet molt més: ha vingut per compartir-les amb nosaltres.

Jesús ha vingut més pobre que el més pobre entre nosaltres; no ha vingut a portar-nos riquesa material: Jesús ha viscut una vida més monòtona, més limitada, més fosca que la nostra. Jesús no ha vingut a obrir-nos les portes a una aventura o a una evasió. Jesús ha vingut ignorat, desconegut. No serà Ell qui ens faci admirats, compresos, acceptats, mimats.

Però Jesús ens ha donat tot el que era. Era el Fill i ha vingut a revelar-nos el Pare. Ha vingut a demanar-nos que siguem germans, que entrem amb Ell en la condició de fills, que aprenguem d'Ell la manera com vol un fill el pare i que confiem en Ell.

Ell ens ha revelat també què era el que més necessitàvem, què era el que havíem hagut de demanar sobretot. Érem orfes, tots sofríem, potser sense saber-ho, a causa d'una absència, per una tristesa radical. Havíem trencat aquesta relació vital que uneix el fill amb el Pare, a la criatura amb el Creador. Ens havíem convertit en uns éssers estranys a nosaltres mateixos, als altres i al món.

Per això, precisament, va venir el Fill de Déu a viure entre nosaltres, perquè cadascun es pogués reconèixer en Ell i aprendre d'Ell el que realment som, tan pobres i tan rics com el Fill. El Fill baixà a aquest món pobre, indefens, vulnerable. Però està irradiant goig i pau des del bressol; irradiant confiança des del l'estable; és massa ric damunt unes palles: té un Pare. ¡Quina alegria enmig d'aquella pobresa radical poder confiar en el seu Pare, poder somriure-li amb confiança! ¡Quin goig poder lliurar-se plenament a la voluntat del Pare! Un fill, amb una audàcia inaudita, ha volgut ser plenament fill, a fi que el Pare pogués manifestar-se plenament Pare. Crist, per tant, vingué per dir-nos que li era suficient ser fill; que li era suficient tenir un Pare i que no tenia necessitat de res més.

Aquest és el nucli de la festa de Nadal. Quelcom més gran que un entendiment infantil. És el fet palpable de què el Totpoderós s'ha convertit en un fiet desvalgut, de què l'Excels s'ha rebaixat a ser un com nosaltres, que l'Altíssim s'ha aproximat a la nostra petitesa. Nadal és l'amor de Déu fet visible, la revelació del secret més íntim i bonic de Déu: com estima el Fill el Pare, com estima el Pare el Fill i com en el Fill ens ha estimat tots el Pare, fent-nos fills seus.

Un poeta anglès, Coventry Patmore, diu que la primera impressió que li produí un sermó va ser una idea que li va venir casualment: «Què meravellós seria que hi hagués un Déu amb el qual jo pogués tenir relacions d'amor i d'obediència!» I en la seva imaginació de poeta començaren a prendre cos amb una rapidesa prodigiosa aquells sentiments que anava evocant: es va sentir elevat a la noblesa admirable de la condició de fill, a aquest just equilibri entre tendresa i

respecte (estimar el que respectem i respectar el que estimem), sentiment d'orgull i de modèstia (ser fill, no ser altra cosa que fill), jugant lliurement en la seva presència, sentint-se depenent del Pare, lliurant-se a la seva voluntat, apropant-se-li per venerar-lo. Aquests sentiments li resultaven tan naturals, tan normals i tan vius que no deixava de pensar que havia trobat la seva veritat. Mai no s'havia sentit tan feliç. Havia descobert que la gran veritat és aquesta: que Déu és el nostre Pare i nosaltres som els seus fills.

Saber que hem rebut la vida i que la vida està feta per a ser donada, restituïda; saber que les nostres vides reposen entre unes mans infinitament més sàvies i més poderoses que les nostres. ¡Quina pau! ¡Quin goig! Aquest és un goig filial. És el goig que Jesús vingué a anunciar i a donar a aquest món. Si Ell fou constantment feliç, generós, fervent en la pregària i incansable en el treball, en la donació i en el servei és perquè Ell coneixia i estimava el seu Pare. L'amor al Pare és el que explica tota la seva vida i la seva mort en al creu. Podríem dir que des de tota l'eternitat el Fill havia estat cercant la manera d'expressar al seu Pare tot el seu amor, tota la seva admiració, tota la seva gratitud i que va aprofitar els seus dies en la seva carn mortal per a donar-li el major testimoni d'amor. Se sentia estimat pel Pare i volgué fer tota la seva vida, des del naixement a la mort, un testimoni d'amor.

També nosaltres experimentarem el mateix goig si avui ens sentim en Jesús estimats per Déu com el Pare estima els seus fills. Ell ens diu a cadascun de nosaltres: «Tu ets el meu fill, la meua filla en la qual m'he complagut». El Pare ens mira a nosaltres, pobres i desvalguts, amb aquells mateixos ulls benivolents d'amor infinit, de pietat, d'orgull, d'admiració i de gratitud amb què mirava el seu Fill en les palles de Betlem.

«Senyor, deia Felip, mostreu-nos el Pare», feu brillar sobre nosaltres la mirada del Pare, la certesa del Pare, i amb això en tenim prou!».

Senyor, en aquestes festes de Nadal, feu néixer en nosaltres el vostre amor de Fill, feu que sapiguem aixecar cap a Déu una mirada filial, que vulguem fer en tot moment la seva voluntat; concediu-nos que puguem semblar-nos a vós, que siguem de veritat fills de Déu. Feu que us sapiguem veure com a Pare nostre i això ens serà suficient! Feliços els qui necessiten tenir Déu per poder sentir-se finalment joiosos.

Sants Nadals, germans, des de la fe que Déu ens estima en el seu Fill Jesucrist nat a Betlem! I si Déu ens estima, estimem, siguem generosos, compartim!. Que el Nadal ens ajudi a recuperar el sentit de Déu Pare en les nostres vides.

DIA DE L'ESGLÉSIA DIOCESANA

(14-XI-1993)

Avui celebrem «El dia de l'Església Diocesana». Aquesta jornada anual, establerta fa alguns anys, és una bona ocasió per aprofundir en el coneixement de les necessitats de la Diòcesi i estimular una comunió eclesial efectiva.

El Consell Pastoral Diocesà ens ha invitat a dirigir les tasques de la nostra diòcesi vers la renovació i revitalització de la família. És un aspecte important de la tasca evangelitzadora de l'Església. Apostar per la família és incidir en un camp molt vital per la societat i per l'Església.

És missió de la nostra Església diocesana, i per tant tasca de tots, posar els mitjans humans i materials perquè l'acció de l'Esperit de Déu, que és el qui condueix l'Església i obre els cors, no es vegi destorbada per la nostra desídia. Hem de ser els operaris fidels i complidors que, mentre esperem la vinguda del Senyor, anunciem l'Evangelí, celebrem la seva presència sacramental entre nosaltres, servim els nostres germans més necessitats i aportem els mitjans humans i econòmics necessaris.

L'Església diocesana, per a poder complir la seva missió evangelitzadora, necessita recursos materials per a transformar amb la força de l'Evangelí els criteris, corrents de pensament i estils de vida que estan allunyats del Regne de Déu.

Es necessiten mitjans materials i personals que facin viables: crear espais comunitaris, educar en la fe, fomentar la celebració dels signes sacramentals, accentuar els serveis caritatius i socials, conservar el patrimoni artístic i cultural... L'Església evangelitzadora és un signe visible de la presència misteriosa del Regne de Déu en el nostre món. Signe visible del que formen part persones concretes: preveres, catequistes, animadors litúrgics, servidors de la tasca caritativa i social. Signe visible que també es fa present en institucions: parròquies, col·legis, centres de formació.

Per tot això, en el Dia de l'Església Diocesana, em dirigeixo a vosaltres demanant-vos la vostra col·laboració personal i econòmica. Hem fet molt gràcies a les ajudes rebudes en anys anteriors. Però, com diu el lema de la jornada d'aquest any, «ENCARA QUEDA MOLT PER FER». Si volem caminar efectivament vers un finançament solidari de la nostra Església, hem de prendre seriosament la nostra necessària col·laboració econòmica amb la Diòcesi. I un camí molt concret i molt eficaç és el de recolzar la campanya de subscripcions, que s'ha començat a les Parròquies. Necessitem l'ajuda econòmica de tots per a poder disposar de mitjans materials per portar a terme la comuna missió, que és l'evangelització del nostre poble.

**Francesc Xavier
Bisbe de Menorca**

DIA DE LA FAMÍLIA 1993

(26-XII-1993)

Un pintor va dir un dia a la seva esposa: «Marxo de viatge. Cerco inspiració per pintar la meva obra mestra».

Un dia va veure una núvia en el dia de les seves noces i li va preguntar: «¿Què és per a tu la cosa més bonica del món?» «L'amor», li va contestar. L'artista va continuar la seva recerca descoratjat. ¿Com pintar l'amor?

Poc després va trobar un soldat que tornava de la guerra. L'artista li va preguntar: «¿Què és per tu la cosa més bonica del món?». «La pau», va respondre el soldat. L'artista, molt trist, es preguntava: ¿Com pintar la pau?

Va seguir caminant i es va trobar amb un sacerdot i li va preguntar: «¿Quina és la cosa més bonica del món?» «La fe», va respondre el sacerdot. L'artista va quedar decepcionat: ¿Com pintar la fe?

Cansat ja de cos i d'esperit, decebut de tanta frustració, l'artista va retornar a casa seva. L'esposa el va acollir amb una gran tendresa i amor. Llavors va trobar l'amor del que li havia parlat la núvia. La seva llar respirava pau i serenor. Era la pau de la qual li havia parlat el soldat. I quan els seus fills el besaven, va veure en els seus ulls la fe lloada pel sacerdot. Així, idò, a ca seva, va trobar la inspiració que cercava fora de casa: la seva pròpia família.

Aquesta senzilla paràbola ens il·lustra sobre la importància de la família, comunitat perennement present en la història, comunitat primordial, la primera entre totes les altres comunitats humanes. Per això, donada la importància de la família per l'Església i per la societat, hom s'alegra que avui s'inauguri en el si de l'Església Catòlica la celebració de l'Any Internacional de la Família que, per voluntat del Papa Joan Pau II, s'estendrà des de la festa de la Sagrada Família d'enguany fins a la mateixa festa del 1994.

Aquesta celebració ens ha d'ajudar, en paraules del Papa Joan Pau II, a «aprofundir els valors constitutius d'aquesta institució natural».

Els cristians hem d'assumir, a més de la valoració de la família com a institució natural, l'«escreix» que brolla de la fe i de la dignitat del sagrament conferida per Crist a aquesta institució natural. Es tracta, per tant, de testimoniar la veritat, la fidelitat de l'amor en el matrimoni i en la generosa obertura al do de la vida.

El Papa ens diu que, al llarg d'aquest «Any Internacional de la Família», «una obertura i una atenció especials hauran de ser reservades a les famílies que viuen en la pobresa, enmig de les guerres, que es veuen obligades a sortir del propi país o són visitades pel dolor i pel sofriment de tota mena. Que cadascú es comprometi a assegurar solidaritat i proximitat a les famílies que travessen moments de crisi i necessiten la pregària i el suport de la comunitat cristiana».

**Francesc Xavier
Bisbe de Menorca**

VICARIA GENERAL

HOMILIA DE LA FESTA DE CRIST REI I DEL DIA DE LA CATEQUESI

El Papa Pau VIè., en la seva Exhortació Apostòlica «Evangelii Nuntiandi», n.32, diu: «L'evangelització perdria tota la seva significació si se l'apartava d'aquell puntal religiós on descansa que és, per damunt de tota altra cosa, el Regne de Déu».

El Regne de Déu és el centre de la predicació i de la vida de Jesús, el centre de la missió evangelitzadora de l'Església i, per tant, de la Catequesi (crf CC 1).

Germanes i germans estimats:

La proclamació del Regne de Deu és el punt central de la predicació de Jesús: «He d'anunciar el missatge joiós del Regne de Déu..., que per açò he estat enviat» (Lc 4, 43).

Si aquesta és la missió de Jesús, és també la missió de l'Església i convé que ho considerem així amb totes les seves implicacions en aquesta hora de la nova evangelització i de la renovació que intentam fer de la Catequesi, mitjançant el Congrés que estem celebrant les diòcesis de Catalunya i Balears sota el lema: «Nous temps, noves respostes».

L'Església, predicant el Regne de Déu des del seu eix central que és la paraula, la vida, la mort i la resurrecció de Jesús, i fent-ho amb la predicació i el testimoni, dona a conèixer una oferta necessària a l'home d'avui que més que mai té set de Déu, té set de felicitat, té set d'autencitat i de plenitud de vida. Aquesta oferta és una nova relació entre Déu i l'home, instituïda definitivament en Jesucrist. No hi ha altre nom sobre la terra, com diu la carta als Hebreus: «Jesucrist ahir, avui i sempre!».

La vida de Jesús, amb la seva predicació i la seva actuació entre la gent, és la millor explicació d'allò que és el Regne de Déu. Una expressió que avui ens pot semblar ambigüa per la seva connotació política, lligada a poder, autoritat o força... No és així en la mentalitat bíblica i molt manco en la manera de dir i d'actuar de Jesús. El que no significa que la presència del Regne de Déu entre nosaltres no sigui un revulsiu de les estructures humanes, socials, culturals, polítiques i econòmiques, segons l'Evangelí.

El Regne de Déu és l'establiment de la presència definitiva de Déu entre nosaltres i el do gratuït d'un nou estat de coses en el qual s'hi acomplexi la voluntat de Déu que és el bé total de l'home.

El Regne de Déu, així, també és l'acompliment dels anhels humans més autèntics: vida, salut, felicitat, béns indispensables, llibertat, pau, justícia, alegria plena, germanor creixent... Uns anhels humans que no són exclusius d'unes es-

glésies o grups cristians, sinó que abracen tota la humanitat en el seu caminar històric per a orientar-la definitivament cap a la plenitud de la vida i de l'amor de Déu.

Per tant, la tasca de tot gest evangelitzador i en aquest moment també de tota catequesi és la desvetllar positivament aquests anhels i valors i projectar-los des de Jesucrist al seu acompliment total, sempre amb la pacient i esperançada actitud d'aquell pagès que sembla la llavor enmig del camp, la cuida amb tota delicadesa perquè sap que el qui la fa créixer no és ell, sinó Déu mateix.

Cercar i fer present el Regne de Déu, és ja una acció eficaç i actual. Jesús és el qui ens ha dit que és ara on l'hem de realitzar. De la seva plenitud ja se n'ocuparà ell, gratuïtament, quan posi el Regne de mans del Pare. A nosaltres ens toca fer la feina ara, en el món d'avui i amb les paraules i les exigències d'avui. Ho feim seguint un Rei, Jesús, qui ha dit públicament que el seu Regne «no segueix els esquemes d'aquest món», quan ha dit amb tanta claretat: «Mirau com actuen els governants de les nacions: subjuguen els seus pobles i tiranitzen damunt ells. Que no sigui així entre vosaltres; que el qui vulgui ser el primer, sigui el vostre servidor».

La pregunta ens la feim de seguida: i, com hem d'evangelitzar avui?

El Papa Joan Pau II, exposant la necessitat d'una nova evangelització, parlava ja fa anys de la necessitat d'un nou ardor, d'un nou dinamisme, d'uns nous mètodes, i en açò esteim: fent esforços per a donar a conèixer Jesús avui als adults, als joves i als infants, la majoria dels quals estan batejats i són, per tant, inicialment cristians, però tal vegada amb una fe adormida i que no s'expressa, que no es coneix, ni es viu, ni es celebra en comunitat.

Tots els esforços d'evangelització i tot l'esforç del moviment catequètic present en totes les nostres parròquies i centres va avui per aquí. Però també ens demanam: ¿cóm és que està creixent tant entre nosaltres el pes de la descristianització precisament en persones i grups que havien acollit amb entusiasme Jesús i que ara han caigut en la indiferència, en el buidament dels valors i viuen en un compromís sense contingut transcendent o en un activisme que progressivament els crema?

No crec que sigui res d'estrany si dic que avui la nostra societat menorquina en general necessita aquesta «nova evangelització» amb un replantejament dels seus objectius de convivència en pau entre pobles i grups d'ideologies distintes, amb un necessari aprofundiment d'aquells valors que donen sentit i profunditat a la vida, amb la recuperació d'un espiritualitat que ens equipi bé per a respondre al malestar religiós, al clima generalitzat de desconfiança amb què es viu, a la crisi econòmica, ètica i social que patim.

Una atenció especial la necessiten els joves. Però una atenció feta per part d'uns adults que no se n'aprofitin d'ells, enganyant-los amb ofertes afalagadores,

plenes de promeses de noves sensacions i experiències orientades a robar-los el poc que tenen. La manca d'autèntics educadors i d'un treball vocacional en favor de la joventut fa que guanyi una oferta de vida superficial, fora de tota exigència i supeditada a la llei del mínim esforç, donant-ho tot fet. Aquesta no és la proposta de Jesús i l'estil del Regne que predica. Jesús vol homes i dones lliures, fets a l'entrega, al servei desinteressat, a l'esforç, a la disponibilitat, empesos vers un nou tipus de civilització, la de l'amor.

Això mateix diria de l'educació dels infants, des de la més tendra edat. El valor de la família com a comunitat cristiana de base, allà on l'educació en l'amor, en la llibertat responsable, en el diàleg, en el respecte, en la confiança i en tots els valors evangèlics... són el fonament estructural d'una personalitat nova segons Jesús, que es construeix a ella mateixa i és esperança d'una nova societat.

Hem viscut, concretament a Ciutadella aquests dies, moments d'intranquil·litat davant el fet dolorosament sorprenent d'un doble assassinat. No hi esteim acostumats a aquests cops repentins que fiblen la nostra dèbil societat, però la violència constant que es respira en certs mitjans de comunicació i la delinqüència creixent fan pensar si no esteim davant uns símptomes més que evidents d'una societat malalta que necessita d'una oferta valenta, genial, nova i esperançada. Qui de nosaltres està disposat a treballar a fons per a fer possible unes vies de recuperació? Qui de nosaltres no s'ha demanat mai per la part de responsabilitat col·lectiva que hi tenim en poder introduir el bé o en seguir cedint al mal?

Jesús, a l'Evangeli que avui hem llegit quan es refereix a la paràbola del judici final, es fa ressò de la situació en què viu la nostra societat d'avui i fa una solemne declaració de principis i d'actituds: vaig tenir fam, set, estava despullat, era foraster, malalt i a la presó...

Davant nosaltres teniu, ens diu avui, persones que pateixen fam i set de tot tipus: de pa material, d'aigua neta, de companyia, de comprensió, de respecte pels seus drets..., tota varietat de «pobres». Els teniu davant. Què feis i què deixau de fer amb ells?

A vegades la nostra curiositat religiosa ens ha duit a preocupar-nos només per saber què succeirà el darrer dia, per saber què farà Déu amb cadascun de nosaltres. Però, ¿per què no sentim la mateixa inquietud per l'avui, pel moment que vivim? Jesús ens situa davant del germà, de l'altre —que és la seva presència viva— i ens diu: és ara que es juga tot! El dia final tot estarà ja aclarit i decidit. El «judici» té lloc ara, a la terra. El judici no arriba només en el moment en què tancam els ulls. El judici només es celebra si tenim els ulls ben oberts. Ara és el moment de tenir-los ben oberts, nets, atents i vigilants!

La manera com hem d'actuar ara de cara a l'evangelització, a la catequesi, a l'educació cristiana la trobam en Jesús «Bon Pastor», ja descrit a la primera lec-

tura d'Ezequiel que diu: «Jo mateix cercaré les meves ovelles», és la nova evangelització. Avui no podem estar esperant a les esglésies i despatxos parroquials a què la gent vingui. Aquesta postura ja és massa còmoda. Hem d'anar-los cercant allà on són, lo qual vol dir fer-nos presents dins tots els ambients com el llevat, la sal, la llum... per a transformar en nom de Jesús amb el nostre testimoni.

Avui, en aquest final de l'Any Litúrgic, serà bo que després d'aquesta Eucaristia o en qualsevol moment del dia, dediquem un temps important a la pregària. Facem personalment un repàs a la nostra vida amb l'esquema d'examen que Jesús ens proposa a l'Evangelí. És un bon pedagog. Demana, però facilita la resposta. Vol que ho facem amb goig, amb serenitat d'esperit, amb una profunda pau interior. Tot açò ja és un signe de què volem ser col·laboradors actius en l'extensió del Regne.

Ara, en l'Eucaristia i com a germans, és quan hem d'agrair la crida que ens fa a cadascú a l'apostolat, a una feina ben concreta, des de la pròpia vocació, fidels a la causa de Jesús, que és el Regne de Déu.

DIA DE L'ESGLÉSIA DIOCESANA (14-XI-1993)

Benvolgut en el Senyor:

Novament a punt de celebrar el **DIA DE L'ESGLÉSIA DIOCESANA**, que tindrà lloc, si Déu ho vol, el proper *diumenge dia 14 de novembre*.

Aquestes lletres són per a presentar-vos la **Campanya** i els **cartells** junt amb l'**estat de comptes**, com ja ho vam fer l'any passat. Fa uns dies ja vau rebre uns altres cartells que havíem rebut per aquest dia. Hem cregut que era millor fer-los més adaptats a la nostra realitat i poder agrair tots els gestos de col·laboració i generositat que hi ha.

També us enviam els «sobres» que podeu repartir de la millor manera que ho cregueu. Cada parròquia ja coneix el sistema que li va millor. Es tracta d'explicar molt clar que la col·lecta que es fa en motiu de l'Església Diocesana **va al Fons Comú de la Diòcesi** i que és un dia especial de **solidaritat**.

Enguany són moltes les peticions que s'han hagut d'atendre en relació a esglésies i dependències parroquials, unes perquè necessitaven reformar i acondicionar, i altres perquè amenaçaven perill: tot açò ha incrementat molt les despeses. S'ha intentat atendre tot allò que s'ha pogut i ens queda un capítol ample encara per a solucionar.

Però encara més que tot açò que és necessari i urgent, hi ha tot un camp immens d'atenció humana i social que de cada vegada es diversifica més i és prioritari. En aqueste sentit, el Consell Diocesà d'Economia està estudiant en aquests moments una sèrie llarga d'objectius per a plantejar i dur a terme.

Esperam poden seguir en el camí iniciat aquests anys i que, tot i que encara hi queda molt per fer, sabem que no podem obliar que ens hem embarcat en el camí del **finançament solidari de la nostra Església**.

Pensam, com l'any passat, poder tenir novament un intercanvi amb els responsables de l'economia de cada parròquia i entitats d'Església, per a seguir animant i estalonant tots aquells **mitjans** necessaris per a l'autofinançament com per exemple, la campanya de subscriptors.

Suggerim que a la col·lecta d'aquest dia se li doni l'explicació i el sentit **eclesial** que li correspon dins la litúrgia, ressaltant el seu caràcter de **solidaritat** i d'**ofrena**.

Una abraçada fraternal.

Sebastià Taltavull i Anglada,
Vicari General

CARTA ALS PREVERES SOBRE EL RECÉS D'ADVENT **(1-XII-1993)**

Ciutadella de Menorca, 22 de novembre de 1993.

Benvolgut en el Senyor:

Em plau comunicar-te que, com ja està programat, el dimecres, dia 1 de desembre, tindrà lloc el **Recés d'Advent** per a tots els preveres.

Aquesta vegada i a petició de les Germanes Clarisses de Ciutadella, el recés tindrà lloc a aquest Monestir de Santa Clara, des de les 10,30 del matí fins a l'hora de dinar. El motiu és la celebració del VIIIè centenari del naixement de Santa Clara que s'està celebrant. Per açò, han tingut especial interès en compartir amb tots nosaltres aquest matí de pregària.

Esperam que serà ben acollida aquesta proposta i que ens hi trobarem junts a l'inici de l'Advent, preparació immediata de la festa del Naixement de Jesús.

El dinar serà al Seminari. Per aquest motiu, convé que telefonis a les monges per apuntar-te —tel. 38 21 37—. El dinar serà a les 14 h.

Una forta abraçada.

Sebastià Taltavull i Anglada

SECRETARIA GENERAL

NOMENAMENTS

Amb data 5 de novembre de 1993 el Sr. Bisbe ha signat els següents nomenaments:

Mn. Sebastià Taltavull Anglada com a Delegat Diocesà de Catequesi.

Mn. Antoni Fullana Marqués com a Delegat Diocesà de Joventut.

Mn. Joan Febrer Rotger com a Consiliari de la JARC.

CONFIRMACIONS

En les dates i les Parròquies següents el Sr. Bisbe ha celebrat el Sagrament de la Confirmació:

Dia 21 de novembre, en la Parròquia del Carme, de Maó: 19 joves.

Dia 28 de novembre, en la Catedral de Menorca: 38 joves de la Parròquia de Sant Rafael, de Ciutadella.

ORGANISMES DIOCESANS

CONSELL PASTORAL DIOCESÀ

REUNIÓ DE LA COMISSIÓ PERMANENT DEL CONSELL PASTORAL DIOCESÀ

El dia 2 de novembre de 1993 es va reunir al Toro la Comissió Permanent del Consell Pastoral Diocesà per preparar la sessió plenària del proper mes de març. El tema a tractar era la formació religiosa. Es va acordar que les Delegacions Diocesanes de Catequesi, Ensenyament i Litúrgia, a partir de les dades de participació en la catequesi, en les classes de religió i en els actes litúrgics, preparesin una hipòtesi de treball com a base per preparar l'ordre del dia del plenari del Consell Diocesà de Pastoral, que serà estudiat prèviament en les parròquies, arxiprestats i delegacions.

PROPOSTES ENTORN DE L'OBJECTIU DIOCESÀ

1.- **Família i sacraments.** Potenciar i aprofundir en el sentit de la celebració cristiana dels sacraments des de la família. Concretament l'Eucaristia dominical en família i altres celebracions a les cases. En concret, una atenció especial a la celebració de la Unció dels Malalts, amb una catequesi prèvia fent costat a les famílies dels malalts.

2.- **Catequesi familiar.** Seguir impulsant la Catequesi familiar amb la implicació dels pares en el seu procés catequètic i el dels seus fills i la participació activa de la família en les celebracions de la fe. És fonamental la relació catequista-pares i una progressiva acció en el desvetllament religiós dels infants en els primers anys de la infància.

3.- **Escoles de Pares, acolliment i participació responsable.** Crear o potenciar dins els Col·legis de l'Església les Escoles de Pares i una major atenció i acollida dels més necessitats, amb l'eliminació gradual de les barreres arquitectòniques. Participació real dels pares en l'escola mitjançant la presència dels pares cristians en els òrgans de representació, Escoles de Pares i Associacions de Pares d'Alumnes.

4.- **Pregàries vocacionals.** Convidar especialment a les famílies a les pregàries mensuals que organitza la Delegació Diocesana de Vocacions.

5.- **Seguiment de Jesús i compromís cristià.** Recollim aquesta expressió que ens ha fet pensar molt: «Els joves senten parlar molt de compromís, però poc de Jesús». Què fer perquè Jesús sigui per a un jove —i per a tot cristià— la font del compromís? Suggerim fer-ne motiu de reflexió dins cada comunitat cristiana.

6.- **Acollir una família necessitada.** Serà bo que hi hagi famílies que acollin una família necessitada, a ser possible pròxima per raó de veïnatge o parentesc... per tal de què s'arribi a una integració progressiva dins l'entorn socio-cultural i religiós del propi poble.

7.- **Opció per unes festes familiars senzilles.** Promoure festes familiars en les que hi participi tota la família, fetes des de les mateixes famílies, parròquia, centre escolar... amb la finalitat d'intensificar amb esperit i estil senzill la vivència dels valors humans, comunitaris, familiars i evangèlics.

8.- **Més presència del capellà dins les cases.** Una acció de presència de la comunitat parroquial dins les cases mitjançant el capellà. Creim important aquesta missió específica d'acompanyament amb motiu de la celebració d'un sacrament o aniversari, convidant també a trobades periòdiques amb el conjunt de la comunitat.

9.- **Solidaritat amb les famílies del Tercer Món.** Des dels diferents camps i possibilitats que es presentin, afavorir amb gestos concrets la solidaritat amb les famílies del Tercer Món, famílies immigrants o que passen per tot tipus de situacions difícils.

10.- **Celebració del Dia de la Sagrada Família.** Proposam que aquest dia tan assenyalat o altre es posi de relleu el fet familiar i la importància de la família, convidant a totes les famílies a la celebració de l'Eucaristia, i especialment, als qui durant aquest any han celebrat el sagrament del matrimoni. Es pot tenir la mateixa iniciativa el dia del Baptisme del Senyor amb les parelles que han celebrat el bateig d'un fill, i el dia dels Difunts amb les famílies que han viscut la mort d'un dels seus membres.

El Consell Pastoral Diocesà vol que es concretin, dins l'àmbit diocesà, unes propostes relatives al foment de la vida familiar. Són aquestes:

a. **Fer present** l'objectiu diocesà i el de l'Any Internacional de la Família en els nostres mitjans de comunicació, especialment Diari Menorca i COPE, amb articles, reportatges, propostes de valors, entrevistes... sobre la família i situacions familiars.

b. **Potenciar** a nivell de diocèsi els grups de catequesi familiar i els grups de matrimonis dels Equips de la Mare de Déu i la creació de nous grups.

c. **Fer de la comunitat** diocesana i parroquial una autèntica família oberta que aculli tothom i fomentant molt el tracte personal.

CONSELL DIOCESÀ D'ECONOMIA

CONVOCATÒRIA DE REUNIÓ (11-XI-1993)

Ciutadella de Menorca 8 de novembre de 1993

Benvolgut/da en el Senyor:

Em plau convocar-te a la reunió del Consell Diocesà d'Economia que tindrem, com ja vam acordar, el **proper dijous, dia 11 de novembre, a les 7.30 del capvespre a la Casa de l'Església, Plaça Reial, a Maó.**

L'ordre del dia és el següent:

1. Preparar la Roda de Premsa que tindrà lloc a les 8 del vespre, mitja hora després d'iniciada la reunió.

2. Roda de Premsa. «**Dia de l'Església Diocesana**».

3. Concreció de la «**Situació, objectius i propostes 1993-1994**» a partir del document presentat a la passada reunió.

4. Creació de la Comissió de seguiment.

5. Informacions i suggeriments.

Ben cordialment

Sebastià Taltavull i Anglada
Vicari General

CRÒNICA DE LA REUNIÓ (11-XI-1993)

El Consell Diocesà d'Economia, després d'analitzar la situació de la Diòcesi i essent sensible al moment econòmic actual pel que passa la nostra societat, ha decidit mantenir congelats els sous dels preveres. Així, la mensualitat bruta continua essent de 80.000 pessetes.

En la reunió celebrada dijous passat, dia 11, el Consell d'Economia va acordar proposar a tota la Diòcesi, contribuir amb el 0'7% del seu pressupost, en el fons de Solidaritat amb el Tercer Món, que s'està creant a Menorca. Aquesta aportació s'afegeix a tota la tasca que des de sempre ha realitzar l'Església menorquina dirigida al Tercer Món, a través dels Missioners, Mans Unides, Domund, Delegació de Missions i altres col·lectius i activitats.

Un dels punts més importants discutits pel Consell d'Economia fa referència a la necessitat d'intensificar la signatura de convenis de col·laboració amb les diferents administracions per tal d'actuar conjuntament en totes les qüestions de caire cultural, d'acció social i d'animació sòcio-cultural.

El Consell va decidir, a més, visitar novament totes les parròquies per ajudar al relançament de la campanya de subscriptors, iniciada al principi del passat mes d'agost. Aquesta fórmula de col·laboració econòmica ha d'esdevenir un dels mitjans habituals d'autofinançament.

L'ordre del dia de la Comissió es va completar amb temes relacionats amb l'administració interna, de la Diòcesi i les parròquies, ensenyament, joventut, mitjans de comunicació social, patrimoni i acció pastoral i finançament.

SITUACIÓ, OBJECTIUS I PROPOSTES (1993-1994)

INTRODUCCIÓ

Establir unes projectius a principi de curs pot ajudar-nos a caminar i evaluar el treball, a constatar avenços, indicar errors, fer una tasca estructurada i coherent.

Parlar d'economia a l'Església és difícil. Per a molts, sembla una qüestió de segon o tercer orde (potser hi ha motius per a pensar així), però és cert que sense uns mitjans suficients, sense una mínima estructura, el treball pastoral, l'evangelització, passen per serioses dificultats.

L'Església ha tingut sempre una estructura econòmica. A vegades reeixida. Altres vegades, no tant. A vegades en favor de l'Evangelí. A vegades, destorbant-lo.

Trobam estructura econòmica en el temps de Jesús: aquelles dones que el seguïen de lluny i el servien, com també servien els seus deixebles; aquells amics que els oferien taula i hostatge, i aquells homes i dones que els donaven almoines, constituïren, tots, la primitiva estructura econòmica.

El llibre dels Fets dels Apòstols donen constància d'uns cristians que venen els seus béns i els posen als peus dels Apòstols, de les col·lectes que organitza Pau a benefici de l'Església de Jerusalem i d'una dinàmica de béns materials compartits. Tot plegat mostra una estructura econòmica senzilla, fraternal, transparent, assumida pels creients, que era un signe clar de l'estimació que es tenien, de la fermesa de la fe que professaven i de l'esperança il·lusionada que posaven en el Crist.

Amb el temps, l'estructura econòmica va canviant. Les antigues aportacions voluntàries dels amics es van complementant o, a vegades, substituint, amb aportacions imposades i amb donatius dels poderosos. Són èpoques en què l'Església assumeix funcions socials importants que requereixen mitjans materials abundosos.

Són temps d'aliança entre l'Església i l'Estat i, en moltes ocasions, es confonen. Una estructura social immòbil i una vida ritmada pel calendari litúrgic que assenyala festes, i que també acompanya el creixement i l'evolució personal, conformen un determinat tipus de societat i de presència cristiana en el món.

El món d'avui, secularitzat, planteja nous reptes. D'una banda constatem l'esfondrament de les promeses que la modernitat havia fet a la humanitat, es constata que l'home no té la darrera paraula de la seva existència, i l'entrada a la post-modernitat és una mescla de frustració i també d'esperança.

Aquest fi de segle i mil·leni se'ns presenta ple de contradiccions i reptes. A l'àmbit religiós constatem una forta indiferència religiosa, una baixa pràctica sobretot entre els més joves. I d'altra banda, un ressorgiment de vocacions i símptomes de recuperació de valors evangèlics. Al mateix temps, veim el creixement de la influència de les religions orientals amb una crida a una espiritualitat desencarnada i hedonista; també es constata una important presència d'actituds, pre-religioses (esoterisme, ciències ocultes, horòscops, adivinació del futur...) indicadors de la set de Déu que té l'home d'avui.

Els reptes plantejats són importants. Els models plantejats els anys 60-70 ja no serveixen. La recerca d'un vehicle de comunicació amb el món d'avui, l'encarnació i el discerniment dels «signes dels temps» no és una tasca fàcil.

La finalitat és clara: l'evangelització; en termes econòmics, l'autofinançament. Els objectius per aquest curs, després de tot el treball fet l'any passat, han d'apuntar a la finalitat esmentada, intentant que la nostra diòcesi sigui sempre fidel als valors de l'evangeli.

Podem dividir l'activitat en diferents àmbits, fixant objectius per a cada un d'ells, tenint clar que sols ens referim al seu aspecte econòmic.

1. ADMINISTRACIÓ

1.1 Balanç de situació

El balanç de situació és una eina indispensable que hem de posar a les mans del Consell Diocesà d'Economia perquè pugui realitzar un treball d'orientació. Donar la imatge real de la situació econòmica és la millor garantia per a sol·licitar l'ajuda econòmica dels creients.

Millorar la informació comptable: el curs passat es van repassar, parròquia per parròquia, tots els llibres, indicant les disparitats i unificant els criteris de comptabilització a fi de poder donar una informació més correcta. Ara és important insistir en la necessitat de revisar els llibres amb prou temps.

1.2 Quotes parroquials

La corresponsabilitat econòmica entre les comunitats no sols és una necessitat econòmica, sinó també una mostra de solidaritat evangèlica i eclesial. Aquest curs s'haurien de posar en marxa les quotes parroquials i constituir el fons comú diocesà.

1.3 Campanya de subscriptors

És una forma de contribució directa i organitzada per part dels felcs al manteniment de l'Església. Crea consciència de pertinença i ajuda a comptar amb uns ingressos més o manco fixes, amb la possibilitat de previsió en el pressupost.

També es planteja com una nova forma de relació amb persones que habitualment no participen en les activitats i celebracions de l'Església, però valoren el seu treball i només esporàdicament s'hi fan presents. El percentatge a Menorca de participació dominical a l'Eucaristia és del 16'65% de la població; queda un important sector de la societat que podria participar amb la seva contribució econòmica des dels seus contactes esporàdics amb la comunitat cristiana.

A més, açò pot significar un reforçament per a les economies parroquials, ja que significa passar de dependre quasi exclusivament de les col·lectes dominicals a tenir la possibilitat d'una col·laboració d'un nombre més ampli de persones. Convindria poder parlar, parròquia per parròquia, de la importància d'impulsar la quota parroquial i la campanya de subscriptors, com a dues fonts necessàries per a l'autofinançament.

1.4 Inventaris

Començar l'inventari dels béns mobles de les parròquies, sobretot per a conèixer la seva dotació material, fer-ne una valoració i saber que s'ha d'invertir en el seu manteniment o adquisició de noves peces. L'inventari és del tot necessari per a millorar la informació que ens dona el balanç de situació.

2. ÀMBIT SOCIAL

1.2 Serveis Socials - Càritas

La fe cristiana no sols es celebra i proclama, sinó que s'ha de viure. Càritas

és «l'església que estima amb fets». La Fundació Santa Maria d'investigació sociològica ha publicat recentment un estudi del nivell de coneixement i acceptació d'entitats; s'observa que Càritas té un recolzament popular més important que la mateixa Església. A Menorca, es dediquen importants recursos a Càritas (persones, locals, diners...). Càritas pot ésser un punt de contacte important amb l'Administració Pública i amb la societat.

Càritas no ha de convertir-se en una empresa de serveis, però en el model del futur dels serveis socials hi té una presència més important (p.e. a Àustria, el 95% del Servei d'Ajuda a Domicili l'organitza Càritas). És una forma prioritària de presència d'Església.

2.2 Serveis Socials - Geriàtrics

L'assistència religiosa als geriàtrics és una tasca important. Hem de fer que aquesta feina sigui reconeguda pels titulars de les residències (Ajuntaments, Consell Insular...).

2.4 Tercer Món

La solidaritat amb el Tercer món suposa una important dedicació de recursos (Campanyes de Mans Unides, contra la Fam, Domund i altres). Tot i açò, podria estudiar-se la possibilitat de dedicar el 0'7% del pressupost ordinari (manco inversions) a la solidaritat amb el Tercer món, i/o la possibilitat d'agermanament amb una diòcesi de missions, com ho ha indicat ja el Consell Pastoral Diocesà amb motiu del II Centenari de la restauració de la Diòcesi, i ara ho està estudiant.

3. ENSENYAMENT

3.1 Professorat

L'ensenyament a Secundària pot suposar un alleugerament de la càrrega econòmica que suposa les nòmines dels preveres. Per açò, seria important cuidar la presència de la classe de religió al nivell secundari. En un sistema de lliure elecció, la qualitat de la classe de religió és una garantia de continuïtat, i els contactes amb la direcció del centre demanant un tracte digne (horari, estructuració de l'alternativa acadèmica a la classe de religió, etc.) han de garantir una vertadera llibertat i pluralitat.

El recent conveni signat entre les autoritats educatives i la Conferència Episcopal Espanyola, que impulsa un tractament semblant dels professors de nivell primari amb els de secundària, obre unes possibilitats interessants de dignificació de la classe de religió (econòmicament parlant). Impulsar professors laics i la possibilitat de què els preveres estiguin degudament remunerats realitzant aquesta tasca, beneficiaria el funcionament de l'IDEC o el Fons Comú Diocesà.

4. JOVENTUT

4.1 Educació medioambiental

L'Església és l'agent socialitzador més important que avui hi ha en el món dels infants-adolescents-joves. Són centenars els joves que participen en els Clubs Parroquials, Moviments, Escoltisme... Aquest és un camp que s'expandirà encara més. La possibilitat de mantenir laics alliberats que treballin en el món de la joventut, juntament amb la possibilitat de rendabilitzar el patrimoni de que l'Església disposa i que està al servei de la pastoral infantil i juvenil, fa que les orientacions educatives tinguin que estar en constant revisió i reorientació.

La sensibilitat actual cap els problemes ecològics, la línia específica d'incentius, tant de l'Estat com Comunitaris, pels programes d'Educació Medioambiental, faria desitjable la seva inclusió, com ja ho ha fet el Moviment Scout a Catalunya, en els programes de formació de monitors i en les activitats dels campaments d'estiu.

4.2 Campaments / Xarxa de Serveis

La situació derivada de la dificultat de trobar llocs adients d'acampada fa que s'estigui en condicions per a desenvolupar una xarxa pròpia de serveis d'acampada que, a més, podria comptar amb la col·laboració pública (el Govern Balear té previstes noves inversions, la possibilitat d'arribar a convenis amb l'Església podria multiplicar la rendabilitat d'aquestes).

En aquest sentit, ja hi ha propostes concretes de creació d'aquesta xarxa dirigida a la Taula de Joventut, i hi ha esborranys de pre-convenis entre l'Institut Balear de Serveis a la Joventut i la Delegació Diocesana de Joventut.

5. MITJANS DE COMUNICACIÓ SOCIAL

5.1 Departament de Comunicació del Bisbat

La creació del Departament de Comunicació, amb un professional al front, ha fet possible la presència de l'Església a la totalitat dels mitjans de comunicació de l'illa i sortir d'uns espais setmanals concrets, a ser present enmig de la informació diària. Després de la creació del Departament, hem de crear el seu autofinançament.

5.2 Grup Multimèdia

El Bisbat de Menorca és l'únic Bisbat de l'Estat espanyol que disposa d'una majoria d'accions d'un diari. Aquesta situació, totalment única, hauria de ser tinguda més en compte pel Bisbat, vetlant per la possibilitat de què els dos mitjans de comunicació de Menorca lligats a l'Església (Es Diari i COPE) formessin un autèntic «Grup Multimèdia», compartint estructura de redacció i mitjans professionals. Açò podria abaratar costos i alhora possibilitar una major presència de la COPE a Maó i del Diari a Ciutadella. El Bisbat podria encarregar als serveis centrals de COPE a Madrid i al Consell d'Administració del Diari Menorca un estudi de la viabilitat i mutu benefici d'un conveni de col·laboració.

6. PATRIMONI

6.1 Seminari Diocesà

El Seminari Diocesà presenta actualment serioses dificultats a l'estructura de l'edifici. Per a poder mantenir-lo es fa necessari un pla integral d'usos que faci possible la rendabilitat de les inversions que són necessàries. La Comissió Diocesana del Patrimoni ja ha començat a treballar-hi i es presentaran prest les propostes. Junt a tot açò, fa falta estudiar totes les possibilitats que hi hagi amb l'ús públic de la Biblioteca, activitats culturals, centre d'estudis...

6.2 Cases Sacerdotals

La diòcesi té obertes dues Cases Sacerdotals. La baixa ocupació junt a la major despesa que suposa mantenir-les fa que sigui difícil assegurar el seu futur econòmic. La Casa Sacerdotal de Ciutadella es beneficia de l'estructura del Seminari i de la generosa dedicació de la comunitat de les religioses franciscanes; podem dir que es complementen mútuament en l'ús de l'edifici. La Casa Sacerdotal de Maó, de moment, es manté gràcies a la bona disposició de les religioses Missioneres dels Sagrats Cors que mantenen una petita comunitat. De fet, s'ha de replantejar entre el clero la funció de les Cases Sacerdotals. Realment els preveres jubilats i altres entenen la seva necessitat? Poden substituir les rectories i significar una experiència de vida en comunitat? Com i quins termes es pot afrontar la qüestió de la solvència econòmica?

6.3 Finques rurals

La possibilitat de la donació d'una part de l'herència del Sr. Villalonga i la necessitat de reordenar la Finca des Canaló amplia les possibilitats de llocs d'acampada, i l'estudi del Decret de Reforestació de la C.E.E. poden significar una font d'ingressos que permeti finançar la pastoral juvenil.

6.4 Inventari edificis

L'Església ha de tenir el necessari per al seu funcionament, però també és cert que no es pot liquidar alegrement el patrimoni que no sigui utilitzat. La previsió de futures actuacions i una administració prudent ho aconsellen. Seria bo, però, i partit de les dades que ja disposam, fer un mapa de la situació dels edificis, no tant des del punt de vista del seu estat de conservació i possibles usos (feina que ja fa la Comissió Diocesana del Patrimoni), sinó la possibilitat de liquidació.

6.5 Museus

La posada en marxa d'un Museu implica la recuperació d'un edifici, la possibilitat de donar un servei cultural, i assegurar uns ingressos que ajudin al manteniment de l'edifici i dels béns exposats. El Museu Diocesà en la recuperació i ampliació que ja s'està preparant hauria de ser una realitat abans del mes de juny de 1994.

6.6 Casal d'El Toro

El Toro, com a Casa d'Espiritualitat i centre de la devoció mariana a l'illa de Menorca, té un marcat caire diocesà. L'administració s'hauria de dur des de la Cúria diocesana, essent un dels puntals més importants per a la dotació del Fons Comú Diocesà. El Museu (avui gran sala d'actes) es troba tot l'estiu tancat. Donat el gran moviment de persones que hi passen durant l'estiu faria desitjable que s'explotàs com a lloc de venda d'objectes de regals per a turistes (juny-setembre). Els beneficis dotarien el Fons Comú Diocesà.

7. ÀMBIT PARROQUIAL

7.1 Acció pastoral i finançament

Constatarem estadísticament que el 90% de parelles es casen per l'Església, que la majoria d'infants són batejats i fan la primera comunió. Aquest fet contrasta amb que sols el 16% de la població —majoritàriament gent gran— participa en l'Eucaristia de forma regular. Queda una bona porció de «creients» que sols esporàdicament s'atraquen a l'Església, majoritàriament per a rebre un sagrament o acompanyar un familiar/amic que ho fa.

Tot açò ens fa donar de la importància d'una bona acollida d'aquestes persones per part de les parròquies i comunitats. Aquesta acollida, però, no ha de minvar l'exigència de responsabilitat a l'hora de demanar un sagrament quan se'ns segueixen despeses escandaloses o desproporcionades (només a Ciutadella, l'any 1993 s'han gastat més de 60 milions de pessetes en els convits i vestits de primeres comunions i els casaments generen a Balears un negoci de 10.000 milions de pessetes. El respecte que s'ha de demanar en relació al sagrament i al temps que vivim implica també un compromís econòmic, ja que no hi ha consciència de col·laboració econòmica amb l'Església i tot es gasta en pura ornamentació exterior (p.e. despeses de 30.000 fins a 80.000 pessetes en flors i ni un detall d'agraïment amb la parròquia, que hi ha dedicat persones, hores, llum, etc...). Cal una seriosa pastoral dels sagraments que posi els punts on correspon. L'Església no pot ésser suport ni marc per a manifestacions de poder econòmic. S'ha d'exigir més corresponsabilitat, solidaritat i austeritat.

7.2 Voluntariat

El voluntariat és la gran riquesa de l'Església que permet dur endavant tota la tasca catequètica, de promoció social, d'educació del lleure i formació juvenil, etc. Les jubilacions anticipades i la major qualitat de vida donen possibilitat a molts professionals jubilats a treballar per a l'Església (administració parroquial, arxius, museus...). Amb voluntariat es pot fer front a petites reparacions i millores de les instal·lacions parroquials, cuidar manteniment de temples, neteja, etc. El camp d'actuació és molt obert...

«CPT DE PÈRDUES I GUANYS»

EXERCICI 1992

«INGRESSOS»

70	Ingressos per serveis, vendes, produc.		14.199.214	7'045%
700	Vendes de mercaderies	3.765.386		1'868%
705	Prestació de serveis	10.433.828		5'177%
72	Comunicació de béns a l'Església		77.532.091	38'47%
725	Aport.Ord.rebudes de Ctat.Diocesana	18.241.362		9'051%
727	Aport.Ord.rebudes de Ctat.Estatal	55.290.729		27'43%
	Aport.Ext.rebudes de Ctat.Diocesana	4.000.000		1'985%
74	Subvencions a l'activitat o explotació		7.239.916	3'592%
740	Subvencions oficials a l'explotació	7.239.916		3'592%
75	Altres ingressos de gestió		5.483.964	2'721%
752	Ingressos per llogers	5.248.674		2'604%
759	Altres ingressos	235.290		0'117%
78	Aportacions dels feels		97.080.789	48'17%
780	Quotes	1.717.062		0'852%
781	Col·lectes	39.610.598		19'65%
781	Col·lectes especials	17.529.716		8'698%
782	Donatius	25.467.683		12'64%
785	Misses binacio	128.393		0'064%
786	Aportacions de sacerdots	1.565.785		0'777%
787	Activitats assistencials	4.798.662		2'381%
789	Altres aportacions	6.262.890		3'108%
	TOTAL -INGRESSOS-:		201.535.974	100%

«COMPRES I DESPESES»

60	Compres		6.058.699	3'006%
600	Compres de mercaderies	1.010.008		
602	Compres altres aprovisionaments	209.674		
605	Compres per el culte	4.839.017		
62	Serveis exteriors		50.862.254	25'24%
622	Reparacions i conservació	21.239.785		
623	Serveis professionals independents	969.250		
624	Transports	7.966		
625	Assegurances	785.788		
626	Comissions bancàries	52.230		
627	Publ.Propag.i Rel.Públiques	3.638.362		
628	Subministres	6.693.564		
629	Activitats pastorals	17.475.309		

63	Tributs		397.431	0'197%
631	Altres tributs	397.431		
72	Comunicació de béns a l'Església		39.789.447	19'74%
720	Aport.Ordinàries a la Com.Diocesana	6.632.956		
723	Aport.Església Universal	17.529.716		
724	Aport.Cdad. Diocesana	15.626.775		
64	Despeses de personal		51.723.637	25'66%
640	Sous i salaris	1.924.000		
642	Seg.Soc.càrrec de l'empresa	7.234.529		
644	Percepc.per exercici del ministeri	24.899.000		
645	Altres percepcions	10.291.672		
649	Altres despeses socials	7.374.436		
65	Altres despeses de gestió		4.054.806	2'012%
659	Altres pèrdues en gestió corrent	4.054.806		
67	Adquisicions i obres majors		62.574.954	31'05%
678	Obres edificis - Adquisicions	62.574.954		
	TOTAL -DESPESES- :		215.461.228	106'9%
Resultat brut d'exploració			-13.925.254	-6'91%
682	Dotació d'amortitzacions	1.019.614	-1.019.614	-0'51%
	Resultat net d'exploració		-14.944.868	-7'42%
76	Ingressos financers		7.597.224	3'77%
762	Ingressos crèdits a llarg plaç	1.507.401		
769	Altres ingressos financers	6.089.823		
66	Despeses financeres		-1.043.982	-0'52%
663	Interessos de crèdits a curt plaç	-1.043.982		
	Resultat de les activitats		-8.391.626	-4'16%
77	Ingressos prov.inmov.i ingr.extrao.		11.320.743	5'617%
771	Beneficis venta immobilitzat	11.320.743		
	Resultat abans d'impostos		2.929.117	1'453%
63	Tributs		-224.449	-0'11%
630	Impost sobre beneficis	-224.449		
	Resultat després d'impostos		2.704.668	1'342%

DELEGACIÓ DE CATEQUESI

DIA DE LA CATEQUESI

Som enviats a evangelitzar amb fe, coratge i encert. L'angoixa d'uns pares davant la indiferència cristiana dels seus fills els duia a fer aquesta afirmació: «Tal vegada als fills els hem parlat massa de compromís i poc de Jesús!». Ho vam escoltar tots els membres del Consell Pastoral Diocesà i de llavors ençà m'ha entrat amb més força una preocupació pastoral de fa molt temps: què transmetem els capellans? què comunicam els catequistes? quina militància oferim els moviments? quin testimoni donam les parròquies? quina cultura religiosa donam a les escoles? quins «signes» de Jesús oferim als més pobres?.

Em faria por que a través meu els altres no trobassin Jesús...

Em doldria molt que la catequesi perdés la seva dimensió evangelitzadora i no donàs a conèixer Jesús... fins a «trobar-se» amb ell en grup...

No hauríem entès la militància en els nostres moviments si el compromís es reduís a «fer» coses fins a caure en l'activisme...

No vull dir mai: compromís o Jesús, sinó **COMPROMÍS** des de **JESÚS**. Només Jesús pot enamorar. L'encert de la nostra evangelització és **CONTAGIAR-LO!**.

I açò és possible des de qualsevol circumstància: una homilia, una catequesi, una revisió de vida, un malalt, un somriure, una paraula, una acció, una pregària, un bateig, un funeral, un casament, enmig del carrer, una conversa d'amics... sempre! Però amb la humil intenció de ser i fer com Jesús.

Sebastià Taltavull

Delegat de Catequesi

DELEGACIÓ DE MISSIONS

ADRECES DELS MISSIONERS MENORQUINS

Josep Marco Esbert, jesuïta.

Colegio San Calixto

Casilla 283.

LA PAZ (Bolivia)

Antònia Juan, carmelita misionera.

Nivalda Dispensary.

DEDIAPADA P.O. Broach dt. 393040

GUJARAT STATE (India)

Manolo Bonet Fuster, padre blanco
Catholique Parish Church, P.O.Box 37
BAWKY (GARU)
GHANA (W. África).

Margarita Andreu Allés.
Seminario San Cristóbal.
Casilla 493.
SUCRE (Bolivia).

Tomé Garriga Andreu
(Cooperadores de Peralta)
Seminario Menor «El Buen Pastor».
Apdo. 21. AZUA (Rep. Dominicana).

Paco Campo Ladrero.
Parroquia San Roque.
Casilla 253.
POTOSI (Bolivia).

María Auxiliadora Moll Serra.
Hospital Kyondo.
P.B. 160 Butembo. KIVU
(Rep. Zaire. África).

José Bosch Moll, S.D.B.
P.O. Box 399.
Commercial Center, 1299.
MAKATI, Metro Manila (Filipinas).

Roser Ficapal.
Jr. Atahualpa, 849.
CHEPEN.
LA LIBERTAD, (Perú).

Matilde Seguí Orfila.
Hnas. Ntra.Sra. Consolación.
Songbuk-dong 1ga120-7, Sonbbug-gu.
136-011. SEOUL (South Korea).

Catalina Febrer Janer
Casilla 10109.
LA PAZ
(Bolivia).

Xavier Castell Lucio
BP 733. Trabeza.
Mission du Kotola
LULUMBASHI (Zaire. Africa).
Fins al febrer 94 realitza aquí la pres-
tació social com a objector de cons-
ciència.

DELEGACIÓ DE LITÚRGIA

CURSET SOBRE EL SAGRAMENT DEL MATRIMONI

Ciudadella de Menorca, 12 de desembre del 1993

Benvolgut germà,
si Déu ho vol, els propers dies 3 i 4 de gener, farem unes jornades, dirigides
per Mnb. Pere Farnés.

Aquestes jornades van ser pensades com una aportació de la Delegació de Litúrgia a l'any de la família. Recordau que darrerament s'ha fet una revisió del ritual del matrimoni i, per això, s'ha pensat que seria interessant fer-ne la presentació per part d'un tècnic ben conegut.

Parlant amb Mn. Farnés vam creure que seria interessant presentar els altres rituals que també han estat sotmesos a revisió. Per això mateix, allò que havíem pensat com una presentació del Ritual del Matrimoni, s'ha convertit en una **nova lectura dels rituals.**

Encara no podem oferir un horari precís, que ens ha de comunicar Mn. Farnés. Aquesta nota senzillament és perquè pugueu reservar aquestes dates a la vostra agenda. Prest vos enviarem l'horari i algun material que us pugui ajudar a preparar les jornades.

Que «la bondat de Déu, salvador nostre, i l'amo que ell té als homes» faci estada entre nosaltres.

Bon Nadal!.

Miquel Anglada

DELEGACIÓ DE JOVENTUT

VIII JORNADAS DE PASTORAL JUVENIL

PLA DE LES JORNADES:

1) Partint d'unes monografies fetes a cada arxiprestat, presentar: ¿On és el jove i què el condiona?.

2) Analitzar ¿on arribam amb els mètodes que tenim? ¿Com incidim en la comunitat? On no arribam amb la pastoral que tenim organitzada?.

3) ¿Com hem de continuar? ¿Què podem potenciar?.

HORARI: Es començarà a les 16 h. del diumenge, dia 5, fins a les 18 h. del dia 6. S'acabarà amb l'Eucaristia.

DESTINATARIS: Hi som convocats tots els adults que hem fet l'opció de la pastoral juvenil: Consiliaris, Religiosos/es, presidents dels moviments, caps d'agrupació, catequistes de joves...

DESPESES: El preu de les despeses són: 2.000 ptes.

INSCRIPCIÓ: Es poden inscriure fins el dia 1 de desembre.

SECCIÓ INFORMATIVA

ACTIVITATS DEL SR. BISBE

Mes de novembre

- Dia 2.- Rep visites. Presideix la Comissió Permanent del Consell Pastoral Diocesà.
- 3.- Visita a un prevere. Rep visites a Maó.
- 4.- Firma un conveni de cooperació amb Sa Nostra.
- 5.- Rep visites. Grava uns programes en la COPE.
- 6-8.- Rep visites.
- 9.- Visita les Concepcionistes de Maó i un prevere.
- 10.- Rep visites a Maó.
- 11.- Despatx. Visita a una clarissa internada en la Residència. Presideix el Consell Diocesà d'Economia.
- 12.- Rep la Madre Provincial de les Carmelites Missioneres.
- 13.- Visita un prevere malalt.
- 14-20.- Participa en Madrid en la Conferència Episcopal Espanyola.
- 21.- Celebra confirmacions en la Parròquia del Carme, de Maó.
- 22 i 23.- Rep visites.
- 24.- Rep uns representants de la religió budista. Es reuneix amb els Arxipresbiteros.
- 25 i 26.- Rep visites.
- 27.- Visita dues comunitats religioses.
- 28.- Celebra la Confirmació en la Parròquia de Sant Rafael, de Ciutadella. Participa en la Pregària d'Advent dels joves, preparada per la Delegació de Pastoral Jovenil.
- 29.- Rep visites.
- 30.- Celebra l'Eucaristia en el Seminari i conviveix amb els seminaristes.

Mes de desembre

- 1.- Participa en el recés per als preveres en el Monestir de Santa Clara. Rep visites a Maó.
- 2.- Grava uns programes en la COPE. Parteix cap a La Palma d'Ebre per assumptes familiars.
- 7.- Retorna de La Palma d'Ebre.
- 8.- Celebra l'Eucaristia en la Catedral, on imparteix la Benedicció Papal. Celebra l'Eucaristia en el Monestir de les Concepcionistes, de Maó.

- 9.- Presideix l'Eucaristia en el Seminari.
- 10.- Despatx.
- 11.- Es reuneix amb els conciliaris de la JOC-JOBAC.
- 12.- Presideix l'Assemblea de les Conferències de Sant Vicent Paul al Seminari de Ciutadella. Participa en la Pregària Vocacional celebrada a Es Castell.
- 13-14.- Viatge a Barcelona per assumptes personals.
- 15.- Es reuneix amb els Arxiprestos. Rep visites en Maó. Visita un sacerdot.
- 16.- Es reuneix amb els Bisbes de les Illes Balears i Pitiuses. Participa en una reunió de la Delegació Diocesana de Missions.
- 17.- Despatx.
- 18.- Presideix el dinar d'empresa del Diari «Menorca». Celebra el sagrament de la Confirmació d'un adult i el sagrament del Matrimoni.
- 19.- Celebra l'Eucaristia en una comunitat de religioses. Rep la visita dels membres de la Confraria de la Pietat de la Parròquia del Carme, de Maó.
- 20.- Despatx.
- 21.- Grava uns programes a la COPE.
- 22.- Rep visites en Maó.
- 23.- Rep la visita del Sr. Alcalde de Maó. Despatx.
- 24.- Despatx.
- 25.- Celebra l'Eucaristia en la Catedral.
- 26-31.- Dies passats a La Palma d'Ebre amb la seva família.

CRÒNICA DIOCESANA

RECÉS VOCACIONAL

Així com ja s'havia anunciat, dissabte dia 20 de novembre, es va fer el recés vocacional a Sant Llorenç de Binixems. Hi participaven 20 joves que, tot i la brevetat del temps manifestaren una actitud receptiva, ja que es varen integrar en tota la dinàmica del recés, i a la vegada estaven com a admirats i sorpresos, ja que aquella no era una trobada amb altres, sinó amb ells mateixos i amb Déu.

Malgrat les petites dificultats, que en certa manera varen ser vençudes, tot va ajudar a fer un ambient adequat, i encara que la llenya estava xopa i amarada d'aigua, amb l'ajuda d'unes fustes seques, va ser possible encendre un gran foc que caldejava l'estança juntament amb la càlida i amena dinàmica d'acollida.

Llavors unes pistes de reflexió sobre el profetisme, més concretament el profeta Isaïes. Després un temps de silenci que convergia amb la pregària en comú.

A l'hora de dinar hi va haver un petit intercanvi d'impressions, molt personal i de tu a tu, així s'expressaven:

«No sé com dir-ho; però he sentit com si el meu cor s'encalentís».

«M'ha agradat molt, he vist que feia un treball interior».

«No me pensava que fos això. No sé que dir. M'ha sorprès, però m'he sentit bé».

«Sí, ha estat bé».

«Mai no havia anat a una trobada que estiguessin tan tranquils i en silenci; però està bé».

«Ha estat una reflexió que mai no havia fet».

El temps va ser tan breu com intens, ja que a les tres i mitja tothom empenia el camí de retorn. I la pluja que ens havia donat la benvinguda també ens deia adéu.

Delegació Diocesana de Vocacions

PREGÀRIA D'ADVENT

El diumenge, 28 de novembre, un bon grapat de joves, entre 70 i 80, ens vam reunir en una trobada que organitzava el nostre arxiprestat de Maó. En ella, intentàrem viure, a través de diferents activitats, les BENAURANCES, proclamades i fetes vida per Jesús. Per començar el dia, que ens acompanyava amb un bon sol, vam cantar unes cançons i també vam fer unes danses.

El dinar va ser «compartit», però... Quina cara vam posar tots, quan vàrem haver de posar el nostre dinar personal («bocatas») tot damunt una gran taula, per després menjar el que els catequistes ens donassin. Era una bona experiència d'austeritat; amb ella vam comprovar allò del lema de la trobada diocesana «Dóna un poc i rebràs molt». Ens va sobrar menjar!!.

Després, el capvespre, sobre les 15,00 h., va començar la ginkama de les benaurances amb què vam recórrer quasi tot Maó, passant per diferents proves que estaven situades en diverses institucions que representaven, cada una d'elles, una benaurança:

- **Càritas:** «Feliços els pobres en l'esperit».
- **Residència d'ancians:** «Feliços els qui estan de dol».
- **Mans Unides:** «Feliços els qui tenen fam i set de ser justos».
- **Monges Concepcionistes:** «Feliços els nets de cor».
- **Amnistia Internacional:** «Feliços els qui posen pau».
- **G.O.B.:** «Feliços els perseguits...».

I vam acabar el dia amb la pregària organitzada per la delegació diocesana de joventut, presidida pel Sr. Bisbe, la qual va estar formada per dues parts. En la primera, vam exposar la nostra vivència del dia; i la segona, va estar centrada en l'Advent, en la que va participar la delegació de vocacions.

I aquest va ser un bon diumenge passat amb il·lusió i alegria!!.

VIII JORNADES DE PASTORAL JUVENIL

Els 5-6 de desembre al Toro, es va celebrar la VIII Jornada de Pastoral Juvenil organitzada per la Delegació Diocesana de Joventut de Menorca, amb l'objectiu de fer una revisió profunda i marcar noves propostes per dur a terme aquesta pastoral. Hi ha participat un grup de 30 persones.

Veiérem que hem d'estar al costat dels joves, ajudant a obrir els ulls a la realitat i donant signes d'esperança. La pastoral juvenil centrada en el Misteri de Crist, que es tracta de presentar un Crist vivent en l'Església. Ens falten testimonis, models d'identificació. És menester ajudar a descobrir ideals des de l'Evangeli. Vetllar per un treball de comunió. Valoració positiva dels moviments existents en la nostra església com plataforma de llançament al compromís cristià dins el món. Redescobriments de la pregària encarnada en la vida. El Consiliari vitalment present en el procés de maduració cristiana, i amb una animació de caire missioner, és a dir que el jove surti cap a fora, amb l'objectiu de seguir evangelitzant els que no hi són.

Constatàrem que el nostre treball arriba a una minoria de joves que sovint procedeixen de la Confirmació, aquests, se van introduint poc a poc als diferents moviments però també hi ha petits grups que queden dins les nostres comunitats sense formar part de cap d'ells. La gran majoria queden fora i no s'arriba a ells: Ex. grups marginals, la massa dels carrers, joves obrers, etc. Es percep que un mitjà que arriba a un grup de joves que no estan dins les nostres parròquies són les classes de religió, i a vegades s'enganxen a on troben un ambient d'amistat, de grup i des d'aquí comença un contacte que pot apropar-los a l'Església.

Els joves, quan hi són, donen un to diferent, més festiu, viu... a la comunitat cristiana. El nostre treball ha de ser el d'oferir un acompanyament de tu a tu oferint el camí de la persona de Jesús i tenint presents els valors que tenen els joves avui, i des d'aquí fer el procés de creixement. Ex. llibertat, ecologia, sinceritat, amistat, pau...

Després de fer la reflexió vàrem arribar a les següents propostes diocesanes d'actuació.

1. Nivell parroquial
  - a) Opció prioritària pel món juvenil marginal (atur-malalts-disminuïts-droga).
  - b) Voluntariat / Objeció de consciència.
2. Nivell Diocesà
  - a) Afavorir totes les trobades conjuntes de joves (Aplec de l'Esperit-Vetlla de Santa Maria, Trobada Diocesana).
  - b) Acompanyament personal del jove per part dels educadors i consiliaris.
3. Nivell de Delegació de Joventut
  - a) Fomentar un equip animador dins la delegació.
  - b) Escola d'animadors de Pastoral de Joventut.
  - c) Replantejament de tota la pastoral entorn a la confirmació i post-confirmació.

ASSEMBLEA DE LES CONFERÈNCIES DE SANT VICENT PAÜL

El Bisbe Francesc Xavier, que va presidir diumenge, dia 12 de desembre, l'assemblea general anual de les Conferències de Sant Vicent de Paül de Ciutadella, ha recomanat als associats que siguin sensibles a les noves formes de pobresa que estan sorgint i a ser creatius davant el repte de la profunda crisi social que patim.

Les Conferències de Sant Vicent de Paül es dediquen a fer caritat entre els més necessitats. Cada setmana, els locals del Seminari Diocesà reben la visita d'una vintena de persones que cerquen l'ajut econòmic imprescindible per poder alimentar les seves respectives famílies.

Aquesta organització benèfica, que sobreviu amb les aportacions particulars dels socis, ha repartit enguany més d'un milió de pessetes en aliments. Els beneficiaris dels ajuts són, segons explica la presidenta de l'entitat, Francisca Mir, caps de família immigrants que no tenen feina ni recursos propis per a poder subsistir.

SECCIÓ DOCUMENTAL

MENSAJE DE SU SANTIDAD JUAN PABLO II PARA LA JORNADA MUNDIAL DE LA PAZ

1 ENERO 1994

DE LA FAMILIA NACE LA PAZ DE LA FAMILIA HUMANA

1. El mundo anhela la paz, tiene urgente necesidad de paz. Y sin embargo, guerras, conflictos, creciente violencia, situaciones de inestabilidad social y de pobreza endémica continúan cosechando víctimas inocentes y generando divisiones entre los individuos y los pueblos. *¡La paz parece, a veces, una meta verdaderamente inalcanzable!* En un clima hostil por la indiferencia y envenenado frecuentemente por el odio, ¿cómo esperar que venga una era de paz, que sólo los sentimientos de solidaridad y amor pueden hacer posible?.

No obstante, no debemos resignarnos. Sabemos que, a pesar de todo, la paz es posible porque está inscrita en el proyecto divino originario.

Dios quiere que la humanidad viva en armonía y paz, cuyo fundamento está en la naturaleza misma del ser humano, creado «a su imagen». Esta imagen divina se realiza no solamente en el individuo, sino también en aquella *singular comunión de personas* que se establece entre un hombre y una mujer, unidos hasta tal punto en el amor, que vienen a ser «una sola carne» (*Gén 2,24*). En efecto, está escrito: «A imagen de Dios le creó, macho y hembra los creó» (*Ibid. I, 27*). A esta específica comunidad de personas el Señor ha confiado la misión de dar la vida y cuidarla, formando una familia y contribuyendo así de modo decisivo a la tarea de administrar la creación y de proveer al futuro mismo de la humanidad.

La armonía inicial fue rota por el pecado, pero *el plan originario de Dios continúa vigente*. La familia sigue siendo, por ello, el verdadero fundamento de la sociedad (1) y constituye —como se afirma en la Declaración Universal de los Derechos del Hombre— «el núcleo natural y fundamental». (2).

La contribución que ella puede ofrecer también para la salvaguardia y promoción de la paz es de tal manera determinante que deseo aprovechar la ocasión que me ofrece el Año Internacional de la Familia para dedicar este Mensaje, en la Jornada Mundial de la Paz, a reflexionar sobre la estrecha relación que existe entre *la familia y la paz*. Hago votos para que dicho Año constituya para cuantos desean contribuir a la búsqueda de la verdadera paz —Iglesias, Organismos religiosos, Asociaciones, Gobiernos, Instancias internacionales— una ocasión propicia para estudiar juntos cómo ayudar a la familia a fin de que realice en plenitud su función insustituible de *constructora de paz*.

La familia: comunidad de vida y de amor

2. La familia, como comunidad educadora fundamental e insustituible, es *el vehículo privilegiado* para la transmisión de aquellos valores religiosos y culturales que ayudan a la persona a adquirir la propia identidad. Fundada en el amor y abierta al don de la vida, *la familia lleva consigo el porvenir mismo de la sociedad*; su papel especialísimo es el de contribuir eficazmente a un futuro de paz.

Esto lo podrá conseguir la familia, en primer lugar, mediante el recíproco amor de los cónyuges, llamados a una comunión de vida total y plena por el significado natural del matrimonio y más aún, si son cristianos, por su elevación a sacramento; lo podrá conseguir además mediante el adecuado cumplimiento de la tarea educativa, que obliga a los padres a formar a los hijos en el respeto de la dignidad de cada persona y en los valores de la paz. Tales valores, más que «enseñados», han de ser *testimoniados* en un ambiente familiar en el que se viva aquel amor oblativo que es capaz de acoger al otro en su diversidad, sintiendo como propias las necesidades y exigencias, y haciéndolo partícipe de los propios bienes. Las virtudes domésticas, basadas en el respeto profundo de la vida y de la dignidad del ser humano, y concretadas en la comprensión, la paciencia, el mutuo estímulo y el perdón recíproco, dan a la comunidad familiar la posibilidad de vivir la primera y fundamental experiencia de paz. Fuera de este contexto de relaciones de afecto y solidaridad recíproca y activa, el ser humano «permanece para sí mismo un ser incomprensible, su vida está privada de sentido si no se le revela el amor, si no se encuentra con el amor, si no lo experimenta y lo hace propio». (3). Tal amor, por lo demás, no es una emoción pasajera sino una fuerza moral intensa y duradera que busca el bien del otro, incluso a costa del propio sacrificio. Además, el verdadero amor va acompañado siempre de la justicia, tan necesaria para la paz. El amor se proyecta hacia quienes se encuentran en dificultad: aquellos que no tienen familia, los niños privados de protección y afecto, las personas solas y marginadas.

La familia que vive este amor, aunque sea de modo imperfecto, al abrirse generosamente al resto de la sociedad, se convierte en *el agente primario de un futuro de paz*. Una civilización de paz no es posible si falta el amor.

La familia: víctima de la ausencia de paz

3. En contraste con su vocación originaria de paz, la familia resulta, por desgracia y no raramente, lugar de tensiones y prepotencias, o bien víctima indefensa de las numerosas formas de violencia que marcan a nuestra sociedad.

A veces, se detectan tensiones en sus relaciones internas. Éstas se deben con frecuencia a la dificultad de compaginar la vida familiar cuando los cónyuges están lejos uno de otro por exigencias del trabajo, o cuando la escasez o falta de

trabajo los somete al agobio de la supervivencia o a la pesadilla de un porvenir inseguro. No faltan tampoco tensiones producidas por modelos de comportamiento inspirados en el hedonismo y el consumismo, los cuales empujan a los miembros de la familia a satisfacer sus apetencias personales más que a una serena y fructífera vida en común. Riñas frecuentes entre los esposos, exclusión de la prole, abandono y malos tratos de menores, son tristes síntomas de una paz familiar seriamente comprometida, la cual no puede ser subsanada ciertamente con la dolorosa solución de la separación de los cónyuges y mucho menos recurriendo al divorcio, verdadera «plaga» de la sociedad actual (4).

Además, en muchas partes del mundo, naciones enteras se hallan envueltas en la espiral de conflictos cruentos, de los que a menudo *las familias son las primeras víctimas*: o son privadas del principal —cuando no único— miembro que la mantiene, o son obligadas a abandonar casa, tierra y bienes para huir hacia lo desconocido; o bien se ven sometidas a penosos desplazamientos que carecen de toda seguridad. A este propósito, ¿cómo no recordar el sangriento conflicto entre grupos étnicos que todavía perdura en Bosnia-Herzegovina? Y esto, por citar sólo uno de tantos conflictos bélicos que hay en el mundo.

Ante realidades tan dolorosas, la sociedad se ve frecuentemente incapaz de ofrecer una ayuda válida, o incluso se muestra culpablemente indiferente. Las necesidades espirituales y psicológicas de quienes han sufrido los efectos de un conflicto armado son urgentes y graves por la falta de alimentos o de cobijo. Serían necesarias unas estructuras específicas, predispuestas para realizar *una labor de apoyo* a las familias afectadas por inesperadas y graves adversidades, a fin de que, frente a todo ello, no se dejen llevar por la tentación de la desesperación y la venganza, sino que sean capaces de inspirar sus comportamientos hacia el perdón y la reconciliación. ¡Con cuánta frecuencia no se ve, por desgracia, indicio alguno de todo esto!

4. Tampoco se debe olvidar que la guerra y la violencia constituyen no solamente fuerzas disgregadoras que debilitan y destruyen las estructuras familiares, sino que ejercen también un influjo nefasto sobre el ánimo de las personas, llegando a proponer y casi a imponer *modelos de comportamiento diametralmente opuestos a la paz*. A este propósito, hay que denunciar un hecho muy triste: desgraciadamente muchachos y muchachas, e incluso niños, toman hoy parte activa, cada vez en mayor número, en conflictos armados. Son obligados a enrolarse en las milicias armadas y les hacen combatir por unas causas que no siempre comprenden. En otros casos, son implicados en una verdadera cultura de la violencia, según la cual la vida cuenta muy poco y matar no parece inmoral. Toda la sociedad debe interesarse para que estos jóvenes renuncien a la violencia y se encaminen por el sendero de la paz; pero esto presupone una paciente educación llevada a cabo por personas que crean sinceramente en la paz.

A este respecto, no puedo dejar de mencionar otro grave obstáculo para el desarrollo de la paz en nuestra sociedad: muchos, *demasiados niños están privados del calor de una familia*. A veces ésta falta de hecho: los padres, movidos por otros intereses, abandonan a los hijos. Otras veces, la familia ni siquiera existe: hay millares de niños que no tienen más casa que la calle y no pueden contar con ningún otro recurso fuera de sí mismos. Algunos de estos niños de la calle encuentran la muerte de modo trágico. Otros son inducidos al consumo y al tráfico de drogas, a la prostitución, y a menudo terminan en las organizaciones del crimen. ¡No es posible ignorar situaciones tan escandalosas y difundidas! Está en juego el futuro mismo de la sociedad. Una comunidad que rechaza a los niños, los margina o los reduce a situaciones sin esperanza, nunca podrá conocer la paz.

Para poder lograr un futuro de paz es necesario que cada pequeño ser humano experimente el calor de un afecto cercano y constante, no la traición o la explotación. Y aunque el Estado puede hacer mucho facilitando medios y estructuras de ayuda, sigue siendo insustituible la contribución de la familia, que garantice aquel clima de seguridad y confianza que tanta importancia tiene para que los pequeños miren serenamente hacia el futuro y les prepare para que, cuando sean mayores, participen responsablemente en la construcción de una sociedad de auténtico progreso y de paz. *Los niños son el futuro ya presente en medio de nosotros*; es, pues, necesario que puedan experimentar lo que significa la paz, para que sean capaces de crear un futuro de paz.

La familia: protagonista de la paz

5. Una situación duradera de paz necesita *instituciones que expresen y consoliden los valores de la paz*. La institución más inmediata a la naturaleza del ser humano es *la familia*. Solamente ella asegura la continuidad y el futuro de la sociedad. Por tanto, la familia está llamada a ser protagonista activa de la paz gracias a los valores que encierra y transmite hacia dentro, y mediante la participación de cada uno de sus miembros en la vida de la sociedad.

Como núcleo originario de la sociedad, *la familia tiene derecho a todo el apoyo del Estado* para realizar plenamente su peculiar misión. Por tanto, las leyes estatales deben estar orientadas a promover su bienestar, ayudándola a realizar los cometidos que le competen. Frente a la tendencia cada vez más difundida a legitimar, como sucedáneos de la unión conyugal, formas de unión que por su naturaleza intrínseca o por su intención transitoria no pueden expresar de ningún modo el significado de la familia y garantizar su bien, es deber del Estado reforzar y proteger la genuina institución familiar, respetando su configuración natural y sus derechos innatos e inalienables. (5). Entre éstos, es fundamental *el derecho de los padres a decidir libre y responsablemente* —en base a sus con-

vicciones morales y religiosas y a su conciencia adecuadamente formada—*cuándo tener un hijo*, para después educarlo en conformidad con tales convicciones.

El Estado tiene también el importante cometido de crear unas condiciones mediante las cuales las familias puedan satisfacer sus necesidades primarias de acuerdo con la dignidad humana. La pobreza, más aún la miseria —que es una amenaza constante para la estabilidad social, el desarrollo de los pueblos y la paz— afecta hoy a muchas familias. A veces sucede que, por falta de medios, las parejas jóvenes tardan en formar una familia o incluso se ven impedidas de hacerlo; por otra parte, las familias que se encuentran en necesidad no pueden participar plenamente en la vida social o se ven sometidas a condiciones de total marginación.

Sin embargo, los deberes del Estado *no eximen a cada ciudadano de sus propias obligaciones*; en efecto, la verdadera respuesta a las necesidades más apremiantes de toda sociedad viene de la *solidaridad concorde de todos*. Efectivamente, nadie puede sentirse tranquilo mientras el problema de la pobreza, que afecta a familias e individuos, no haya encontrado una solución adecuada. La indigencia es siempre una amenaza para la estabilidad social, para el desarrollo económico y, en último término, para la paz. La paz estará siempre en peligro mientras haya personas y familias que se vean obligadas a luchar por su misma supervivencia.

La familia al servicio de la paz

6. Ahora quisiera dirigirme directamente a las familias; en particular, a las cristianas.

«Familia, ¡«sé» lo que «eres»!», he escrito en la Exhortación Apostólica *Familiaris consortio*. (6). Es decir, ¡sé «una íntima comunidad de vida y amor conyugal» (7), llamada a dar amor y a transmitir la vida!»

Familia, tú tienes una misión de importancia primordial: contribuir a la construcción de la paz, que es un bien indispensable para el respeto y el desarrollo de la misma vida humana. (8). Consciente de que la paz no se obtiene de una vez para siempre, (9) ¡nunca debes cansarte de buscarla! Jesús, con su muerte en la cruz, ha dejado su paz a la humanidad, asegurando su presencia perenne. (10). ¡Exige esta paz, reza por esta paz, trabaja por ella!»

Vosotros, *padres*, tenéis la responsabilidad de formar y educar a los hijos para que sean personas de paz: para ello, sed vosotros los primeros constructores de paz.

Vosotros, *hijos*, abiertos hacia el futuro con el ardor de vuestra juventud, llena de proyectos e ilusiones, apreciad el don de la familia, preparaos para la responsabilidad de construirla o promoverla, según las respectivas vocaciones que Dios os conceda. Fomentad el bien y pensamientos de paz.

Vosotros, *abuelos*, que con los demás parientes representáis en la familia unos vínculos insustituibles y preciosos entre las generaciones, aportad generosamente vuestra experiencia y el testimonio para unir el pasado con el futuro en un presente de paz.

Familia, ¡vive de manera concorde y plena tu misión!

Y, finalmente, ¿cómo olvidar a tantas personas que, por varios motivos, se sienten sin familia? A ellas quiero decir que tienen también una familia: *La Iglesia es casa y familia para todos*. (11). La misma Iglesia abre de par en par las puertas y acoge a cuantos están solos o abandonados; en ellos ve a los hijos predilectos de Dios, cualquiera que sea su edad, cualesquiera que sean sus aspiraciones, dificultades y esperanzas.

¡Que la familia pueda vivir en paz, de tal manera que de ella brote la paz para toda la familia humana!

Esta es la súplica que por intercesión de María, Madre de Cristo y de la Iglesia, elevo a Aquel «de quien toma nombre toda familia en el cielo y en la tierra» (Ef 3,15), en el alba del Año Internacional de la Familia.

Vaticano, 8 de diciembre de 1993.

Joannes Paulus II

Cf. *Familiaris consortio*. 83.

CONFERÈNCIA EPISCOPAL ESPANYOLA

LA CARIDAD EN LA VIDA DE LA IGLESIA

Texto aprobado por la LX Asamblea Plenaria

PROPUESTAS PARA LA ACCIÓN DE LA IGLESIA

La Iglesia debe obrar, bien sea trabajando por la justicia, cuando la pobreza sea fruto de la injusticia, bien tratando de curar las llagas de los pobres y denunciando las causas que las producen, tanto personales como sociales y, en todo caso, exigiendo y promoviendo la dignidad trascendente de la persona humana.

La visión de la realidad social y eclesial, y la iluminación humana y cristiana interpelan a la Iglesia Universal, a las Iglesias particulares, a todas sus comunidades y a todos y a cada uno de sus miembros, y les apremia a un compromiso de solidaridad por el bien de todos los hombres, particularmente de los pobres y marginados (1).

A este fin llevarán a cabo un nuevo esfuerzo evangelizador con los siguientes criterios:

—REVISIÓN de la Pastoral de la Caridad: lo que se hace, cómo se hace y perspectivas para el futuro.

—CONCIENCIACIÓN ante la gravedad de los problemas de pobreza y marginación sociales tanto a nivel nacional como internacional.

—ANIMACIÓN de la Pastoral de la Caridad y la promoción de la justicia en la vida pública.

—COORDINACIÓN de la acción caritativo-social.

Con este propósito se hacen las siguientes PROPUESTAS:

I. PROPUESTAS PARA LA PROMOCIÓN DE LA JUSTICIA Y LA SOLIDARIDAD EN LA ACCIÓN PASTORAL

La vida teologal del cristiano tiene una dimensión social. La fe viva en Dios Padre y en su Hijo Jesucristo, bajo la acción del Espíritu Santo, nos conduce al amor hacia todos los hombres. Es la fe en el Dios verdadero, creador y redentor del hombre y del cosmos, el Dios amor que nos llama a vivir en el amor fraterno como forma de vida. Este amor implica promover entre los hombres la justicia, la solidaridad, la comunión y la paz (2).

La sociedad será más justa, fraternal y humana, en la medida en que practique la justicia y el amor misericordioso (3).

La comunidad cristiana reunida para escuchar la Palabra de Dios, celebrar los misterios de la salvación y alentarse en el compromiso del amor a los hermanos, ha de ser la primera y fundamental ayuda que los cristianos encuentren para vivir su inserción y sus compromisos en la vida pública con espíritu evangélico (4).

1. Promover, en la acción pastoral el conocimiento de las formas más urgentes de pobreza y marginación, y de los procesos sociales que las originan, y hacer su discernimiento comunitario a la luz del Evangelio.

a) Las comisiones de expertos promovidas por las instituciones diocesanas de acción caritativo-social serán instrumentos válidos para conocer y discernir la realidad de la pobreza y marginación, y de los procesos sociales que las originan. Del resultado de sus trabajos se hará difusión en las comunidades cristianas y en la sociedad, en orden a que se busquen los cauces adecuados para su solución.

b) La Comisión Episcopal de Pastoral Social en colaboración con otras Comisiones Episcopales, convocará y organizará un *Congreso Nacional* sobre la pobreza y sus desafíos a la pastoral de la caridad de la Iglesia (3).

2. Denunciar las condiciones sociales injustas que excluyen a las personas del pleno ejercicio y desarrollo de su dignidad.

a) Toda la comunidad cristiana, a la luz de la Doctrina Social de la Iglesia, ha de asumir un compromiso activo de denuncia y lucha contra las diversas situa-

ciones de pobreza y marginación, y también contra el fraude y la corrupción, como comportamientos antievangélicos de la vida individual y pública (6). En esta tarea colaborarán de modo significativo los militantes del mundo obrero.

b) Corresponde también a las instituciones de acción caritativo-social actuar ante la *opinión pública* y en los *medios de comunicación* denunciando las situaciones antievangélicas y deshumanizadoras de la vida social (7).

c) Los Organismos diocesanos dedicados a la evangelización y humanización del mundo obrero, pobre o excluido, podrán hacer *comunicados* y *manifiestos* que, desde su identidad cristiana, aporte su visión ante situaciones de injusticia o explotación concretas, tanto individuales como colectivas.

3. Anunciar la buena noticia del Reino de Dios creando y fomentando los elementos culturales y las condiciones económicas y sociales, que hagan posible que los pobres salgan de su estado de pobreza y exclusión social.

a) La Diócesis animará la existencia y actuación de *movimientos* y *asociaciones* especializadas que actúen en la Pastoral de la Caridad y la promoción de la justicia (8).

b) Fomentará también la presencia evangelizadora y humanizadora de Comunidades religiosas, asociaciones y movimientos, en los *barrios pobres* como un signo de compromiso evangélico con los pobres.

c) Es también tarea de la Iglesia (Diócesis, parroquias, instituciones religiosas y laicales) promover *centros de acogida, asistencia y recuperación para personas afectadas por el SIDA y toxicomanías, así como centros de educación en ocio y tiempo libre, etc.*

d) La Pastoral Diocesana habrá de asumir, como una de sus tareas prioritarias para los medios rurales, la concienciación y compromiso ante la situación de exclusión de tantos jóvenes y familias que sufren de modo profundo las consecuencias de la crisis social, económica y cultural.

e) La comunidad cristiana, como signo de compromiso con los marginados, se comprometerá en la *evangelización* y *humanización de los presos y ex-presos, propugnando también medidas alternativas a la privación de libertad y promoviendo recursos eficaces para su reinserción social.*

4. Potenciar el compromiso en la vida pública para la construcción de estructuras de solidaridad y justicia desde la opción preferencial por los pobres.

a) La comunidad cristiana impulsará la participación en las estructuras de la vida pública y estimulará la presencia activa de los cristianos en las asociaciones que trabajan en la construcción de una sociedad justa y solidaria (9).

b) El compromiso y la participación de los seculares en la vida pública buscará la elaboración de *leyes más justas y solidarias* en favor de los derechos humanos y de la dignidad de la persona.

c) La Iglesia particular a través de sus Organismos diocesanos, movimientos apostólicos y otras instituciones y asociaciones, *acompañará a los cristianos* que están trabajando con la «periferia» de la sociedad —con los que la sociedad margina—, mediante «encuentros», convivencias..., que animen y estimulen su testimonio evangélico.

5. Colaborar con las Administraciones Públicas y otras instituciones sociales que prestan atención a la promoción de los pobres.

a) Las comunidades cristianas, coherentes con su misión en la Iglesia y en la sociedad, fomentarán la *comunicación y el diálogo* con los responsables de los diversos sectores sociales, para establecer compromisos de colaboración que respondan a una sana concepción de la dignidad humana.

b) Las instituciones de acción caritativo-social *crearán los oportunos cauces de colaboración con las Administraciones Públicas*, sin renunciar a ser conciencia crítica de la sociedad, participando equitativamente en los recursos que esa sociedad genera y son destinados a erradicar la pobreza y marginación sociales.

II. PROPUESTAS PARA PROMOVER LA DIACONÍA DE LA CARIDAD

1. Potenciar y animar la Cáritas como organismo oficial de la Iglesia para la acción caritativo y social, en sus diversos niveles: parroquial, diocesano, regional y nacional.

a) Las Iglesias particulares fomentarán la *creación y animación de CÁRITAS* en todas las parroquias ya como «referencia y ámbito» de cuantos trabajan al servicio de los pobres y la promoción de la justicia, ya como ayuda a todos ellos con el fin de obtener una mejor atención a los indigentes y marginados.

b) La programación pastoral de las parroquias, en el contexto de la *planificación de la acción pastoral* de toda la diócesis, incluirá la formación para la caridad y la justicia, así como la promoción de ambas (10).

c) La *consolidación de las Cáritas Diocesana*, cauce ordinario y oficial de la Iglesia particular para la acción caritativa y social, es una tarea permanente. Presidida y animada por el Obispo, que preside igualmente toda la caridad de la Iglesia local, ha de ser lugar de encuentro de la comunidad cristiana para un mejor servicio a los pobres.

2. Estimular los carismas que el Espíritu suscita al servicio de la caridad —familias religiosas, comunidades eclesiales, movimientos apostólicos y grupos cristianos— articulándolos adecuadamente en la iglesia particular (11).

a) Quienes han recibido carismas en favor y al servicio de los pobres, *revisa-*

rán la práctica de su acción caritativo-social y promoción de la justicia y su coordinación, tanto en el ámbito propio, como en el proyecto diocesano.

b) Dentro de la comunidad diocesana, los que poseen estos carismas, deben ofrecer *gestos de fraternidad*, de participación, y de coordinación que sean significativos para toda la comunidad cristiana (12).

c) La comunidad cristiana prestará *especial apoyo a los carismas consagrados al servicio de los pobres y a la promoción de la justicia* (13). Igualmente debe discernir, formentar y apoyar los nuevos carismas y vocaciones que el Espíritu suscite en orden a este servicio.

3. Promover la calidad de la acción caritativo-social y la coordinación de sus instituciones.

a) Para lograr una necesaria coordinación se sugiere que los órganos diocesanos, interdiocesanos y nacionales promuevan las siguientes iniciativas y acciones:

- Cáritas, en sus diversos niveles, deberá revisar continuamente sus actitudes, actividades y formas organizativas.

- Igualmente es conveniente, también, que todas las asociaciones e instituciones hagan la revisión de los modelos y la práctica de la acción caritativo-social y la promoción de la justicia (14).

b) En la programación diocesana se deberá conseguir una mayor presencia de la Pastoral de la Caridad y la promoción de la justicia (15).

c) Personas, comunidades, instituciones y asociaciones de acción caritativa y social, deben confluir en objetivos, criterios, orientación y motivaciones evangélicas. Para ello es conveniente que en las Diócesis exista un organismo, presidido y animado por el Obispo, especialmente responsabilizado en la tarea de animación y coordinación. Respetando la naturaleza propia de cada una de las instituciones y dando a Cáritas la relevancia que le corresponde, dicho organismo será una plataforma amplia donde se puedan encontrar las instituciones dedicadas a lo social y caritativo.

4. Intensificar la comunión y solidaridad con los países del Tercer Mundo.

a) Las Iglesias particulares, parroquias e instituciones concienciarán a las comunidades cristianas y a la sociedad sobre las *necesidades de los países en vías de desarrollo*, para que los países ricos hagan lo posible por contribuir al desarrollo de los más pobres y alcancen la cuota del 0'7% del PIB, como aportación al desarrollo de los países más necesitados.

b) Igualmente apoyarán a las Iglesias del Tercer Mundo, cooperando en su acción pastoral, con agentes y recursos en una actitud de apertura y acogida de sus valores en un clima de comunión misionera (16).

c) Las Diócesis promoverán *grupos de solidaridad* y hermanamiento con las comunidades cristianas de los países en vías de desarrollo, y especialmente la colaboración en la financiación de proyectos presentados por los misioneros diocesanos.

d) Para una mayor y más eficaz *coordinación* de todas las iniciativas de colaboración con las Iglesias del Tercer Mundo, las diócesis procurarán que dichas iniciativas de pastoral se realicen a través de los cauces diocesanos establecidos de coordinación caritativa.

III. PROPUESTAS PARA LA FORMACIÓN Y EDUCACIÓN DE LAS COMUNIDADES CRISTIANAS EN LA JUSTICIA Y CARIDAD

La formación y acompañamiento para la educación en la caridad, la solidaridad y la promoción de la justicia son una exigencia de la madurez en la fe y una necesidad urgente. Sólo así las comunidades cristianas y sus miembros podrán «reconocer más plenamente y asumir más conscientemente sus responsabilidades en la vida y misión de la Iglesia» (17).

Es necesario superar la ruptura entre la fe y la vida, mediante la adecuada formación de las comunidades y sus miembros «en la unidad de vida» (18).

1. Animar un servicio eficiente de formación en la acción caritativa y social, articulando en el proyecto de pastoral diocesano.

a) La educación en la fe de las comunidades cristianas y de sus miembros, los procesos formativos, los catecumenados juveniles y de adultos, la educación familiar y la formación religiosa en los centros educativos (19), debe ayudar a hacer de las comunidades cristianas signo de la Buena Noticia de Dios a los pobres (20).

b) Es muy conveniente que las Iglesias particulares promuevan y fomenten *Escuelas Diocesanas* y centro de formación para la acción social y política (21).

c) Las Instituciones de Pastoral caritativo-social promoverán el *conocimiento de la Doctrina Social* entre sus agentes y miembros, para que afronten los retos que plantean las situaciones de pobreza y exclusión social (22).

d) Las Universidades, Seminarios y otros Centros de formación de la Iglesia, incorporarán a sus planes académicos la enseñanza de la Doctrina Social de la Iglesia, según las Orientaciones dadas por la congregación para la educación católica en orden a desarrollar la dimensión caritativo-social y el compromiso socio-político de quienes en ellos participan.

2. Promover la formación de los agentes de pastoral caritativo-social y de los cristianos presentes en la vida socio-política.

a) Las instituciones de acción caritativo-social, y particularmente Cáritas, pondrán especial atención en la formación teórico-práctica y en el acompañamiento de sus miembros y colaboradores.

b) La Comunidad cristiana *fomentará el voluntariado* insertándolo coherentemente en la acción evangelizadora de la Diócesis. A su servicio las instituciones caritativo-sociales, y, en particular Cáritas, promoverán las *escuelas de formación del Voluntariado*. Se animará también el Voluntariado cristiano para la cooperación en actividades promovidas por los misioneros diocesanos.

c) Es imprescindible el fomento de la educación para la solidaridad de manera que ésta se integre en la cultura de nuestra sociedad y sirva de animación ética de la vida pública. Ha de asegurarse también el acompañamiento a los cristianos comprometidos en las organizaciones sociales, económicas, políticas, empresariales, sindicales, para discernir, y animar, desde el Evangelio, su compromiso.

NOTAS

(1) Cfr. *Sollicitudo rei socialis*, 28.

(2) Cfr. *Sollicitudo rei sociales*, 40.

(3) Cfr. *Dives in misericordia*, 14.

(4) Cfr. *Católicos en la vida pública*, 174.

(5) La convocatoria y realización de dicho congreso tendrá muy en cuenta las propuestas emanadas de la Asamblea Plenaria dedicada a la Pastoral de la Caridad en la vida de la iglesia.

(6) Cfr. *La Verdad os hará libres*.

(7) Los medios de comunicación de la Iglesia contribuirán con la iluminación de la Doctrina Social a la defensa de la dignidad de la persona humana y de la justicia social.

(8) Para un mejor cumplimiento de estos objetivos se recomienda a los organismos competentes que elaboren y propongan un modelo de estatutos para asociaciones de fieles (públicas y privadas) al servicio de los pobres y excluidos.

(9) Para ello recomienda la participación en asociaciones sindicales, de derechos humanos, asociaciones vecinales, partidos políticos... y la manifestación pública y acción ciudadana bien con carácter confesional bien unidos a grupos de iniciativa social.

(10) En este sentido se sugiere una integración coherente de la Diaconía de la Caridad en los Consejos Pastorales o Juntas Parroquiales; una labor de formación permanente a través de la predicación homilética, en la catequesis, especialmente para adultos y en los diversos medios de educación en la fe de los cristianos; y finalmente, se recomienda que los Consejos Pastorales o las Juntas Parroquiales interesen a toda la comunidad acerca de los proyectos de solidaridad y promoción de la justicia y de la paz.

(11) Cfr. *Lumen Gentium*, 30; *Apostolicam Actuositatem*, 3.

(12) Para ello revisarán su comunicación cristiana de bienes.

(13) Ante el próximo Sínodo sobre la Vida Religiosa se establecerán cauces de cooperación en la CONFER para su preparación.

(14) Cfr. *Apostolicam Actuositatem*, 8; *Dives in Misericordia*, 14.

(15) Los encuentros de tipo diocesano (Sínodos), interdiocesanos y nacional son los lugares idóneos para llevar a cabo este impulso y renovación de la Pastoral de la Caridad y la promoción de la justicia. La promoción de las Delegaciones Diocesanas de Pastoral Social, Pastoral Obrera, Justicia y Paz, Apostolado Secular... son instrumentos pastorales necesarios para dar mayor relieve a la Pastoral de la Caridad y la promoción de la justicia en la Iglesia Particular.

(16) De modo especial la iglesia Particular animará la cooperación con esta Iglesia de misión —especialmente con las Iglesias hermanas de América Latina— enviando gradualmente hasta el 10% de los sacerdotes comprendidos entre los 30 y 50 años, y manteniendo en el exterior al menos el 10% del clero activo. Así mismo la comunidad cristiana debe aportar una cuota comunitaria que vaya orientada a la acción pastoral de la Iglesia en su actividad misionera universal.

(17) Los cristianos laicos, Iglesia en el mundo, n.72; Católicos en la vida pública, 172-173.

(18) Christifideles laici, 34.

(19) En orden a conseguir tal objetivo parece conveniente que los órganos responsables de la educación religiosa incluyan en los Planes educativos el conocimiento de la Doctrina Social de la Iglesia a la luz de las Orientaciones de la Congregación para la Educación Católica.

(20) Los criterios morales con los que orientar dicha educación deben integrar un mayor conocimiento, sensibilización y formación sobre los graves problemas de pobreza y exclusión social; suponen una valoración de la persona del pobre; la consideración injusta de toda riqueza y crecimiento económico que se alimente de la opresión del pobre; y la promoción del valor de la renuncia a la abundancia consumista en favor de la fraternidad y solidaridad, para impulsar tales criterios la comunidad cristiana organizará acciones que integren a las personas que sufren la exclusión, e impulsará una mentalidad de acogida que actúe contra el rechazo social.

(21) Para facilitar el cumplimiento de dicha iniciativa se coordinarán con los Centros y Escuelas ya existentes.

(22) Como subsidio eficaz para un mayor conocimiento de la Doctrina Social se recomienda que las mismas instituciones elaboren y difundan materiales catequéticos sobre la Doctrina Social y sus exigencias en la situación presente.

DECLARACIÓN DE LA ASAMBLEA PLENARIA SOBRE EL AÑO INTERNACIONAL DE LA FAMILIA (19-11-93)

1 Como pastores de la Iglesia en España y primeros responsables de la pastoral familiar en nuestras comunidades (FC, 73), queremos mostrar nuestra parti-

cular atención sobre un lema de especial trascendencia en la vida de la Iglesia y del mundo en este momento.

Nos brinda la ocasión el próximo inicio del «Año Internacional de la Familia», que por decisión de la Organización de las Naciones Unidas se celebrará a lo largo del año 1994, y al que la Santa Sede ha prestado todo su apoyo.

Consideramos de extraordinaria importancia esta celebración, especialmente en estos momentos en que se advierten en la institución familiar signos evidentes de crisis (GS, 47; FC, 4 y 7). Somos conscientes de la existencia de valores nuevos, que vienen a sumarse a los que han sido tradicionales en nuestros ambientes cristianos. Entre ellos cabe mencionar la mayor libertad de elección de los jóvenes a la hora de proyectar su futuro en el matrimonio, la igualdad creciente entre el varón y la mujer, la mayor cultura de ambos y la percepción más rica de la espiritualidad conyugal. Sin embargo, también entre nosotros se observa un creciente deterioro de los valores familiares, un tratamiento inadecuado y negativo de la familia en los medios de comunicación social y una atención muy deficiente por parte de la legislación y de las instituciones responsables.

2 Por todo ello, queremos reiterar el aprecio de la Iglesia sobre la familia, tan importante para la vida de la Iglesia y de la sociedad civil. En efecto, la familia, fundada en el vínculo indisoluble del matrimonio (GS, 48) es la célula vital y primera de la sociedad (AA, 11). En ella recibimos la vida y la persona es valorada por sí misma y no por su utilidad. En el troquel de la familia se forja la personalidad individual, a través de ella nos insertamos en una comunidad y en una cultura y es la primera escuela de valores y virtudes sociales «que son el alma de la vida y del desarrollo de la sociedad misma» (FC, 42 & GEM, 3).

La familia es, como asegura el Concilio Vaticano II, «la escuela del más rico humanismo» (GS, 52). De ahí que el bienestar y el correcto progreso de la sociedad dependa del bienestar y salud moral de la familia, mientras que el deterioro de la sociedad familiar suscita ordinariamente el deterioro de la vida social y de los valores comunitarios.

3 Pero si es grande la importancia de la familia en su relación con la sociedad, no lo es menos en la vida de la Iglesia. A través de la familia nos insertamos en la Iglesia por las aguas del bautismo. Es el primer templo en el que aprendemos a orar, el lugar privilegiado de formación y evangelización, la primera escuela de solidaridad y de servicio recíproco y el punto de partida de nuestras experiencias comunitarias (FC, 21). Ella es la «iglesia doméstica» y la primera escuela de vida cristiana «en la que se aprende la paciencia y el gozo del trabajo, el amor fraterno, el perdón generoso, incluso reiterado, y sobre todo, el culto divino por medio de la oración y de la ofrenda de sí mismo» (Catecismo de la Iglesia Católica, 1657, cfr. LG, 10 y 11).

A la familia, y en particular a los padres, está encomendado, como honroso derecho y sagrado deber, la misión educadora. Ella es la primera responsable y al protagonista de la educación de los hijos y con ella han de colaborar, sin suplantarla, tanto el Estado como la Iglesia (GEM, 3; FC, 36; DH, 5).

4 Cuando faltan escasas semanas para el comienzo del «Año Internacional de la Familia», que la Iglesia Católica inaugurará solemnemente en la Basílica de Nazaret el próximo día 26 de diciembre, fiesta de la Sagrada Familia, queremos manifestar con sencillez nuestro propósito decidido de seguir atendiendo con un especial celo este sector de la pastoral, al que deseamos dedicar un creciente interés, atención, tiempo, personas, recursos y, sobre todo, apoyo personal a las familias y a cuantos, en diversas estructuras diocesanas, nos ayudan en la pastoral familiar (FC, 73).

Animamos a los sacerdotes, nuestros más inmediatos colaboradores, a los religiosos, religiosas y miembros de sociedades de vida consagrada a dedicar una especial atención a la pastoral familiar. «Ellos deben sostener a las familias en sus dificultades y sufrimientos, acercándose a sus miembros, ayudándoles a ver su vida a la luz del Evangelio» (FC, 73), con la convicción de que en esta tarea sacarán «nuevos estímulos y energías espirituales aún para la propia vocación y para el ejercicio mismo de su ministerio» (ibídem).

5 Nuestra exhortación va dirigida también a las familias con problemas de cualquier índole, a las familias vacilantes en su unidad y estabilidad, a las separadas por la emigración o el exilio o con dificultades de adaptación en los nuevos ambientes, a las familias que sufren como consecuencia de la enfermedad, la droga, el paro, el terrorismo o la pobreza. Queremos hacer llegar una palabra de aliento a los hombres y mujeres que han perdido a su cónyuge y tienen que luchar con especiales dificultades. Tenemos particularmente presente en nuestro corazón de pastores el dolor de los matrimonios que se sienten fracasados en su esfuerzo por educar cristianamente a sus hijos. Nos sentimos cercanos a las familias que sufren por éstas y otras causas; deseamos hacerles llegar una palabra de estímulo para que, apoyados en la fuerza del Señor y en la solidaridad de nuestras comunidades, luchan por superar sus dificultades.

6 Invitamos a todas las familias españolas, que en gran número viven gozosamente los valores familiares, a reforzar los vínculos de unidad y a vivir las virtudes domésticas (Ef 5, 21 ss; Col 3, 12-13, I Cor 13,1 ss.). Les animamos a que asuman su protagonismo en la vida de la sociedad, a que se comprometan en las organizaciones sociales y culturales para iluminarlas desde la luz del Evangelio y defender sus derechos (FC, 44). Les exhortamos a que se inserten en los movimientos familiares cristianos, que tanto bien pueden hacer a las familias (FC, 72).

Alentamos a los jóvenes a que se preparen adecuadamente para el matrimonio, pues de ello va a depender en gran medida su futura felicidad y la de la familia que pretenden formar (Fc, 66). Invitamos a los matrimonios jóvenes a ser generosos en la transmisión de la vida y a ejercer su misión de educadores en la fe.

Pedimos finalmente a todos que miren a la Familia de Nazaret para comprender «el significado de la familia, su comunión de amor, su sencilla y austera belleza, su carácter sagrado e inviolable, lo dulce e irremplazable que es su pedagogía y lo fundamental e incomparable que es su función en el plano social» (Pablo VI, Homilía en Nazaret. 5-1-1964).

7 Nuestra palabra quiere llegar también a los Poderes Públicos y sus representantes. Les invitamos a hacer una apuesta efectiva por los valores familiares, que es tanto como apostar por el futuro. Es exigible que tomen las medidas oportunas y pongan el máximo empeño para que el matrimonio y la familia ocupen el lugar que les corresponde en el ordenamiento jurídico y social y las familias numerosas reciban la protección y ayuda necesaria.

Que la Sagrada Familia de Nazaret, modelo de todas las familias cristianas, bendiga nuestros hogares y haga que este «Año Internacional de la Familia» sirva para que todos valoremos cada día más la importancia del matrimonio y la familia en la Iglesia y en la sociedad.

LA IGLESIA ANTE LA CRISIS ECONÓMICO-SOCIAL

Nota de la LX Asamblea Plenaria (19-11-93)

1 Los obispos españoles cerramos hoy nuestra LX Asamblea Plenaria, cuyo argumento primordial ha sido el servicio evangélico de la Iglesia a los pobres y a los marginados de nuestra sociedad. Culmina así un laborioso proceso de varios años, en el que han tomado parte con nosotros las instituciones de Iglesia más implicadas en este campo. Junto a Cáritas Española, la Familia Vicenciana y la CONFER de los religiosos, han contado también numerosos grupos y personas, marcados unos y otras por esa misma llamada. Toda una red vastísima, que cubre en su totalidad la geografía del país, donde miles y miles de hombres y mujeres, tanto religiosos como laicos consagran su vida entera y hacen patente su opción evangélica por los pobres.

Fruto de tal esfuerzo concertado es un volumen monográfico, que pronto hará público la Comisión Episcopal de Acción Caritativa y Social, bajo el título «La Iglesia y los pobres», donde se recogen, ordenan e interpretan los conocimientos y experiencias aportados por responsables y estudiosos, con el hilo conductor de la Teología de la caridad y de la doctrina social de la Iglesia.

SINTONÍA EN LAS LÍNEAS DE ACTUACIÓN

2 Junto a este libro-insignia de las comunidades cristianas en su acción solidaria con los pobres, saldrán también a luz pública unas «líneas operativas» de carácter inmediato, aprobadas por los obispos en esta Asamblea Plenaria, tendentes a suscitar una mejor sintonía de las presencias múltiples de los católicos en este campo. Las «Propuestas» de referencia intentan profundizar en las motivaciones de la acción caritativa de la Iglesia, aquilatando su identidad y perfilando sus objetivos, con miras también a concertar estos programas con los procedentes de organismos públicos o nacidos de la iniciativa social.

¿Qué es lo que pretendemos, en definitiva? Pues impulsar una participación resuelta, operativa y coherente, por parte de la Iglesia y de los católicos, en la respuesta global que la durísima crisis económico-social está reclamando imperiosamente de los poderes públicos, de las fuerzas sociales, de la ciudadanía en su conjunto.

Siendo cierto que el trabajo previo y la documentación de esta Asamblea no agotan sus horizontes en la respuesta a una crisis, sino que apuntan a soluciones de fondo y programas de implantación permanente, no es menos verdad que, tanto el «Libro» como las «Propuestas», nos ayudan sobremanera a abordar la crisis, sin recetas improvisadas.

NOS PREOCUPA LA MAGNITUD DE LA CRISIS

3 Nos preocupa la muy grave situación económico y social que vive nuestro país con las dolorosas consecuencias de sufrimiento, pobreza y marginación que ello origina en un gran número de personas. Nos sentimos solidarios con todas ellas y con sus familias, que se ven obligadas a vivir en situaciones de necesidad, de pobreza, de inseguridad, carentes de recursos materiales y de todo tipo.

Aunque comprendemos que son muy diversas y complejas las causas que originan situaciones como el paro y la pobreza, no pocas de ellas serían evitables por no ser simplemente técnicas, sino de orden moral y resultantes de comportamientos insolidarios y egoistas. Nadie puede negar tampoco que las crisis económicas presentan casi siempre estrechas relaciones con otras crisis más profundas de naturaleza social y hasta moral.

CAUSAS Y RESPUESTAS, DE SIGNO MORAL

4 En el esfuerzo sincero que a todos nos compromete, de mitigar los efectos de las crisis y abreviar su duración, han de evitarse con firmeza los comporta-

mientos personales que causan deterioro a las actividades económicas, públicas y privadas: el fraude fiscal, la mala administración de los fondos públicos, la desvalorización del trabajo, el crecimiento de las economías de carácter especulativo, sumergido o no productivo, la falta de alicientes para el ahorro y las inversiones de índole empresarial y productivo; la simulación del paro o de la incapacidad laboral, el escaso rendimiento del trabajo, la incitación compulsiva al bienestar material y al consumo por encima de los niveles de producción y de ingresos. Todo esto destruye el tejido moral de la sociedad y fomenta un estilo de vida que conduce fatalmente al desequilibrio económico y a la crisis generalizada.

No es de nuestra competencia pastoral inclinarnos en favor de una u otra fórmula de carácter político, financiero, laboral o fiscal, entre las propuestas técnicas que, desde dentro o fuera de España, se aportan para conjurar la crisis. Animamos a los cristianos y a tantos otros hombres honestos, presentes en el mundo de la empresa, de las finanzas, de las instituciones políticas o sindicales, a impulsar decididamente una renovación de la vida económica, con un fuerte acento de justicia y solidaridad, que tenga muy presentes los imperativos del bien común, los costes sociales y no sólo los económicos y la indigencia de los sectores de población más castigados por la crisis. Y nos permitimos animar también a los medios informativos a que estimulen en sus audiencias sentimientos corresponsables y solidarios.

EN CLAVE DE ESPERANZA

5 Creemos, sin embargo, que todas las medidas de naturaleza política, social o económica, resultarán insuficientes a la postre, si no van acompañadas de un profundo cambio de mentalidad y una sincera conversión del corazón en los comportamientos éticos. Creemos que, a Dios gracias, no nos encontramos aquí ante un callejón sin salida. Estamos seguros de que nuestra sociedad cuenta con suficientes recursos económicos, técnicos, institucionales y morales, para afrontar este mal momento y superarlo con esfuerzo, responsabilidad y solidaridad.

A las puertas del Adviento, tiempo de conversión y de anhelante esperanza en el Señor que viene a salvarnos, instamos a los cristianos y a todos los hombres y mujeres de buena voluntad a adoptar, desde unos valores y criterios renovados, unas actitudes y comportamientos que hagan posible la nueva justicia, la solidaridad y el amor.

El Señor que viene curará nuestros males, cambiará nuestros corazones y nos ayudará a ejercer, como Él, con los demás, el servicio de buen samaritano.

COMISIÓN EPISCOPAL DE APOSTOLADO SEGLAR BASES GENERALES DE LA ACCIÓN CATÓLICA ESPAÑOLA

Aprobadas por la LX Asamblea Plenaria (18-XI-93)

Presentación

La Acción Católica ocupa un capítulo importante en la vida de la Iglesia del presente siglo como movimiento seglar especialmente vinculado a la Jerarquía.

Su historia, aunque breve, es una historia de transformaciones y continua actualización al hilo de la renovación eclesial y de cambios sociales.

Durante la Restauración Canovista, la Unión Católica (1881), los Congresos Católicos Nacionales con su Junta Central y sus Juntas Diocesanas (1885), y el Consejo Nacional de Corporaciones católico-obreras tratan de unir a los católicos en una acción pública que, en el respeto a la legalidad vigente, garantice los derechos de la Iglesia en una situación de cambio social y trate de hacer presente la voz de los cristianos en la vida social y pública.

Posteriormente, coincidiendo también con cambios políticos señalados, se publican en enero de 1910 las «Normas de Acción Católica y Social de España» y en octubre de 1926, después de un proceso y de una serie de decisiones, se llega a la constitución de la Junta Central de la Acción Católica Española.

En la nueva situación creada en la España de 1931, los obispos metropolitanos publican las «Bases para la reorganización de la Acción Católica Española». Y finalizada la guerra civil ven la luz unas «Bases para la reorganización de la Acción Católica», que estarán en vigor hasta los Estatutos de noviembre de 1959.

Los Estatutos de 1959 son reconocimiento e impulso a la colaboración de los seglares en el apostolado, y una nueva exhortación a todos los católicos para que, conscientes de las necesidades modernas, den a su fe un espíritu militante y operante. Estamos, una vez más, en un momento crítico de la sociedad española ante el cual los obispos invitan a los cristianos a asumir sus propias responsabilidades.

Los vigentes Estatutos de la Acción Católica, aprobados en noviembre de 1967, vienen a coincidir prácticamente con la renovación eclesial nacida en el Concilio Vaticano II, y con las profundas tensiones que se generan en la vida social y que viven también los Movimientos de Acción Católica, al estar inmersos en un clima social en el que la oposición política y sindical asurgen con fuerza. En esta etapa se produce una fuerte crisis, para algunos movimientos muy profunda, en la Acción Católica Española.

El año 1972 significa un paso importante en la historia de la Acción Católica. En noviembre de ese año la Asamblea Plenaria del Episcopado aprueba el documento «Orientaciones sobre el Apostolado Seglar», que quiere ser punto de par-

tida superador de pasadas tensiones. Los obispos piden a los laicos que no queden presos del pasado y asuman la responsabilidad de abrir y decidir un porvenir mejor. El documento señala algunos criterios para la actualización de la Acción Católica y encomienda a la Comisión Episcopal de Apostolado Seglar un desarrollo más amplio del mismo que se publica en agosto de 1974.

El año 1991 y, en concreto, la aprobación por la Conferencia Episcopal Española del documento sobre apostolado seglar «Los cristianos laicos, Iglesia en el mundo» (CLIM. 19 noviembre 1991) representa el paso decisivo. El proyecto de «Bases Generales y Estatutos», ultimado ya en 1986, se desarrolla más tarde en un proyecto global para la Acción Católica: en «*La Acción Católica Española, hoy. Nueva configuración*» (enero 1990). Apenas un año después, en el documento sobre los laicos la Conferencia Episcopal urge la actualización de los Estatutos de la Acción Católica, en coherencia con su estatuto eclesiológico (CLIM 128) e implícitamente asume el proyecto de nueva configuración trazado por los Movimientos y por la Comisión Episcopal de Apostolado Seglar (CLIM 124). El proceso que culmina en el año 1991 con la aprobación de las «líneas de acción y propuestas para promover la corresponsabilidad de los laicos en la vida y misión de la Iglesia» puede ser considerado como un momento decisivo, como un auténtico «kairós» para la Acción Católica.

Sin querer establecer una sincronía total entre evolución de la sociedad y tomas de posición de los obispos respecto a la Acción Católica, queremos subrayar la coincidencia de éstas con momentos claves de la vida social española. Y nos parece percibir en esta coincidencia un signo de fidelidad al Espíritu y una voluntad de presencia de los cristianos en la sociedad de su tiempo.

Las Bases Generales de la Acción Católica Española y los Estatutos de la Federación de Movimientos de la Acción Católica Española que ahora presentamos son fruto de un esfuerzo de clarificación de los movimientos de Acción Católica a partir de la experiencia de los últimos años y de un discernimiento jerárquico; de un deseo por parte de todos, jerarquía y laicado de fidelidad a Cristo, a la Iglesia, a la historia de la Acción Católica y a su misión de presencia evangelizadora en los ambientes, tal como nos recordó Juan Pablo II en Toledo.

Pedimos a Dios que estas Bases Generales y Estatutos puedan recoger y potenciar cuanto hay de riqueza en los movimientos actuales de Acción Católica e impulsar una fidelidad mayor al Evangelio y al servicio del hombre.

Identidad y naturaleza

1. Los Movimientos de Acción Católica están constituidos por aquellos militantes cristianos que, con otros cristianos especialmente preocupados por la evangelización del mundo, se proponen:

a) Vivir, como discípulos de Jesús y en proceso permanente de formación y conversión personal, los valores del Evangelio por la profundización en la fe de la Iglesia a partir de la vida y de la Palabra; la celebración de los Sacramentos, especialmente de la Eucaristía y la Penitencia, la práctica de la oración personal y comunitaria, y el crecimiento constante en la comunión eclesial.

b) Testimoniar personal y comunitariamente la fe en Jesucristo Resucitado, trabajando en solidaridad con todos los hombres de buena voluntad en favor de un hombre nuevo y una sociedad nueva, según Dios, en la que reinen la verdad, la justicia, la libertad, el amor y la paz.

c) Anunciar el mensaje evangélico al mundo invitando a todos los hombres a adherirse a Jesucristo, a incorporarse a la comunidad de los que creen en Él y a trabajar por su Reino, a fin de que todos alcancen en Cristo la salvación eterna.

d) Asociarse con este fin de modo estable.

2. Los Movimientos de Acción Católica se distinguen, además porque según la doctrina del Concilio (Cfr. AA 20):

a) Asumen como propio el fin apostólico de la Iglesia;

b) Están dirigidos por sus propios miembros;

c) Trabajan unidos en orden a una mejor manifestación de su carácter eclesial y una mayor eficacia apostólica;

d) Actúan en una especial vinculación con el Ministerio Pastoral de la Jerarquía.

2.1. Fin apostólico

Los Movimientos de Acción Católica tienen como fin inmediato «el fin apostólico de la Iglesia, es decir, la evangelización y santificación de los hombres y la formación cristiana de sus conciencias de tal manera que puedan imbuir del espíritu del evangelio las diversas comunidades de los diversos ambientes» (AA 20.a).

Los Movimientos Apostólicos de Acción Católica en el cumplimiento de esta misión, han de ser particularmente sensibles a la presencia de los ambientes o medios socio-culturales en que desarrollan su acción evangelizadora. Esta presencia que implica participación y solidaridad cristiana, y que ha de valorarse como elemento esencial en la evangelización, han de vivirla los Movimientos como exigencia de la fe y como su forma concreta de hacer presente a la Iglesia en medio del mundo.

2.2. Dirección seglar

Los seglares de Acción Católica «aportan su experiencia y asumen responsabilidad en la dirección de estas organizaciones, en el examen diligente de las condiciones en que ha de ejercerse la acción pastoral de la Iglesia y en la elaboración y desarrollo del método de acción (AA 20b.).

Esto implica una participación responsable, personal y comunitaria de todos los militantes, equipos y comisiones en la marcha del movimiento, en comunión con las orientaciones pastorales diocesanas y supradiocesanas de la Iglesia.

2.3. Organización

En los Movimientos de Acción Católica los seculares «trabajan unidos a la manera de un cuerpo orgánico de forma que se manifiesta mejor la comunidad de la Iglesia y resulte más eficaz el apostolado» (AA 20c).

Esto pide hoy de los Movimientos de Acción Católica y de sus organismos un especial empeño por contribuir a la comunión eclesial en los distintos ámbitos, diocesano y supradiocesano, en que los Movimientos están organizados; lograr una mayor eficacia apostólica no sólo mediante la conjunción de esfuerzos sino también por el testimonio común de los valores del Reino y especialmente de la fe, la esperanza y la caridad; asegurar en su funcionamiento una participación responsable de todos sus miembros.

2.4. Vinculación con la Jerarquía

Los Movimientos de Acción Católica desarrollan su misión en «directa cooperación con el apostolado jerárquico» y «actúan bajo la dirección superior de la misma jerarquía» (AA 20d).

Esta directa cooperación con el apostolado jerárquico, bajo la dirección superior de la jerarquía, para la evangelización del mundo, ha de entenderse como una «más estrecha e inmediata colaboración» y una corresponsabilidad determinada, (cfr. LG, 33 y AA, 24) donde se conjuguen el ejercicio de la función propia del ministerio Pastoral (cfr. LG c. 3) y la misión propia y específica que corresponde a los laicos (cfr. LG c. 4).

3. Los Movimientos de Acción Católica se caracterizan también por la pedagogía activa (ChL, 31; AA, 32; MM, 236) que han ido asumiendo y desarrollando en su historia como un elemento integrante de su identidad. Esta pedagogía implica:

a) Un estilo de acercarse y situarse frente a la realidad y un estilo de educar en la fe que supone: atender a la misma realidad y partir de la vida (cfr. GS, 11), observada tal como se presenta, con mirada cristiana; no dissociar fe y vida, considerando a las personas en todas sus dimensiones y tratando de descubrir en la realidad, a la luz del Evangelio, la presencia y acción del Espíritu; conectar la celebración del misterio cristiano con la vida y acción del militante; actuar en esa realidad «guiados por el espíritu evangélico, como desde dentro, a modo de fermento, a fin de ordenar según Dios los asuntos temporales» (LG 31); animar comunidades eclesiales en los medios en que se mueven los militantes; acentuar el protagonismo de las personas y el valor de trabajo comunitario y organizado.

b) Una conciencia de que la educación y la evangelización de las personas constituye un proceso, a veces lento, en el que es básico el respeto a la acción de la gracia y al ritmo de cada uno; y una valoración positiva del pequeño grupo, abierto siempre a contactos sociales eclesiales más amplios.

El desarrollo histórico de esta pedagogía ha ido enriqueciendo a los Movimientos de Acción Católica con un amplio bagaje metodológico al servicio de sus miembros (revisión de vida, análisis de la realidad, reflexión teológica desde la vida).

Estos métodos de pedagogía activa deben integrarse dentro de:

- a) Una formación en la que se procure una lectura asidua de la Sagrada Escritura, pues «desconocer la Escritura es desconocer a Cristo» (DV, 25).
- b) Una catequesis viva que ayude a lograr un conocimiento sistemático y vital de la fe cristiana.
- c) Una creciente formación teológica, que lleve gradualmente a los militantes a una visión integral del misterio de Cristo y de la Iglesia.
- d) Y un análisis global de la sociedad en relación con las exigencias de la misión evangelizadora de la Iglesia.

Características de la organización

4. Los Movimientos de la Acción Católica son Asociaciones Públicas en la Iglesia (cf. CIC. cc. 312 ss).

5. Los Movimientos de Acción Católica a la hora de organizarse tendrán en cuenta los diversos ámbitos en que está estructurada la Iglesia: el parroquial, el interparroquial, el diocesano, el de la provincia o región eclesiástica y el nacional. Igualmente podrán organizarse teniendo en cuenta los ámbitos territoriales de las Comunidades Autónomas del Estado español. Cuando se trate de una organización supradiocesana, se atenderá a la normativa canónica vigente y al parecer favorable de los obispos interesados, de acuerdo con estas Bases.

6. La dimensión diocesana de la Acción Católica responde a la estructura fundamental de la Iglesia que se constituye en torno al Obispo. Los Movimientos Apostólicos forman parte integrante de la Iglesia particular en la que ejercen su tarea evangelizadora en estrecha sintonía con los planes pastorales de la diócesis. Por ello, para que un Movimiento pueda ser de Acción Católica se requiere la aprobación del Obispo en su propia diócesis.

El carácter supradiocesano del Movimiento responde a la universalidad de toda la Iglesia y las exigencias de eficacia pastoral, siendo un cauce concreto del servicio colegial que el Obispo diocesano ejerce en múltiples formas, unido a sus hermanos en el Episcopado.

Los diversos niveles en que está estructurado un Movimiento de Acción Católica no deben mermar su unidad. Al contrario, cada movimiento de Acción Católica constituye una unidad que debe ser respetada y potenciada por todos, de modo que la aceptación de las características fundamentales del mismo sean condición indispensable para que un grupo o asociación pueda llamarse de Acción Católica. Las organizaciones diocesanas acogerán las líneas pastorales aprobadas en Asamblea General y procurarán adaptarlas con fidelidad y creatividad a su realidad concreta, en diálogo y comunión con el obispo propio.

7. Los Movimientos de Acción Católica pueden organizarse como movimientos de Acción Católica General o como Movimientos especializados y más directamente orientados a un determinado grupo humano o ambiente social.

8. Cada Movimiento, sea de Acción Católica general, sea Especializado, se dará la estructura interna que estime oportuna, de acuerdo con sus características, en unos estatutos propios que deberán ser presentados a la Conferencia Episcopal para su aprobación en conformidad con las presentes Bases Generales y que deberán especificar: la denominación, la finalidad, el medio socio-cultural específico en el que se proponen llevar a cabo su misión, el domicilio, las condiciones de incorporación de los militantes con sus derechos y obligaciones, la estructura interna y los órganos de dirección y gobierno, el régimen económico y los casos de disolución y liquidación. También deberán explicitar su condición de miembros, con plenitud de derechos y obligaciones, de la Federación de Movimientos de Acción Católica Española y la aceptación de sus Estatutos.

9. Los Movimientos de Acción Católica se integrarán en el plano nacional en la Federación de los Movimientos de Acción Católica, la cual es también asociación pública en la iglesia y, en consecuencia, goza de personalidad jurídica propia y sus estatutos han de ser aprobados por la Conferencia Episcopal Española. En los diversos ámbitos territoriales supradiocesanos de la organización eclesial y de las Comunidades Autónomas del Estado español, a petición de los obispos interesados podrán ser constituidas también Federaciones de los Movimientos de Acción Católica, cuyos estatutos han de ser aprobados por la Conferencia Episcopal Española. Los Movimientos de Acción Católica deberán coordinarse igualmente en el plano diocesano con aquella estructura que sea más conveniente a juicio del obispo y de los propios movimientos.

Presidentes

10. El nombramiento de los Presidentes en los diversos ámbitos—diocesano, de provincia eclesial o zona pastoral y general— es competencia de la autoridad eclesial correspondiente.

11. El procedimiento a seguir para el nombramiento de los Presidentes Generales será el siguiente:

El Movimiento, según el procedimiento propio que tenga establecido, elabora un terna de candidatos que presenta a la Comisión Episcopal de Apostolado Secular, en orden a obtener la aprobación correspondiente. De entre aquellos nombres que hayan obtenido el Vo.Bo. de la Comisión Episcopal de Apostolado Secular, el Movimiento procederá a la elección de quién considere más idóneo y lo presentará a la Comisión Episcopal de Apostolado Secular para su nombramiento por la Comisión Permanente de la CEE.

Para el nombramiento de los Presidentes diocesanos y de las provincias eclesiales o zonas pastorales se podrán utilizar ésta u otra fórmula que, dadas las circunstancias, la Jerarquía y los Movimientos estimen más convenientes.

Consiliarios

12. El sacerdote consiliario representa al obispo en el movimiento y ejerce el ministerio sacerdotal con las siguientes funciones específicas: estar al servicio de la Palabra en orden a la educación en la fe; presidir la Eucaristía y ser el ministro de la Penitencia; promover la comunión eclesial tanto en el interior del Movimiento como en relación con la Jerarquía y con el resto de la comunidad cristiana; alentar el desarrollo de los diversos carismas.

13. El nombramiento de los Consiliarios en los diversos ámbitos, —diocesano, de provincia eclesiástica o zona pastoral y general— es competencia de la autoridad eclesiástica correspondiente, a tenor del c. 317 & 1 del Código de Derecho Canónico.

A la luz de la «Instrucción sobre Asociaciones canónicas de ámbito nacional», la Conferencia Episcopal Española oirá el parecer de los Movimientos cuando se trate de nombrar a los Consiliarios Generales, quedando a salvo la norma del canon 317 & 1.

Publicaciones y declaraciones

14. Las publicaciones y declaraciones son para los movimientos un elemento vital de expresión e instrumento indispensable para su acción evangelizadora.

Para que también ellas expresen la comunión y la especial vinculación con el ministerio episcopal jerárquico (cf. 2 d), estas publicaciones y declaraciones han de tener como presupuestos: las exigencias derivadas de la fe, del magisterio de la Iglesia y las directrices pastorales de los Obispos; el conocimiento y análisis de la realidad; la solidaridad con el medio en el que los Movimientos trabajan; la claridad y lenguaje con que se presenta el mensaje evangélico; el parecer favorable del Consiliario del Movimiento y, en su caso, del Obispo-Consiliario, quienes garantizarán siempre el respeto a la libertad en lo opinable.

ESTATUTOS DE LA FEDERACIÓN DE MOVIMIENTOS DE ACCIÓN CATÓLICA

Aprobados por la LX Asamblea Plenaria (19-XI-93)

Capítulo I

Denominación, objeto y domicilio

Artículo 1. La Acción Católica Española está constituida en su ámbito nacional como Federación de Movimientos de Acción Católica, en la que se integran todos los Movimientos de Acción Católica de ámbito nacional que han sido eri-

gidos canónicamente por la conferencia Episcopal Española. La Federación de Movimientos de Acción Católica está erigida como persona jurídica pública y se rige por los presentes Estatutos.

Artículo 2. El objeto y fines de la Federación de Movimientos de la Acción Católica es la coordinación de los Movimientos que la forman y la promoción en ellos de las características propias de la Acción Católica.

Artículo 3. La Federación de Movimientos de la Acción Católica tiene su domicilio en Madrid, calle de Alfonso XI, núm. 4, pudiendo ser trasladado a otro lugar con la aprobación de la competente autoridad eclesiástica.

Capítulo II

De los miembros de la federación, su admisión, derechos y obligaciones

Artículo 4. Son miembros de la Federación de Movimientos de la Acción Católica de ámbito nacional aquellos que, según la doctrina del Concilio Vaticano II (cf. AA 20), asumen las características propias de la Acción Católica, se atienen a las Bases Generales de la Acción Católica Española y han sido erigidas canónicamente como tales por la Conferencia Episcopal Española.

Artículo 5. La incorporación de nuevos miembros de la Federación de Movimientos de la Acción Católica requiere la erección canónica previa de la Conferencia Episcopal Española, oído el Consejo General, del que se habla en el artículo 9.

La erección canónica de un movimiento de Acción Católica de ámbito nacional, lleva consigo el derecho y la obligación de integrarse en la Federación.

Artículo 6. Los miembros de la Federación de Movimientos de Acción Católica gozan de todos los derechos derivados de los presentes Estatutos y están obligados a ser fieles a las Bases Generales de la Acción Católica Española, a cumplir los acuerdos de la Federación y a colaborar en la realización de sus objetivos.

Artículo 7. La condición de miembro de la Federación de Movimientos de la Acción Católica de ámbito nacional se pierde únicamente cuando la Conferencia Episcopal Española retire el reconocimiento como Movimiento de Acción Católica, bien por propia iniciativa, a tenor del Derecho, o bien a petición del Movimiento interesado o del Consejo General, cuando un Movimiento haya dejado de participar en la vida de la Federación durante un tiempo prolongado en ningún caso inferior a un año, no haya actuado en contradicción con los objetivos y fines de la Acción Católica Española, después de haber sido amonestado sobre su comportamiento sin resultado positivo.

Capítulo III

Estructura interna y órganos de dirección y gobierno

A. Órganos de la federación

Artículo 8. Los órganos de la Acción Católica Española son:

- a) El Consejo General.
- b) La Secretaría General Permanente.

Consejo general

Artículo 9. El Consejo General es el órgano superior o supremo de la Acción Católica Española. Tiene las siguientes funciones:

a) Potenciar la interrelación de los Movimientos de Acción Católica mediante: la mutua información entre los Movimientos de Acción Católica en cuanto a actividades que se proyectan, métodos de iniciación y formación de militantes, temas de estudio en curso, cursillos, jornadas de estudio, asambleas y líneas de acción de cada Movimiento; la coordinación de los Movimientos, a través de convivencias, publicaciones, actividades formativas, documentos dirigidos a la opinión pública, etc. que pueden ser desarrollados conjuntamente por Movimientos afines o incluso por todos los Movimientos de Acción Católica, respetando siempre la identidad y autonomía de cada uno de ellos; el estudio de los problemas que se van planteando en la sociedad española actual y en la Iglesia y la reflexión sobre ellos a la luz de la fe y de la concepción cristiana del hombre

b) Ser cauce de diálogo en cuantos asuntos pueden afectar a los Movimientos, tales como reestructuración, revisión de líneas pastorales, posible fusión de Movimientos y bajas o altas de Movimientos en la Federación.

c) Atender a los Servicios comunes actualmente existentes y promover otros nuevos, que puedan considerarse necesarios.

d) Facilitar la conexión entre los Movimientos de Acción Católica y la Comisión Episcopal de Apostolado Seglar; asesorar y hacer sugerencias a la Comisión Episcopal de Apostolado Seglar sobre los temas de apostolado seglar que se traten en Asambleas Plenarias del Episcopado; participar activamente en tareas de otras instituciones eclesiales.

e) Promover el diálogo y colaboración con otros Movimientos de la Iglesia.

f) Proponer y participar en la confección de un posible nuevo ordenamiento estatutario de la Acción Católica.

g) Formular las líneas maestras de las actividades de la Acción Católica Española.

h) Revisar y, en su caso, ratificar la gestión de la Secretaría General Permanente.

i) Tomar las decisiones pertinentes en la Administración de los bienes en los actos que excedan a la administración ordinaria.

j) El Consejo General podrá constituir los equipos eventuales que crea conveniente para llevar a cabo las tareas concretas que les asigne.

Artículo 10. El Consejo General está integrado por: El Obispo-Consiliario y, en su caso, el Vice-consiliario General de la Acción Católica; el Secretario General; y, en su caso, el Vicesecretario General; los Presidentes de los Movimientos que integran la Federación; tres representantes del equipo de Consiliarios, elegidos por ellos mismos, por un período de tres años; un Secretario Técnico y un Tesorero.

Artículo 11. El Consejo General se reunirá con carácter ordinario dos veces al año, y con carácter extraordinario cuando lo estime necesario el mismo Consejo o por acuerdo de la Secretaría General permanente. Así mismo, cuando lo soliciten, por escrito, un tercio de los movimientos.

Artículo 12. La presidencia del Consejo General corresponde por derecho propio al Secretario General de la Acción Católica Española. Actuará de Secretario, el Secretario Técnico. Quedará válidamente constituido, en primera convocatoria cuando concorra la mayoría de dos tercios de los miembros, y en segunda la mayoría absoluta, siempre que estén presentes la mayoría absoluta de los movimientos.

Artículo 13. Cada miembro del Consejo General tiene un voto, a excepción del Tesorero y del Secretario Técnico, y los acuerdos se tomarán por mayoría de los dos tercios de los miembros presentes en la primera y segunda votación y por mayoría absoluta en la tercera.

A la votación debe preceder un debate y el diálogo necesario sobre el asunto o tema a ella sometido, de modo que se tienda a unanimidad de los votantes. En toda esta deliberación participará el Obispo Consiliario, ofreciendo la iluminación evangélica. Su parecer favorable será preceptivo según corresponde a la vinculación especial de la Acción Católica con el ministerio pastoral (cf. Art. 21).

Los acuerdos deberán consignarse en la correspondiente acta, que contendrá la relación de los asistentes, los asuntos tratados y el resultado de las votaciones. El acta irá suscrita por el Secretario Técnico con el visto bueno del Secretario General, y transcrita al Libro de Actas.

Artículo 14. Las Convocatorias del Consejo General, tanto ordinarias como extraordinarias, deberán realizarse por escrito al menos con un mes de antelación, consignándose el orden del día.

Secretaría general permanente

Artículo 15. La Secretaría General Permanente estará integrada por el Obispo Consiliario o, en su caso, el Vice-consiliario General de la Acción Católica; el Secretario General; tres Presidentes, elegidos por el Consejo General, por un período de tres años, el Secretario Técnico y el Tesorero.

Artículo 16. Las funciones de la Secretaría General Permanente son las siguientes:

- a) Potenciar la realización de las funciones del Consejo General.
- b) Ejecutar los acuerdos tomados en el Consejo General.
- c) Elaborar el orden del día del Consejo General y convocarlo.
- d) Administrar los bienes de la Federación de Movimientos de la Acción Católica Española, salvadas las competencias reconocidas en los Artículos 9 y 34 y rendir cuentas anualmente a la Conferencia Episcopal.
- e) Interpretar los presentes Estatutos, de acuerdo con los principios y normas del Derecho Canónico.
- f) Dirigir los Servicios Comunes de la Federación de Movimientos de la Acción Católica Española.

Artículo 17. La Secretaría General Permanente se reunirá habitualmente una vez al mes y cuando el Secretario General estime necesario convocarla.

Está presidida por el Secretario General de la Federación de Movimientos de la Acción Católica Española. Hará de Secretario el Secretario Técnico y sus acuerdos requerirán los dos tercios de los presentes.

Por el Secretario Técnico se levanta acta de las sesiones, con el visto bueno del Secretario General.

Artículo 18. El Secretario General es el legítimo representante de la Federación de los Movimientos de Acción Católica a todos los efectos, tanto en sus relaciones con el Ministerio Pastoral como con los Organismos del Estado o con otras asociaciones civiles y eclesiales. El Secretario General puede delegar esta representación en algún miembro de la Secretaría General Permanente. Al Secretario General le corresponde además:

—convocar las sesiones del Consejo General y de la Secretaría General Permanente.

—elaborar el orden del día de la Secretaría General Permanente.

—velar por el cumplimiento de acuerdos.

—informar regularmente a la Comisión Episcopal de Apostolado Seglar.

Artículo 19. Para los actos que no exceden la gestión, económica ordinaria, según presupuestos aprobados, es competente el Tesorero que actuará siempre bajo la supervisión de la Secretaría General Permanente.

Artículo 20. El Obispo Consiliario, o en su caso, el Vice-consiliario, ejerce, en los Movimientos, la alta dirección de la Jerarquía y el oficio propio de su ministerio, interviene en las deliberaciones del Consejo General y preside las reuniones periódicas del equipo de Consiliarios Generales de los Movimientos Federados en la Acción Católica Española.

Artículo 21. Corresponde al Secretario Técnico:

- a) La custodia de los libros, documentos y sellos de la Federación de Movimientos de la Acción Católica Española.

b) La redacción de las actas del Consejo General y Secretaría General Permanente.

c) Librar las certificaciones con relación a los libros y documentos de la Federación de Movimientos de Acción Católica Española.

Artículo 22. Corresponde al Tesorero:

a) La custodia de los fondos de la Federación de los Movimientos de Acción Católica Española y los libros de contabilidad. Así como tener al día el inventario de los bienes propiedad de la Federación de los Movimientos de Acción Católica.

b) Llevar las listas al día de los movimientos en cuanto al pago de cuotas.

c) La gestión económica ordinaria a tenor del Artículo 19.

Elección y nombramientos

Artículo 23. El nombramiento de Secretario General es competencia de la Jerarquía. Para la elección del Secretario General de la Federación de Movimientos de la Acción Católica Española, los Movimientos elaborarán una terna de candidatos que será presentada a la Comisión Episcopal de Apostolado Seglar para su aceptación. Una vez aceptada la terna por la Comisión Episcopal de Apostolado Seglar se celebrará la elección, correspondiéndole a cada Movimiento integrado en la Federación un voto, y necesitándose la mayoría absoluta (más de la mitad de los votos) en primera y segunda votación, y la mayoría relativa (el que más votos reciba) en tercera para dar por elegido a un candidato. Para que esta elección sea válida deberán estar presentes, al menos las dos terceras partes de los Movimientos. La elección será por tres años.

Artículo 24. La elección y nombramiento del Obispo-Consiliario y del Viceconsiliario corresponde a la Comisión Permanente de la Conferencia Episcopal a propuesta de la Comisión Episcopal de Apostolado Seglar, después de oír, cuando sea conveniente, las sugerencias que le haga la Federación.

Artículo 25. Para la elección del Secretario Técnico y del Tesorero, el Consejo General de la Federación de los Movimientos de Acción Católica Española, una vez propuestos por los Movimientos los candidatos, decidirá por mayoría absoluta (más de la mitad de los votos) en primera y segunda votación y por mayoría relativa (la que más votos reciba) en tercera. La elección será por tres años.

El equipo de consiliarios

Artículo 26. Los Consiliarios Generales de los Movimientos de Acción Católica constituyen un equipo cuyas funciones son: el intercambio y la búsqueda común de respuestas a las situaciones que viven como Consiliarios de las Comisiones Generales de los Movimientos; ser interlocutor con otros grupos de sacerdotes que trabajan en otras tareas de Iglesia; realizar aquellas funciones que conjuntamente le encomiendan los Movimientos integrados en la Federación de Mo-

vimientos de Acción Católica y proponer iniciativas a dichos Movimientos y a la Comisión Episcopal de Apostolado Seglar en todo aquello que concierne más directamente al servicio ministerial de los presbíteros dentro de los Movimientos.

B. Órganos de relación con la jerarquía

Artículo 27. Conferencia Episcopal.

Corresponde a la Conferencia Episcopal, oído el Consejo General, el reconocimiento oficial de los Movimientos como de Acción Católica, mediante la erección canónica y la aprobación de sus Estatutos, así como la exclusión de los mismos de la Federación a tenor del artículo 7.

Artículo 28. Comisión Permanente de la Conferencia Episcopal Española (C.E.C.).

A la Comisión Permanente corresponde el nombramiento del Secretario General, del Obispo-Consiliario de la Federación, y de Vice-consiliario.

Artículo 29. Comisión Episcopal de Apostolado Seglar (C.E.A.S.).

La Comisión Episcopal de Apostolado Seglar es el órgano ordinario de relación entre la Federación de Movimientos de Acción Católica y la Conferencia Episcopal.

Para facilitar el diálogo sobre todas aquellas cuestiones que afecten a la Federación de los Movimientos de la Acción Católica Española, el Consejo General y la Comisión Episcopal de Apostolado Seglar fijarán, de común acuerdo, las reuniones conjuntas que se estimen necesarias.

Sin perjuicio de lo anterior, cada Movimiento integrado en la Federación podrá concretar con la Comisión Episcopal de Apostolado Seglar encuentros periódicos con fines parecidos.

La Comisión Episcopal de Apostolado Seglar podrá asignar a cada Movimiento integrado en la Federación un Obispo que pueda acompañarles con mayor cercanía y continuidad.

Artículo 30. Obispo-Consiliario.

El Obispo-Consiliario será el cauce ordinario de relación entre la Federación de los Movimientos de Acción Católica y la Comisión Episcopal de apostolado Seglar.

Capítulo IV

Servicios comunes

Artículo 31. La Federación de Movimientos de la Acción Católica podrá mantener obras y servicios comunes a todos los movimientos, en ejercicio de su función específica de coordinación y para el mejor desarrollo y difusión de la labor evangelizadora. Entre ellos son de señalar hoy los siguientes:

a) Un servicio de publicaciones a través de «Ediciones de la Acción Católica Española», legalmente reconocido como Editorial, que publica y difunde documentos y libros de interés común para la Acción Católica y la Iglesia.

b) Una Empresa Periodística, ya reconocida con el nombre de «Junta Nacional de Acción Católica Española», en la que se podrán editar publicaciones periódicas comunes a la Acción Católica o a algunos de los Movimientos de la misma.

c) El «Instituto Central de Cultura Religiosa Superior», dentro del cual se programarán cursillos de interés para los militantes, dirigentes y consiliarios de los propios Movimientos, o para personas ajenas a los mismos que deseen mayores conocimientos formativos y de promoción humana y cristiana, en conformidad con sus propios Estatutos.

d) Los «Centros de Cultura Popular y Promoción Femenina», que constituidos en Fundación Cultural Privada, se atienen a lo establecido en sus propios Estatutos. De acuerdo con estos últimos podrán incorporarse a sus órganos rectores aquellos Movimientos que trabajan en los Centros y apoyen su labor a plano nacional o diocesano.

e) «Manos Unidas» (Comité Católico de la Campaña contra el Hambre en el Mundo), erigida canónicamente por la C.E.E., que se rige por sus propios Estatutos, y está especialmente vinculada a la Acción Católica.

Capítulo V

Régimen económico

Artículo 32. La Federación de Movimientos de la Acción Católica Española puede adquirir, poseer, gravar, enajenar y, en general, administrar los bienes necesarios para el cumplimiento de sus fines.

Artículo 33. En la administración de bienes propiedad de la Federación de Movimientos de Acción Católica tienen aplicación las normas canónicas sobre los bienes de las personas jurídicas públicas de la Iglesia. Por consiguiente, en las enajenaciones y arrendamientos de bienes, cuyo valor supere la cantidad establecida por el derecho, además de los requisitos previos del Artículo 9, se requiere la licencia de la Conferencia Episcopal Española, dada por escrito.

Artículo 34. La Federación de los Movimientos de Acción Católica Española cuenta con los recursos siguientes:

a) Los bienes muebles e inmuebles recibidos para el cumplimiento de sus fines.

b) Las cuotas de sus asociados, fijas y extraordinarias.

c) Donativos, herencias, legados, así como subvenciones que puedan ser concedidas por entidades públicas o privadas y por particulares.

- d) Intereses que produzcan los fondos de la Federación.
- e) Cualesquiera otros ingresos que puedan obtenerse a través de las actividades que realiza la Federación.

Artículo 35. La Federación de Movimientos de Acción Católica tiene responsabilidad propia ante la Ley y debe responder ante la misma de los actos civilmente ejecutados a través de sus representantes, de acuerdo con los artículos precedentes.

Artículo 36. Si la Federación de Movimientos de Acción Católica comisiona o autoriza a alguno de sus miembros para que realice determinados actos de orden económico, la Federación de Movimientos de Acción Católica responde por entero de la suerte de estos actos, dentro de los límites de la Comisión o autorización.

Capítulo VI

Modificación de estatutos, disolución y liquidación

Artículo 37. Los presentes Estatutos podrán ser modificados total o parcialmente a propuesta del Consejo General o por iniciativa de la Conferencia Episcopal, a quien corresponde la aprobación y publicación de los Estatutos modificados.

Artículo 38. La disolución de la Federación de Movimientos de la Acción Católica es competencia de la Conferencia Episcopal, la cual podrá tomar su decisión por propia iniciativa, después de oír al Consejo General, o previo acuerdo unánime de los miembros de la Federación.

Artículo 39. Verificada la disolución de la Federación de Movimientos de la Acción Católica Española, los bienes remanentes pasan a los movimientos de Apostolado Seglar que designe la Conferencia Episcopal Española, salvo siempre la voluntad de los donantes.

CONTESTACIÓN DE LA DIRECCIÓN GENERAL DE ORDENACIÓN JURÍDICA DE LA SEGURIDAD SOCIAL A DOS CUESTIONES PLANTEADAS POR LA C.E.E. SOBRE LA PERCEPCIÓN DE LA PENSIÓN DE JUBILACIÓN DE LOS SACERDOTES

Excmo. y Revdmo. Presidente de la Conferencia Episcopal Española

Es de referencia su escrito de fecha 11 del presente mes, prot. n. 422/93, mediante el que solicita aclaración sobre el alcance de la Resolución de la entonces Dirección General de Régimen Económico y Jurídico de la Seguridad Social, de

2 de febrero de 1984, por la que se establecen criterios en relación con las actividades ministeriales de los sacerdotes que son compatibles con la percepción de la pensión de jubilación.

En tal sentido, esa Conferencia Episcopal Española solicita aclaración sobre los siguientes extremos:

— Cuando un sacerdote solicita la pensión de jubilación, ¿debe cesar en el oficio eclesiástico que venía desempeñando o puede seguir en el mismo, con tal de que al comenzar el percibo de la pensión deje de recibir por su oficio la dotación base para su sustentación?

— ¿La percepción de la pensión de jubilación de la Seguridad Social es incompatible con el desempeño de un oficio eclesiástico remunerado de forma que perciba por ello la dotación base para su sustentación?

En relación con las cuestiones planteadas, debe considerarse lo siguiente:

a) De conformidad con lo dispuesto en el artículo 156.2 del Texto Refundido de la Ley General de la Seguridad Social, aprobado por Decreto 2065/1974, de 30 de mayo (BB.OO.EE. núms. 173 y 174, de 20 y 22 de julio de 1974), la pensión de jubilación del Régimen General de la Seguridad Social —Régimen en el que están encuadrados los sacerdotes de la Iglesia Católica— es incompatible con el trabajo del pensionista, con las salvedades y en los términos que reglamentariamente se determinen.

Las previsiones reglamentarias están contenidas en la Orden del entonces Ministerio de Trabajo de 18 de enero de 1967, por la que se establecen normas para la aplicación y desarrollo de la prestación de vejez en el Régimen General de la Seguridad Social (B.O.E. de 26 de enero de 1967). En el artículo 16 de la misma se establece que el disfrute o la percepción de la pensión de vejez o jubilación será incompatible con todo trabajo del pensionista, que dé lugar a su inclusión en el Régimen General o en alguno de los Regímenes Especiales de la Seguridad Social.

En definitiva, la percepción de la pensión de jubilación por un sacerdote de la Iglesia Católica será incompatible con una actividad que dé lugar a su inclusión en la Seguridad Social.

b) Planteada así la cuestión, se trata de dilucidar si la percepción de la pensión de jubilación por un sacerdote de la Iglesia Católica es o no incompatible con el ejercicio por aquél de un oficio eclesiástico.

En tal sentido, hay que tener en cuenta que el artículo 1o. de la Orden del entonces Ministerio de Sanidad y Seguridad Social, de 19 de diciembre de 1977, por la que se regulan determinados aspectos relativos a la inclusión del Clero Diocesano de la Iglesia Católica en el Régimen General de la Seguridad Social (B.O.E. de 31 de diciembre de 1977) dispone que quedan asimilados a trabajadores por cuenta ajena, a efecto de su inclusión en el Régimen General de la Se-

guridad Social, los clérigos diocesanos de la Iglesia Católica, entendiéndose por tales los clérigos que desarrollen su actividad pastoral al servicio de Organismos diocesanos o supradiocesanos por designación del Ordinario competente, y perciban por ello la dotación base para su sustentación.

Consecuentemente, la inclusión en el Régimen General de la Seguridad Social de los sacerdotes de la Iglesia Católica, en los términos previstos en el Real Decreto 2398/1977, de 24 de agosto, y en la mencionada Orden de 19 de diciembre de 1977, queda condicionada a dos circunstancias concurrentes: de una parte, al ejercicio de una actividad pastoral al servicio de un Organismo diocesano por designación del Ordinario, y, de otra, a la percepción por esa actividad de una dotación base para sustentación.

c) De acuerdo con las normas anteriormente citadas, un sacerdote que ejerciera la actividad pastoral y percibiese por ello una dotación base para sustentación seguiría reuniendo los requisitos exigidos para su inclusión en el Régimen General de la Seguridad Social, por tanto, no podría percibir la pensión de jubilación al incurrir en incompatibilidad, de conformidad con el artículo 156.2 de la Ley General de la Seguridad Social y el artículo 16 de la Orden de 18 de enero de 1967.

Este mismo criterio es el que se contiene en la Resolución de la entonces Dirección General de Régimen Económico y Jurídico de la Seguridad Social, de 2 de febrero de 1984, en la que se concluía que el sacerdote de la Iglesia Católica que perciba una pensión de jubilación no podrá realizar actividades que den lugar a la percepción de una remuneración o dotación base para su sustentación.

A sensu contrario, habría de entenderse que cuando un sacerdote realice una actividad pastoral por designación del Ordinario, sin que perciba por ello la dotación base para su sustentación, no reúne todos los requisitos exigidos en la Orden de 19 de diciembre de 1977 para seguir incluido en el Régimen General de la Seguridad Social, y, en consecuencia, esa actividad no retribuida no sería incompatible con la percepción de la pensión de jubilación.

Por lo anteriormente expuesto, esta Dirección General, en base a las competencias atribuidas por el artículo 15 del Real Decreto 530/1985, de 8 de abril, en la redacción dada por el Real Decreto 1619/1990, de 30 de noviembre, y ante la consulta formulada desde esa Conferencia Episcopal, resuelve que la percepción de la pensión de jubilación por un sacerdote de la Iglesia Católica es incompatible con el ejercicio, por parte de ese mismo sacerdote, de una actividad eclesial de oficio eclesial, siempre que por esa actividad perciba la dotación base para su sustentación.

Madrid, 16 de noviembre de 1993

El Director General,

José Antonio Panizo Robles

LA LLOANÇA I EL GOIG EN L'ESPIRITUALITAT FRANCISCANA

per Mn. Guillem Pons Pons

Al llibre del profeta Isaïes trobam aquestes confortades paraules: «Cantant de goig sortirem a cercar l'aigua de les fonts de la salvació» (Is 12,3). En el camí de la vida sentim sovint que no podem fer via si no hi ha goig en el cor. És per això que en el llibre de Nehemies està escrit que «el goig del Senyor és la nostra fortalesa» (Ne 8,10).

Els seguidors més fidels de Jesús, que han sabut trobar les vertaderes fonts d'aigua viva, no s'han pogut detenir de cantar de tot cor al Senyor (Cf. Ef. 5,19). Crec que avui, en presenciar els nou goigs de Santa Clara, ens ha d'esser prou agradable esbrinar un poc de quina manera el cant dels goigs ha incidit en l'espiritualitat franciscana i en la vida de pietat de les germanes de l'ordre de Santa Clara.

Un autor intensament amarat de l'esperit franciscà, que és en Federic Ozanam, qui, a més de ser el fundador de les primeres Conferències de Sant Vicent de Paül, era un distingit catedràtic d'història literària, ens diu que als inicis del segle XIII la literatura italiana derivava de dues fonts ben diverses: una sensual i profana, l'altre espiritual i religiosa. De vegades es mesclen les aigües d'aquests dos corrents, però el qui vulgui satisfer un poc la sed d'aquella aigua que brolla per donar vida eterna (Cf. Jn. 4,14) haurà d'entrar dins el jardí reclòs i trobar la font segellada de què ens parla el Càntic dels Càntics (Ct 4,12).

A dos indrets d'Europa a l'Edat Mitja esclata un gran soroll de poesia trobadoresca dedicada a exaltar l'amor profà i a compondre cançons d'escarni. Aquests llocs són la Provença, en el país de la llengua d'Oc, al Sud de França i l'illa de Sicília, on té la seva cort arabitzada i voluptuosa l'emperador germànic Federic II, homo de sentiments poc cristians, contagiats de mals costums i gens respectuosos amb l'Església.

A la Provença s'experimentà una gran crisi social i religiosa a causa de l'heretgia dels albigesos i a Sicília sorgí un gran desgavell per mor de les lluites polítiques contra el pontificat romà. L'actitud dels trobadors respecte de l'Església i dels ensenyaments cristians era freqüentment ambigua i portava cap a la discòrdia i la malfiança. Providencialment, en el si mateix de l'Europa cristiana, s'obriren uns nous horitzons, fent-se possible una renovació espiritual plena d'esperança. L'epicentre d'aquest moviment transformador, que fou capaç de rejuvenir la poesia cristiana, el podem situar a una petita població d'Itàlia, ben coneguda de tots, l'humil i meravellosa ciutat d'Assís.

Aquest poble ha esdevingut un santuari on tot ens parla d'un homo que es considerà a si mateix com un trobador del Rei Eternal. Avui podem veure a Assís un gran convent, unes meravelloses esglésies construïdes damunt una

pobre tomba, uns carrers estrets amb ressò de pregàries, unes esglesioles ungides de santedat. Tot ens parla de Sant Francesc, desposat, per amor de Crist, amb una casta donzella que s'anomena Pobresa.

Francesc tenia l'esperit dels trobadors. El seu nom deriva del de França, país de joglars, i a ell li agradava cantar amb l'idioma dels trobadors provençals. Havia assaborit les cançons juvenils i les lloances dels herois. Tot això, emperò, prest es transformà dins ell en un desig sempre creixent de les melodies celestials. Segons ens diu Sant Bonaventura, quan Francesc pronunciava el nom de Jesús la seva veu s'alterava amb resonàncies d'una música interior.

Tota la vida de Sant Francesc està com teixida d'himnes i de càntics. Un dia, després d'haver pregat llargament, va dictar a Fra Lleó el Càntic del germà Sol, que féu aprendre als seus germans i els hi recomanà que el recitassin cada dia. És un himne ple de goig pel do de les criatures que Déu ens ha fet:

«Alabat siau, oh Déu i Senyor meu
per totes les criatures
i singularment pel nostre germà sol.
Alabat siau, oh Senyor meu,
per la nostra mare terra,
que ens sustenta, ens alimenta
i ens dóna tota casta de fruits,
d'herbes i de flors matitzades».

És de veritat un himne de goig el de les criatures de Sant Francesc. Se'l pot considerar com un bon comentari exegetíc del relat bíblic de la creació i una glosa preciosa de les paraules del Gènesi: «Déu veié tot el que havia fet, i tot estava molt bé». (Gn 1,31).

Un altre himne, profund i misteriós, és considerat per la tradició dels frares menors com fet per Sant Francesc. Ens el transmet Sant Bernardí i comença amb les paraules: «In foco l'amor mi mise» és a dir: «l'amor m'ha posat a dins d'un forn». És un poema de gran fondària mística, que probablement expressa allò que Sant Francesc experimentà a l'Alvèrnia, quan fou extigmatitzat, apareixent en el seu cos les cinc llagues de Crist. A una de les estrofes hi llegim això:

«El meu nou espòs, l'amorós anyell,
m'ha posat l'anell nupcial.
Després m'ha tancat a la presó
i m'ha ferit amb una espasa,
traspasant, de banda a banda,
el meu cor».

I l'himne acaba dient: «Ara el meu cor ja és capaç de les consolacions de Crist». Dins aquest càntic es fan presents tot l'esperit i tota la imaginació del sant, que de jove havia sentit l'ideal cavalleresc dels creuats i s'havia inscrit a l'host del cavaller Gautie de Brienne.

Jacopone de Todi, franciscà que morí el 1306, escrigué un diàleg entre Crist i Sant Francesc, transmetint l'autèntic pensament del sant, viu dins la tradició de l'ordre. El sant Patriarca d'Assís diu a Jesús:

«Oh Crist, vós m'heu pres el cor... Vós no sabereu defensar-vos de l'amor. L'amor us ha fet venir del cel a la terra... En la vida i en la mort sols ens heu ensenyat un amor sense mesura, que us devorava el cor».

Sant Francesc va morir d'amor. No va poder resistir l'ímpetu del goig i de l'amor i el 4 d'octubre de 1226 va expirar després d'haver fet cantar el «Càntic del germà sol». Però la seva mort va obrir un nou cicle de poesia i una font abundosa de goig. El lloc de la seva tomba va prendre el nom de «Colle del Paradiso», allà s'escolta el càntic de les pedres sagrades i dels colors del Giotto i demés pintors d'esperit franciscà. Els frares menors i les germanes pobres de Santa Clara, tot i amb els defectes humans que mai no poden faltar, seguiren entonant paraules de goig i de lloança, que són heretat gloriosa del seu germà major i pare en la fe.

Dels franciscans i de l'ordre germana dels dominics en sortí un moviment devocional dit dels «laudesi», que tenien tot el seu goig en cantar lloances al Senyor i a la seva Mare la Verge Maria. Solien anar vestits de blanc i, en devota processó, omplien de bell cant els carrers dels pobles i els camins de fora vila, visitant santuaris i ermites aspergits pels camps. El que més els agradava era lloar els set goigs de la Verge Maria, que havien estat ja cantats a les proses i seqüències llatines que s'introduïren a les misses a partir del segle IX. Una de les més famoses és la que comença amb les paraules «Gaude Virgo mater Christi». Els goigs de Maria prest s'enumeraren formant una septena, que és un signe de plenitud, i són els següents: l'anunciació, el naixement de Jesús, l'adoració dels reis, la resurrecció, l'ascensió de Crist, la vinguda de l'Esperit Sant i l'assumpció de Maria.

Dins l'ordre franciscana trobam una persona d'una gran significació. És Sant Bonaventura, que podem considerar com a successor de Sant Francesc, tal com Eliseu ho fou d'Elies, el profeta. Bonaventura fou un homo d'una gran profunditat de pensament i d'una gran saviesa espiritual. Ell lloava la santa Pobresa en la persona de la Verge Maria que infantà el seu fill gloriós dins l'establia de Betlem. Recordant que les senyores es complaïen d'ésser saludades pels joglars quan arribava l'hora de la posta de sol, el sant, que era ministre general de l'ordre, disposà que a totes les esglésies franciscanes a temps del crepuscle vespertí es tocassin les campanes i es resàs l'avemaria, perquè piadosament es creia que el fosquet fou l'hora en què l'àngel Gabriel anuncià a Maria el gran goig del misteri de l'Encarnació.

Sant Bonaventura, però, no sols féu alabar Maria amb el so de les campanes, sinó que també va compondre himnes preciosos de lloança a la Verge, com n'és un el qui comença amb aquesta estrofa:

«Ave, coeleste liliun,
Ave, rosa speciosa,
Superis imperiosa,
Deitatis triclinium,
Hac in valle lacrimarum
Da robur, fer auxilium,
O excusatrix culparum».

Aquests versos llatins, que, al seu temps, a Itàlia encara molta gent del poble els comprenia, els podríem traduir d'aquesta manera:

Salve, lliri del cel,
Salve, oh rosa preciosa,
Salve, Mare dels pobres,
que regnau a la glòria.
Oh divinal santuari,
ajudau als qui habiten
dins una vall de llàgrimes,
donau força i consol
i alliberau de culpes.

També Ramon Llull, el nostre ermità i missioner ple de l'esperit franciscà i dels sentiments propis dels més autèntics trobadors, tractà amb gran delit dels goigs de Maria en el llibre anomenat «Doctrina pueril» destinat a l'educació del seu propi fill, on hi ha una part intitulada «Dels Goigs de Nostra Dona Santa Maria» i a un altre llibre que és el de les «Hores de Nostra Dona Santa Maria» que escriví com a llibre de pregària, parlant de la Resurrecció de Crist descriu el goig de Maria amb encissadores paraules:

«e dix a son fill en rién:
Què s'és feta soptosament
la greu dolor que us vy sentir?
E vós, fill, podets may morir?
E quant recobrá son scient
e conec manifestament
que son fill fo resuscitat
null gaug al seu és comparat».

És a dir: que no hi pot haver cap goig comparable al de la Verge quan vegé a son Fill gloriós i triomfant, per l'amor, sobre la mort.

La lloança a Maria fou constant dins l'ordre franciscana al llarg dels més de set segles de la seva història. Es proclamà amb fervor el misteri de la Inmacula-

da Concepció, privilegi de santedat original incontaminada, que defensaren i lloaren els seguidors de Sant Francesc, escampant per tot arreu la doctrina que seria definida per Pius IX. Mitjançant els seus sermons i cànctics arrelà molt fortament dins el poble la devoció a la Inmaculada, com es veu amb aquests goigs que es canten a Sabadell:

«Flor puríssima us volia
us designi ja eternal.
Preservada sou Maria
del pecat original.
Flor de lliri, cap espina
d'esbatzer no l'ha tocat.
Fruit sencer no es contamina
de cap altre fruit sollat.
Fruit en flor Déu l'escollia
pel Verger Celestial.
Preservada sou Maria
del pecat original.

Un altre títol de Maria molt estimat a l'ordre de Sant Francesc és el de la Mare de Déu dels Àngels, record de l'ermita on els primers franciscans començaren la seva vida de germanor i pietat:

«Reina dels àngels, Maria,
sou per la vostra bellesa.
En vós, Mare de puresa,
s'encarnà qui tot ho cria,
quedant la més clara aurora
del divino resplendor.
Siau nostra protectora
per vostra bondat i amor» (Oliana)

Sant Francesc i Santa Clara gaudiren del do de la lloança i ensenyaren als seus fills com és de gran el goig d'alabar Déu, acomplint allò que diu un Salm:

«Una generació anuncia a l'altra
allò que Vós heu fet,
li fa la lloança de les vostres proeses» (Sal 144,4)

Però també s'ha posat de manifest el que hi ha escrit al llibre del Proverbis: «L'homo fidel serà objecte de molta lloança» (Prov 28,20). Això ho podem comprovar d'un modo molt singular respecta de Sant Francesc i Santa Clara. «Els seus cossos foren sepultats en pau, el seu nom perdura per generacions. Els pobles canten la seva saviesa, l'assemblea proclama la seva lloança» (Ecli 44,14-15). A la vora dels sepulcres a la ciutat d'Assís han sorgit uns bells poemes fets amb l'austeritat i la noblesa de la pedra, amb l'art encisador dels pin-

tors de l'Umbria i amb els versos plens de vida dels trobadors franciscans de primera hora.

De Santa Clara en particular podem dir allò que llegim al poema de la Dona Forta del llibre sagrat: «Els meus fills s'aixecaren per proclamar-la benaurada» (Prov 31,28). Nosaltres ara servint-nos de diversos goigs, senzills i humils com a autèntic fruit de l'esperit franciscà, podem anar resseguint i assaborint la vida de la nostra santa.

Els diferents goigs que han arribat a les meves mans són els següents: Uns del segle XVI o XVII trobats a la Biblioteca de Catalunya, uns altres de la Catedral de Barcelona, els de la Federació Franciscana de Catalunya, els del monestir d'Arenys de Mar, els de les clarisses caputxines de Sarrià que també es canten a la parròquia de Badalona dedicada a la Santa i que foren escrits pel caputxí P. Hilari d'Arenys de Mar, els de les caputxines de Manresa dedicats conjuntament a Sant Francesc i ara els que avui tenim el goig d'escoltar per primera vegada i que es centren principalment en la història del Reial Monestir de Ciutadella.

Clara va néixer a Assís de noble família l'any 1193. El seu nom que té la significació de llum resplendent i d'il·lustre fama, és ja un bon auguri:

«De Clara el nom li han dat;
infantada a Assís un dia,
en què el món, del Cel rebia
el guardó més admirat.
En feliç instant, sa mare,
la veu de llum envoltada
siau nostra guia i llum
Santa Clara venerada». (Catedral)

Quan encara era ben joveneta, sent a dins el cor la crida de Déu el desig de seguir Crist pel camí de la pobresa evangèlica, com ho feia ja Francesc que aspergia el bon olor de la seva vida consagrada.

«Gentilíssima donzella,
Clara veu el món feliç.
És la tórtora d'Assís.
Crist la tornerà una anyella.
Seguirà a Francesc, que posa
a l'hostal de l'abandó.
Canta, verge del Senyor,
el dolç càntic de l'esposa» (Arenys de Mar).

El Diumenge dels Rams de 1212, Clara rep una palma de mans del bisbe. És un signe de la seva pertinença al grup dels seguidors més propers de Crist, quan Ell s'encamina cap a la Pasqua de la nostra salvació:

«L'any dotzè del tretzè segle
rebeu la palma de mans
del bisbe, amb la santa regla.

Era el diumenge de Rams.

I amb força arrevatadora
aspergiu per plana i mont
l'aigua regeneradora

clara, com el vostre nom». (Federació)

Llavors l'al·lota abandona sigilosament la seva casa i, acompanyada d'una bona amiga i d'alguns frares, va a l'esglésiola de Santa Maria dels Àngels (La Porciúncula) on rep el vel de les verges, l'hàbit de burell i el cordó de cànem, que seran els distintius de les «dames pobres» que amb ella comencen:

«Déu la guia pel camí
del Seràfic, que amb prudència
l'emmenà vers la presència
de l'amor que no te fi.

Així Clara amb senzill gaudí
a Déu se's tota donada.
Siau nostre guia i llum,

Santa Clara venerada». (Catedral)

Després ella s'arrecera al monestir de Sant Pau de Bastia. Els seus parents procuren que la jove abandoni el seu propòsit, però no ho aconsegueixen i a la fi arriba la reconciliació familiar:

«Us acullen les benetes
i vós amb elles conviviu,
sou voltada d'orenetes,
el bon Déu al cor teniu;

en l'hora clamorosa
vostres pares consoleu:

Santa Clara gloriosa,
bona mare, no ens deixeu». (Sarrià)

Al cap d'algun temps ella i altres seguidors del seu mateix camí s'instal·len al pobre i petit convent de Sant Damià. Porten una vida senzilla i piatosa. L'oració contemplativa i la caritat amb els pobres sorgeixen espontàniament dins aquell clima d'espiritualitat franciscana:

«Un col·legi vós fondàreu
de monges amb gran honor;
i per servei del Senyor
allí vós les recaptareu,

fent vida molt recatada
servint a l'Omnipotent.
Que dignament sou lloada

de tothom generalment» (Manuscrit Biblioteca)

Clara és l'abadessa prudent i fidel que dirigeix les seves filles i que fins i tot els frares prenen per consellera. Ella vol que es conservi amb fidelitat l'ideal dels primers temps del moviment franciscà i prega als frares que sapiguen guardar la «torre forta de la santa pobresa».

«Mare sou de la fillada
que en el Crist trobà la sort,
i quan ve la vostra mort,
és innumera ocellada.
Les tortres canten la glosa
de fer el bé sense guardó.
Canta, verge del Senyor,

el dolç càntic de l'esposa». (Arenys de Mar)

Entre les germanes del Convent de Sant Damià la presència de Déu es fa sentir molt a prop i a vegades de manera meravellosa:

«Or i béns no posseeix,
mes en virtut és tan rica,
que un jorn un pa multiplica
i a les monges l'ofereix.
És per Maria —amb freqüència—
i per Jesús, regalada.
Siau nostra guia i llum,

Santa Clara venerada». (Catedral)

Un vespre de Nadal Santa Clara està malalta. Déu li fa la gràcia de poder contemplar la missa que celebren els frares al Sant Convent on reposa el cos sagrat de Sant Francesc:

«Resteu a la cambra amb ànsia
la nit santa de Nadal

i segueix a gran distància
l'ofici pontifical.

I avui sou la protectora
dels televidents del món;
aigua regeneradora

clara, com el vostre nom». (Federació)

Un fet que ha esdevingut molt famós i que ha determinat casi tota l'iconografia de Santa Clara és el de què pels voltants de Sant Damià es presentà un dia

l'exèrcit de l'emperador, en el qual hi havia soldats mercenaris musulmans. Era un gran perill per les monges. La santa, portant la custòdia amb el Santíssim Sagrament, sortí a un finestral del monestir i al punt els enemics s'allunyaren:

«Un jorn els murs del convent

assalta la Mitja Lluna,

però l'infidel tot d'una

fuig amb temor evident.

Mostrant la Divina Forma,

Clara venç l'host malvada.

Siau nostra guia i llum,

Santa Clara venerada». (Catedral)

Aquesta proximitat de Santa Clara a l'Eucaristia ha causat sempre gran impressió i sentiments de pietat. La festa de Santa Clara era una jornada intensament eucarística. A Maó, per exemple, fins els anys del començament del nostre segle es celebraven a Sant Francesc la missa i les vespres del dia de la santa amb exposició del Santíssim, com es feia per aquell temps a la festa i vuitada del Corpus. És per això mateix molt apropiat el que a l'església d'aquest monestir de Ciutadella hi hagi cada dia l'exposició solemne de Jesús Sagramentat.

Un fet que es recorda a casi tots els goigs és que el Sant Pare Inocenci IV anà a visitar Santa Clara poc abans de la seva mort:

«El papa que no us oblida

malalta, us ve a visitar.

Teniu seixanta anys de vida

quan l'Amat us ve a trobar». (Federació)

La santa morí l'11 d'agost de 1253. En el seu testament deia: «Advertesc i exhort en el Senyor Jesucrist a totes les germanes, tant del present com del futur, que s'esforcin per seguir sempre el camí de la santa simplicitat, humilitat i pobresa». Això els dona la perfecta alegria de què parlava Sant Francesc:

«Tant les monges com els frares

dels convents i monestirs

tots palesen en llurs cares

com servir Déu fa feliç». (Manresa)

Avui tenim a les mans uns nous goigs de Santa Clara del Reial Monestir de Ciutadella. Són un joiell d'espiritualitat i d'amor a la terra que el Sr. Rafel Oleo ha fet amb molt d'encert i posant-hi tot el cor. Tota la història del monestir i la vida de Ciutadella bateguen dins aquests versos molt inspirats. Fer-ne comentaris per part meva pens que seria desvirtuar el sentiment de què estan amarats aquests goigs.

Sols vull dir que m'impressionen molt uns versos que crec que ens podem aplicar personalment els qui duim anys i anys navegant per la mar d'aquest món dins la nau de l'Església:

«Amb la vela tota vella
Gràcies dona el pescador».

Donem per tot gràcies al Senyor i també al Sr. Oleo per aquests goigs plens de joiosa claror. Igualment és molt d'agrair el projecte ja ben encaminat de l'associació catòlica per el cultiu i foment de goigs que ha sorgit en el Reial Monestir de Santa Clara de Ciutadella. Que aprenguem a caminar, com Santa Clara, amb la palma en les mans pel camí de la vida i amb el goig en el cor que ens dona la proximitat de Jesús que resta a la custòdia, com palmera que alegra el nostre desert.

ÍNDEX

Any 1993

SECCIÓ OFICIAL

SANTA SEU

- Indulgència plenària amb motiu del V Centenari de l'Evangelització d'Amèrica 5
- Carta de la Congregació per les Esglésies Orientals sobre els Sants Llocs 355
- Carta de la Secretaria d'Estat sobre la Jornada de Pregària pels països de la ex-Iugoslàvia 357

PRELAT

Al·locucions

- Acte de lliurament de premis de l'Editorial Menorca 21
- Pregària per la unitat dels cristians 22
- Obertura de l'Assemblea Arxiprestal de Maó 92

Cartes

- Als preveres sobre la Festa de sant Antoni 18
- Als membres de les comunitats cristianes de l'Arxiprestat de Maó ... 19
- Als professors sobre la Parròquia i l'escola 20
- Als preveres sobre la Missa Crismal 95
- Als preveres i religiosos/es sobre la Trobada al Toro 96
- Als preveres sobre Exercicis Espirituals 195
- Per a la Campanya de Subscriptors 272

Comunicacions

- Campanya contra la Fam. «Un món injust et desafia» 23
- Dia del Seminari 93
- 45 Congrés Eucarístic Internacional de Sevilla 94
- XXX Jornada Mundial d'oració per les vocacions 187
- Dia del Malalt 188
- Dia de l'Apostolat Seglar 190
- Dia «Pro Orantibus» 191
- Dia Nacional de Caritat 192
- Dia del Papa 193
- VIII Centenari del Naixement de Santa Clara 194
- Inici del nou curs pastoral 268
- Dia de les Migracions 270
- Dia del Domund 271

· Dia de l'Església Diocesana	365
· Dia de la Família	366
Decrets	
· Aprovació dels Estatuts de l'Associació Diocesana d'Escoltisme	6
· Erecció de la Fundació de l'Orgue de Santa Maria, de Maó	7
· Pròrroga de les funcions d'Ecònom Diocesà	8
· Establiment a la Diòcesi de l'Associació «Vida Creixent»	175
Homilies	
· Dia de Sant Antoni	8
· Pregària Ecumènica	10
· Festa de la Presentació	13
· Confirmació d'uns joves de Sant Lluís	15
· Inauguració del temple de Bellver	16
· Dia del Seminari	87
· 50 Aniversari de la Confraria de la Pietat i de Sant Joan Evangelista. Parròquia del Carme, de Maó	89
· Funeral de D. Joan de Borbó, comte de Barcelona	90
· Trobada Diocesana de Catequistes	175
· Pregària Vocacional. XXX Jornada Mundial de Pregària per les Vocacions	178
· Vetla de Santa Maria del Toro	179
· Dia del Malalt	180
· Festa Maria Auxiliadora	182
· Aplec de l'Esperit	184
· Festa de Sant Pere i Sant Pau	185
· Inauguració de la celebració del VIII Centenari del naixement de Santa Clara	259
· Festa de la Mare de Déu de Gràcia	261
· Ordenació Diaconal de Miquel Cortés Gomila	264
· Inauguració del curs del Seminari Diocesà	266
· Pregària de Joves	358
· Festa de la Immaculada	360
· Festa de Nadal	362
VICARIA GENERAL	
· Convocatòria de la Comissió Diocesana del Patrimoni Artístic i Cultural	24
· Comunicació als preveres	25
· Consulta sobre la crisi econòmica	96
· Reunió de Delegats Diocesans	196

· Homilia del Vicari General en la Festa del Corpus	196
· L'objectiu pastoral diocesà	272
· Calendari Diocesà 1993-94	274
· Formació permanent del clergat	276
· Homilia del Vicari General de la Festa de Crist Rei	367
· Dia de l'Església Diocesana	365
· Recés d'Advent	371

SECRETARIA GENERAL

· Confirmacions	26, 201, 277
· Calendari de Festes en la Comunitat Autònoma de Balears	26
· Dies de dejuni i abstinència	26
· Solemnitat de Sant Josep i Dia del Seminari	27
· Comunicació sobre el Dia del Papa	200
· Nomenaments	200, 277
· Ordes Sagrats	277
· In pace Christi: Mn. Josep Anglada Juaneda	278
Sor Maria Torres Llufríu	278
Sor Antònia Allés Seguí	279

ORGANISMES DIOCESANS

Consell Presbiteral - Col·legi de consultors

· Reunió (4-XI-1992)	27
· Convocatòria (3-II-1993)	28
· Acta de la reunió (3-II-1993)	98
· Convocatòria (24-III-1993)	102
· Acta de la reunió (24-III-1993)	201
· Convocatòria (20-X-1993)	280
· Reunions Arxiprestals de preparació	280
· Crònica de la reunió	281

Consell Pastoral Diocesà

· Acta de la sessió plenària (31-X-1992)	29
· Convocatòria (13-II-1993)	36
· Acta de la reunió (13-II-1993)	102
· Reunió de la Comissió Permanent	119
· Comunicat de la Comissió Permanent	119
· Convocatòria (19-VI-1993)	203
· Carta del Consell Pastoral Diocesà a la Comunitat Diocesana	204
· Acta de la reunió plenària (19-VI-1993)	282
· Convocatòria (23-X-1993)	280

· Crònica de la reunió (23-X-1993)	281
· Reunió de la Comissió Permanent	372
· Propostes entorn de l'objectiu diocesà	373
Consell d'Economia	
· Pressupost 1993 de la Cúria	45
· Convocatòria i crònica	289
· Convocatòria i crònica de reunió (11-XI-1993)	374, 375
· Situació, objectius i propostes. Curs 1993-94	375
· CPT pèrdues i guanys. Exercici 1992	382
Seminari Diocesà	
· Carta del Sr. Rector sobre l'inici del curs	297
· Salutació del Sr. Rector en l'acte d'inauguració de curs	298
· Memòria del Curs 1992-93	299
Delegació de Catequesi	
· Jornades sobre sensibilitat Religiosa	44
· Carta amb motiu de la Pasqua	121
· Trobada Diocesana	205
· XIII Escola d'Estiu	206
· Programació de curs	290
· Curset per a catequistes	290
· Dia de la catequesi	384
Delegació d'Ensenyança	
· Comunicació als professors de Religió	37
· Comunicació a tots els mestres cristians	38
· Dades sobre la petició de classe de religió	123
Delegació d'Ecumenisme	
· Comunicació sobre la Setmana de la Unitat	38
Delegació de la Joventut	
· Carta a les Parròquies sobre l'Aplec de l'Esperit	207
· VIII Jornades de Pastoral Juvenil	386
Delegació de Missions	
· Suport de les Diòcesis de Catalunya i les Illes Balears als Missioners Seglars	208
· Relació dels missioners menorquins	384
Delegació de Litúrgia	
· Curset sobre el sagrament del Matrimoni	385
Delegació de Mitjans de Comunicació Social	
· Els mitjans de Comunicació a la nostra Diòcesi	39
· Gabinet de premsa	122

Delegació de Pastoral Vocacional	
· Pla de curs	291
· Dies de pregària vocacional	292
Caritas Diocesana	
· Col·lecta «Dia de Caritat»	292
Comissió del Patrimoni Històric-Artístic i Cultural	
· Acta de la reunió (9-I-1993)	48
· Reunió (18-III-1993)	124
· Convocatòria de reunió (28-V-1993)	209
· Contingut de la reunió (28-V-1993)	210
· Resolució sobre el projecte de consolidació i protecció de la Basílica Paleo-cristiana de Son Bou	210
· Convocatòria i resum de la reunió (11-X-1993)	294
· Resum de la reunió (25-X-1993)	296
Confer Femenina	
· Junta per al curs 1992-93	211
· Crònica	212
Institut Diocesà de Teologia	
· Programa del curs 1993-94	301
Arxiprestats	
· Manifest de l'Assemblea Arxiprestal de Maó	126
· Reunió de la Coordinadora Arxiprestal de Maó	302
SECCIÓ INFORMATIVA	
Activitats del Sr. Bisbe	49, 130, 213, 303
Crònica diocesana	
· Pregària per la pau	50
· Festa del Patró del Seminari	51
· Projecte «Home»	51
· Presentació de «Vida Creixent»	52
· Pastoral Penitenciària	52
· Encuentro Ecueménico	53
· Reunió del Consell Pastoral Diocesà	54
· Diada del pensament	132
· Jornades de formació al Toro de la Joc-Jobac	132
· El Congrés de Catequesi a Menorca	133
· Patronat de l'Orgue de Santa Maria, de Maó	134
· Exercicis Espirituals per a joves	135
· Formar-se per a transformar	136

· Processons de Setmana Santa i Pasqua	137
· «Sant Jordi»	138
· Missa Rociera	138
· «Congregades al voltant de Jesús»	138
· Gabinet de Premsa	139
· Campanya de la Joc-Jobac	216
· Trobada Diocesana de Catequistes	217
· Vetla de Santa Maria al Toro	218
· Trobada preveres, religiosos i religioses	218
· Dia del malalt	219
· Curs «Saber envellir»	219
· Aplec de l'Esperit 93	219
· Noces d'or de Mn. Josep Anglada Juaneda	221
· Unió Eucarística Reparadora	222
· Jornades de la Jarc	222
· Vigília d'Espigues	223
· Exercicis Espirituals de Maries dels Sagraris	224
· Primer Aniversari de la Beatificació de Josemaria Escrivà	224
· Pregària Missionera	224
· Trobada de «Vida Creixent»	224
· Les franciscanes obren una «casa de majors» a Ciutadella	225
· Benedicció i inauguració de l'orgue de la Catedral de Menorca:	
— Crònica	305
— Discurs de salutació a ses Majestats, per Gabriel Julià i Seguí ..	307
— Oferiment de l'Orgue, pel Dr. Fernando Rubió i Tudurí	308
— Homilia del Sr. Bisbe	309
· Jornades de Consiliaris	311
· Ordenació diaconal de Mn. Miquel Cortés i Gomila	311
· Trobada d'inici de curs dels EMD	312
· Assemblea de la Jarc	313
· Congrés de Catequesi	314
· Assemblea Federal de les Concepcionistes	314
· Assemblea Diocesana de Caritas	314
· Inauguració de curs en el Seminari Diocesà	316
· VIII Centenari del Naixement de Santa Clara	317
· Cursets ² per a Catequistes	318
· Recés Vocacional	388
· Pregària d'Advent	389
· VIII Jornades de Pastoral Juvenil	390
· Assemblea de les Conferències de Sant Vicent Paül	391

SECCIÓ DOCUMENTAL

SANT PARE

- Constitució Apostòlica «Fidei Depositum» 55
- Mensaje para la Cuaresma 1993 59
- Mensaje para la Jornada Mundial de la Paz 1993 62
- Carta a los sacerdotes con ocasión del Jueves Santo 1993 140
- Discurso al Pontificio Consejo de la Familia 226
- Discurso a los miembros de la Penitenciaría Apostólica 230
- Discurs als membres de la Conferència Episcopal Espanyola en el seu viatge a Espanya 321
- Discurso al Congreso sobre la Familia y los MCS 325
- Mensaje para el Domund 1993 328
- Mensaje para la Jornada Mundial de la Paz 1994 392

CONGREGACIÓN PARA CLERO

- Las misas llamadas «colectivas» 69

CONFERENCIA EPISCOPAL ESPAÑOLA

- La construcción de Europa, un quehacer de todos 72
- Comunicado de la LVIII Asamblea Planaria 80
- Instrucción pastoral de la Comisión Permanente de la C.E.E. sobre las elecciones generales del 6 de junio de 1993 145
- Convenio sobre el régimen económico de las personas encargadas de la enseñanza de la Religión Católica en los Centros Públicos de Educación Primaria 234
- Acuerdo sobre asistencia religiosa católica en los establecimientos penitenciarios 236
- Mensaje de la Comisión Permanente sobre el Congreso Eucarístico y la visita del Papa 240
- La dimensión socioeconómica de la Unión Europea. Valoración ética. Comisión Permanente de la C.E.E. 331
- La caridad en la vida de la Iglesia 397
- Declaración sobre el Año Internacional de la Familia 404
- La Iglesia ante la crisis económico-social 407

COMISIÓN EPISCOPAL PARA LA DOCTRINA DE LA FE

Y SUBCOMISIÓN EPISCOPAL DE CATEQUESIS

- Nota sobre algunos de los aspectos de la catequesis hoy, relacionados con el tema de la verdad de la revelación cristiana y su transmisión 149

COMISIÓN EPISCOPAL DE PASTORAL

- Día mundial del enfermo mental 343

COMISIÓN EPISCOPAL DE PASTORAL SOCIAL	
· Comunicado para el Día del Amor Fraterno	165
· Comunicado para el Día de la Caridad	246
COMISIÓN EPISCOPAL DE APOSTOLADO SEGLAR	
· Día de la Acción Católica y del Apostolado Seglar	243
· Bases Generales de la Acción Católica Española	410
· Estatutos de la Federación de Movimientos de Acción Católica	416
COMISIÓN EPISCOPAL DE ENSEÑANZA Y CATEQUESIS	
· Comunicado ante el nuevo curso escolar	250
· Acuerdos en referencia a los criterios para el desarrollo del convenio sobre regimen económico de las personas encargadas de la enseñanza de la Religión Católica en los Centros Públicos de Educación Primaria	345
COMISIÓN EPISCOPAL DE MIGRACIONES	
· «Vivir en familia, los migrantes también»	340
COMISIÓN MIXTA OBISPOS SUPERIORES MAYORES	
· Mensaje para el Día «pro Orantibus»	249
MISCELANEA	
· Telegrama de su Majestad el Rey	25
· Carta del Jefe de la Casa de S.M. el Rey	252
· Contestación de la Dirección General de Ordenación Jurídica de la Seguridad Social a dos cuestiones planteadas por la C.E.E. sobre la percepción de la pensión de jubilación de los sacerdotes ...	424
· Homilia pronunciada en el Socors pel Rvnd. Gerard Villalonga Hellín en la Missa commemorativa del 9 de juliol 1993	346
· La lloança i el goig en l'espiritualitat franciscana Conferència del Sr. Guillem Pons i Pons pronunciada en el Monestir de Santa Clara	427

